

การจัดทำนโยบายของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลเกี่ยวกับการยึดครองของทหาร:
ร่างหลักเกณฑ์สำหรับการจัดทำนโยบายและ กรณีศึกษา
8 มีนาคม 2562

เอกสารภายในของแอมเนสตี้

แอมเนสตี้ Index number POL 30/9802/2019

สารบัญ

บทสรุป.....	Error! Bookmark not defined.
1. อารัมภบท	4
2. การยึดครองของทหารและกฎหมายระหว่างประเทศ.....	5
2.1 นิยาม	5
2.2 จุดเริ่มต้นและสิ้นสุดของการยึดครอง	6
2.3 หลักการและข้อกำหนดที่กำกับการยึดครอง	6
3. การยึดครองและนโยบายกับการปฏิบัติของแอมเนสตี้.....	7
3.1 การดำเนินงานของแอมเนสตี้ในสถานการณ์ของการยึดครอง/การควบคุมดินแดนของกองกำลังต่างชาติ	7
3.2 มติจากที่ประชุม ICM ครั้งที่ 13 (2560)	8
3.3 ความสัมพันธ์กับนโยบายอื่น ๆ ของแอมเนสตี้	9
3.3.1 สิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง.....	9
3.3.2 กฎหมายว่าด้วยการเลือกใช้อำนาจในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	9
3.3.3 ความไม่ลำเอียง.....	10

4.	ความหมายของการต่อต้านการยึดครอง	11
4.1	การต่อต้านหมายถึงการเรียกร้องให้ยุติการยึดครอง	11
4.2	การยึดครองยุติลงอย่างไร	11
4.3	ความหมายของ‘ควรต่อต้าน’	12
5.	เตรียมรับมือกับความเสี่ยงจากการนำนโยบายเกี่ยวกับการยึดครองมาปฏิบัติ	12
5.1	ความเสี่ยงด้านชื่อเสียง	13
5.2	ความเสี่ยงด้านกฎหมายและความปลอดภัย	13
5.3	ความเสี่ยงจากการวางตัวเป็นกลางในระหว่างการขัดกันด้วยอาวุธ	14
6.	หลักเกณฑ์ที่เสนอสำหรับเริ่มการต่อต้านการยึดครองของทหาร	15
6.1	ความตกลงระหว่างประเทศในภาพรวมที่ยืนยันว่ามีกรยึดครองของทหาร	15
6.2	การยึดครองอย่างต่อเนื่องมีแนวโน้มนำไปสู่การปฏิบัติมิชอบด้านสิทธิมนุษยชนมากขึ้น	16
6.3	มีการละเมิดหลักการของกฎหมายการยึดครอง หรือเป็นการยึดครองค่อนข้างถาวร	17
6.4	การละเมิดอย่างร้ายแรงและเป็นระบบโดยเกิดขึ้นในวงกว้าง	17
6.5	การละเมิดอันเป็นผลมาจากการยึดครองที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและยืดเยื้อ	19
6.6	การขาด/การใช้มาตรการทางเลือกอื่นเพื่อยุติ/เยียวยาการละเมิดจนหมดสิ้นแล้ว	19
7.	ขั้นตอนการตัดสินใจ	20
7.1	ขั้นตอนการตัดสินใจที่เสนอเกี่ยวกับการต่อต้านการยึดครอง	20
ภาคผนวก: สถานการณ์ของการยึดครองของทหารหรือข้อพิพาทเกี่ยวกับเอกราชที่ยืดเยื้อ		23
I. สถานการณ์ของการยึดครองของทหาร		24
1.	เวสต์แบงก์และกาซา (ดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกอิสราเอลยึดครอง)	24
2.	ที่ราบสูงโกลัน	30
3.	เชบบาฟาร์ม (เลบานอนหรือซีเรีย, ภายใต้การยึดครองของอิสราเอล)	32

4. ไชยปรียาสอนเหนือ (ภายใต้การยึดครองของตุรกี)	32
5 ซาฮาราตะวันตก (ภายใต้การยึดครองของโมร็อกโก)	35
6.. ทวานส์ดเนียสเตรีย (ภายใต้การยึดครองของรัสเซีย)	38
7. นากอร์โน-คาราบัค (ภายใต้การยึดครองของอาร์เมเนีย).....	40
8. อับคาเซียและภูมิภาคออกซเซเชียใต้/ชินวาลี (ภายใต้การยึดครองของรัสเซีย)	41
9. บาตดาเม, เจริเทรีย (ภายใต้การยึดครองของเอธิโอเปีย)	45
10. ไครเมีย (ภายใต้การยึดครองของรัสเซีย)	47
11. ยูเครนตะวันออก*	48
12. บางส่วนตอนเหนือของซีเรีย (ภายใต้การยึดครองของตุรกีตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2559)	52
II. สถานการณ์ของข้อพิพาทเกี่ยวกับเอกราช	54
1. ทิเบต	54
2. แคชเมียร์.....	57
3. ปาปัวตะวันตก.....	60

บทสรุป

เหตุผลเบื้องหลังการยึดครองของทหารคือการใช้เป็นมาตรการชั่วคราว หนึ่งในเป้าหมายสำคัญของข้อกำหนดในการยึดครอง คือการช่วยให้ผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่ยึดครองสามารถดำรงชีวิตได้อย่าง “ปรกติสุข” มากที่สุด ด้วยเหตุดังกล่าว กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการยึดครองจึงอนุญาตให้กองกำลังยึดครองสามารถใช้มาตรการเท่าที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงปลอดภัย แต่กฎหมายดังกล่าวห้ามไม่ให้กองกำลังยึดครองใช้มาตรการอื่น อย่างเช่น การส่งพลเมืองของตนเข้าไปอยู่ในพื้นที่ยึดครอง โดยมีเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงสถานะของดินแดนนั้น

จุดยืนของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลสอดคล้องกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ กล่าวคือการไม่แสดงจุดยืนต่อการยึดครองของทหารโดยตัวของมันเอง แต่เราต่อต้านการละเมิดสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นในระหว่างการยึดครอง อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาสถานการณ์ของการยึดครองของทหารที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่า การยึดครองในหลายกรณีเกิดขึ้นต่อเนื่องมาเป็นเวลาหลายปี หรือหลายทศวรรษ โดยไม่

มีท่าทีว่าจะยุติลงในอนาคตอันใกล้ ในบางกรณี สถานการณ์เช่นนี้ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ยึดครอง ถูกปฏิเสธไม่ให้ได้รับสิทธิมนุษยชนเป็นเวลาหลายทศวรรษ ประชาชนหลายรุ่นคนต้องดำรงชีวิตท่ามกลางการเลือกปฏิบัติและการแย่งชิงที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ

ด้วยความกังวลว่ามักมีการละเมิดหลักการพื้นฐานว่าด้วยการยึดครอง และประชาชนในเขตยึดครองมักตกเป็นเหยื่อ การละเมิดสิทธิมนุษยชนร้ายแรง แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลตัดสินใจเปลี่ยนนโยบายซึ่งเป็นไปตามมติจากที่ประชุม ICM ครั้งที่ 13 เมื่อปี 2560 โดยนโยบายใหม่ของเรากำหนดเงื่อนไขตามหลักเกณฑ์อย่างเป็นทางการ โดยเห็นว่าแอมเนสตี้ควรต่อต้านการยึดครอง ในเวลาเดียวกัน ต้องมีการปฏิบัติตามข้อมตินั้นอย่างสอดคล้องกับนโยบายของแอมเนสตี้เกี่ยวกับการใช้กองกำลังติดอาวุธ สิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง และพันธกิจของเราที่มีต่อความไม่ลำเอียง นโยบายเหล่านี้เป็นตัวกำหนดว่าแอมเนสตี้จะต่อต้านการยึดครองในบางลักษณะ และเมื่อไร ในบางบริบท อาจส่งผลให้เกิดความเสี่ยงทางกฎหมาย ความเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานและความปลอดภัย อันเป็นเหตุให้ต้องนำมาตราการบรรเทาผลกระทบมาใช้

เมื่อคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้ เอกสารชิ้นนี้จึงกำหนดหลักเกณฑ์หกข้อ ซึ่งกรณีที่เข้าหลักเกณฑ์ทั้งหมด อาจหมายถึงแอมเนสตี้ควรต่อต้านการยึดครองนั้น:

1. ความตกลงระหว่างประเทศในภาพรวมที่ยืนยันว่ามีการยึดครองของทหาร
2. การยึดครองอย่างต่อเนื่องมีแนวโน้มนำไปสู่การปฏิบัติมิชอบด้านสิทธิมนุษยชนที่เพิ่มขึ้น
3. การละเมิดหลักการว่าด้วยกฎหมายการยึดครอง หรือการยึดครองที่เกิดขึ้นอย่างถาวรอย่างชัดเจน
4. การละเมิดอย่างร้ายแรงและเป็นระบบโดยเกิดขึ้นในวงกว้าง
5. การละเมิดอันเป็นผลมาจากการยึดครอง ที่เกิดขึ้นอย่างยืดเยื้อและต่อเนื่องเป็นเวลานาน
6. การขาดการใช้มาตรการทางเลือกอื่นเพื่อยุติ/เยียวยาการละเมิดจนหมดสิ้นแล้ว

เอกสารนี้ยังชี้แนะถึงขั้นตอนปฏิบัติที่อาจนำมาใช้เพื่อตัดสินใจว่าเมื่อใดควรต่อต้านการยึดครอง ในภาคผนวกของเอกสารนี้เป็นกรณีศึกษาของสถานการณ์ของการยึดครองของทหารที่ยืดเยื้อและสถานการณ์ของข้อพิพาทเกี่ยวกับเอกราชสามกรณี

1. อาร์มบาท

ที่ประชุม ICM ปี 2560 มีมติว่า แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลควรจัดทำนโยบายเกี่ยวกับการยึดครองของทหาร รวมทั้งหลักเกณฑ์ว่าทางหน่วยงานควรต่อต้านการยึดครองที่อาจนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนร้ายแรงเมื่อใด สมาชิกหลายคนในขบวนการไม่พอใจกับการที่แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล มีนโยบายต่อต้านการละเมิดที่เกิดขึ้นในบริบทของการยึดครอง แต่กลับวางตัวเป็นกลางต่อการยึดครองนั้น ในบางบริบทการดำเนินงานเช่นนี้ส่งผลให้แอมเนสตี้แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ แต่ไม่สามารถแก้ไขสาเหตุที่รากเหง้าของการละเมิด และเนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการยึดครองถูกจัดทำขึ้นตามสมมติฐานว่าการยึดครองเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเพียงชั่วคราว จึงมีผู้โต้แย้งว่าชุดของกฎหมายดังกล่าวไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นผล หากการละเมิดสิทธินั้นเกิดขึ้นกับประชาชนที่อยู่ใต้การยึดครองเป็นเวลานาน

เอกสารนี้กล่าวถึงกรอบกฎหมายที่กำกับการยึดครองของทหาร เป็นการให้ภาพรวมโดยสังเขปของการดำเนินงานของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลในสถานการณ์ของการยึดครอง และพิจารณามติจากที่ประชุม ICM เปรียบเทียบกับนโยบายขององค์กรที่เป็นอยู่ (รวมทั้งมติจากที่ประชุม ICM ครั้งก่อน ๆ) ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนี้ (การใช้กำลังทหาร การกำหนดชะตากรรมของตนเอง และความไม่ลำเอียง) เป็นการทบทวนว่าแอมเนสตี้ควรต่อต้านการยึดครองแบบใด ประเมินความเสี่ยงอันเนื่องมาจากนโยบายใหม่และมาตรการที่อาจนำมาใช้เพื่อบรรเทาผลกระทบ ประการสุดท้าย เอกสารนี้เสนอหลักเกณฑ์เชิงสะสมหกข้อ ซึ่งแอมเนสตี้ต่อต้านการยึดครอง และกำหนดกระบวนการตัดสินใจว่าควรทำเช่นนั้นเมื่อใด เอกสารนี้ยังมีภาคผนวกซึ่งเป็นการสำรวจสถานการณ์ของการยึดครองของทหารที่ยืดเยื้อ และข้อพิพาทเกี่ยวกับเอกสาร

2. การยึดครองของทหารและกฎหมายระหว่างประเทศ

คำว่า การยึดครองของทหารครอบคลุมถึงการกดขี่ ครอบงำและปฏิเสทธิ¹ แต่ในแง่กฎหมายตามกฎหมาย การยึดครองเป็นคำกลาง ๆ ที่อธิบายถึงข้อเท็จจริงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น กรณีที่เกิดการยึดครองของทหาร ข้อบทบางประการของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศย่อมมีผลบังคับใช้ หนุนเสริมกับกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (ซึ่งมีผลบังคับใช้ต่อทุกสถานการณ์)

2.1 นิยาม

นิยามที่ถูกกำหนดมาเป็นเวลานานของคำว่า การยึดครองของทหาร (บางกรณีเรียก การครอบครองของฝ่ายปรปักษ์ belligerent occupation) มีพื้นฐานมาจากกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ตามข้อ 42 ของข้อกำหนดกรุงเฮก (2450) “จะถือว่าดินแดนถูกยึดครองเมื่อตามสภาพการณ์จริงแล้ว ดินแดนนั้นตกอยู่ใต้อาณัติบังคับของกองทัพที่เป็นปรปักษ์ การยึดครองครอบคลุมเฉพาะดินแดนที่อยู่ใต้อำนาจที่มีการจัดตั้งและมีการใช้อำนาจเช่นนั้นเท่านั้น” ในการตีความนิยามนี้ โดยคำนึงถึงสถานการณ์อย่างเป็นรูปธรรม ความหมายของคำว่า “การควบคุมอย่างเป็นผล” เหนือดินแดนดังกล่าวถือเป็นปัจจัยสำคัญ องค์ประกอบสำคัญของการยึดครองของทหาร ครอบคลุมถึงการส่งทหารต่างชาติเข้าไปประจำการและใช้อำนาจควบคุม ความสามารถในการใช้อำนาจเหนือดินแดนและประชาชนที่ถูกยึดครอง และไม่มี การแสดงความยินยอมให้กองกำลังต่างชาติเข้าไปอยู่ในดินแดนนั้น²

ข้อกำหนดของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศเกี่ยวกับดินแดนภายใต้การยึดครอง อาจมีผลบังคับใช้เมื่อ ดินแดนใดตกอยู่ใต้อาณัติควบคุมอย่างเป็นทางการของกองกำลังติดอาวุธต่างชาติที่เป็นปรปักษ์ แม้ว่าในระหว่างการยึดครองจะ ไม่มีการต่อต้านโดยใช้กำลังอาวุธ และไม่มีการต่อสู้ขัดขืนแต่อย่างใด³

¹ ซึ่งอาจเป็นเหตุให้ทำให้ในสถานการณ์ของการยึดครองที่ยืดเยื้อแทบทั้งหมด รัฐที่ทำการยึดครองมักปฏิเสธว่าไม่ได้ทำการยึดครองด้วยกำลังทหาร (โปรดดู ภาคผนวกว่าด้วยสถานการณ์ของการยึดครองในปัจจุบัน)

² โปรดดู 2559 ICRC Commentary เกี่ยวกับข้อ 2 ของอนุสัญญาเจนีวา, ย่อหน้า 301-304

³ อ้างแล้ว ย่อหน้า 285-291

2.2 จุดเริ่มต้นและสิ้นสุดของการยึดครอง

มีการตีความที่ขัดแย้งกันว่า เมื่อใดถือว่าการยึดครองเริ่มต้นขึ้นแล้ว อรรถาธิบายของ ICRC เกี่ยวกับอนุสัญญาเจนีวาฉบับที่ 4 มีความเห็นว่าสถานการณ์การยึดครองเกิดขึ้น เมื่อคู่สงครามฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสามารถใช้อำนาจหรือการควบคุมในบางระดับเหนือดินแดนของต่างชาติ ส่วนคนอื่น ๆ รวมทั้งประเทศมหาอำนาจยืนยันว่า สถานการณ์การยึดครองเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อคู่สงครามฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสามารถใช้อำนาจเหนือดินแดนของรัฐศัตรู มากเพียงพอที่จะทำให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ตามกฎหมายว่าด้วยการยึดครองได้

การยึดครองจะดำรงอยู่ต่อไป จนกว่ากองกำลังยึดครองถอนทหารออกไป และไม่สามารถใช้อำนาจนั้นได้⁴ หรือเมื่อรัฐภายใต้การยึดครองยินยอมให้กองกำลังต่างชาติดำรงอยู่ต่อไป

2.3 หลักการและข้อกำหนดที่กำกับกับการยึดครอง

กองกำลังยึดครองมีพันธกรณีเป็นการเฉพาะตามขอบทของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ซึ่งมีผลบังคับใช้ในกรณีที่เป็นกรครอบครองของฝ่ายปรปักษ์ รวมทั้ง:

- ขอบทบางประการของอนุสัญญากรุงเฮก (ฉบับที่ 4) เกี่ยวกับกฎหมายและจารีตของสงครามในดินแดน (Laws and Customs of War on Land) และภาคผนวกว่าด้วยข้อกำหนดเกี่ยวกับกฎหมายและจารีตของสงครามในดินแดน วันที่ 18 ตุลาคม 2450 (หลังจากนี้เรียก ข้อกำหนดกรุงเฮก);
- อนุสัญญาเจนีวาฉบับที่ 4 ว่าด้วยการคุ้มครองพลเรือนในระหว่างสงคราม วันที่ 12 สิงหาคม 2492 (หลังจากนี้เรียก อนุสัญญาเจนีวาฉบับที่ 4);
- ข้อกำหนดตามจารีตประเพณีของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่มีผลบังคับใช้ต่อการครอบครองของฝ่ายปรปักษ์ รวมทั้งข้อกำหนดเพื่อคุ้มครองบุคคลที่อยู่ใต้อำนาจของคู่สงคราม ตามรายละเอียดในข้อ 75 ของพิธีสารเสริม 2510 ของอนุสัญญาเจนีวา และเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเหยื่อของการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศ (พิธีสารเสริมฉบับที่ 1)

แนวคิดสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการยึดครองได้แก่ การยึดครองเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นชั่วคราว ภายในเวลาอันจำกัด ทั้งนี้เพราะการยึดครองนั้นไม่ได้ส่งผลให้ฝ่ายที่ยึดครองมีอำนาจเหนือเอกราชของดินแดนนั้น กฎหมายว่าด้วยการยึดครองมีเนื้อหาที่สะท้อนถึงหลักการนี้ และหนึ่งในเป้าหมายสำคัญของข้อกำหนดต่าง ๆ คือการช่วยให้ผู้อยู่อาศัยในดินแดนภายใต้การยึดครอง สามารถดำรงชีวิตอย่างเป็น “ปรกติสุข” ได้มากที่สุด โดยอนุญาตให้กองกำลังยึดครองสามารถใช้มาตรการ

⁴ ในบางกรณี (อย่างเช่น กรณีของกาซา ภายหลังจากการถอนกำลังทหารอิสราเอล) กล่าวคือกองกำลังยึดครองได้ถอนกำลังออกไปจากดินแดนที่ถูกยึดครองทั้งหมดหรือบางส่วน แต่ยังคงสามารถรักษาอำนาจส่วนใหญ่ในฐานะเป็นกองกำลังยึดครองได้ เหตุซึ่งยังมีอำนาจอยู่เช่นนี้ ย่อมถือเป็นสถานการณ์ที่มีการควบคุมอย่างเป็นผล ในกรณีเช่นนี้ กฎหมายการยึดครอง หรืออย่างน้อยข้อบทเกี่ยวกับอำนาจที่ผู้ยึดครองยังสามารถใช้ได้ อาจยังมีผลบังคับใช้อยู่ โปรดดู Tristan Ferraro, การจำแนกจุดเริ่มต้นและสิ้นสุดของการยึดครองตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ, [International Review of the Red Cross](#) 94(885) · มีนาคม 2555, น. 157

เท่าที่จำเป็นอย่างยิ่งเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงปลอดภัย ตามความเห็นของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (ICRC) กองกำลังยึดครอง “มีอำนาจต้องดูแลให้มีการคุ้มครอง ความปลอดภัย และสวัสดิภาพของประชาชนที่อยู่ภายใต้การยึดครอง และต้องประกันว่าพวกเขาสามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติสุขได้มากที่สุด สอดคล้องกับกฎหมาย วัฒนธรรม และจารีตของตนเอง”⁵

อนุสัญญาเจนีวาฉบับที่ 4 กำหนดพันธกรณีเป็นการเฉพาะให้กับกองกำลังยึดครอง ในแง่การปฏิบัติต่อผู้อาศัยอยู่ในดินแดนภายใต้การยึดครอง ซึ่งมีสิทธิได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษและการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรม กองกำลังยึดครองต้องรับผิดชอบดูแลความผาสุกของประชาชนภายใต้การควบคุมของตน โดยมีข้อกำหนดห้ามไม่ให้กองกำลังยึดครองฆ่าคนตามอำเภอใจ ปฏิบัติอย่างโหดร้าย หรือการสังหารหรือเนรเทศบุคคลที่ได้รับการคุ้มครอง ทั้งยังมีข้อกำหนดไม่ให้กองกำลังยึดครองนำพลเมืองของตนเข้ามาอาศัยอยู่ในดินแดนภายใต้การยึดครอง มีข้อกำหนดอย่างเด็ดขาดต่อการขัดขวางไม่ให้ประชาชนในพื้นที่ยึดครอง ได้รับการคุ้มครองตามอนุสัญญา ไม่ว่าจะด้วยการผนวกรวมดินแดนหรือวิธีการอื่น

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศและองค์การตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ต่างยืนยันว่าการปฏิบัติของกองกำลังยึดครองในดินแดนภายใต้การยึดครอง ไม่เพียงต้องสอดคล้องกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ หากยังรวมถึงพันธกรณีตามสนธิสัญญาสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ได้ให้สัตยาบันรับรองไว้ รวมทั้งข้อกำหนดตามจารีตประเพณีของกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

3. การยึดครองและนโยบายกับการปฏิบัติของแอมเนสตี้

จนกระทั่งเมื่อเร็ว ๆ นี้ แอมเนสตี้ยังไม่มีจุดยืนเกี่ยวกับการยึดครองโดยทั่วไป ในขณะนั้นเรามุ่งแก้ไขปัญหาการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ (IHL) และกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ (IHRL) ที่เกิดขึ้นในบริบทของการยึดครอง โดยไม่แสดงจุดยืนต่อการยึดครองโดยตัวของมันเอง เหตุผลที่แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลไม่แสดงจุดยืน ก็เนื่องมาจากการยึดครองของทหารโดยตัวของมันเอง อาจไม่ใช่การกระทำที่ละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ และเป็นผลมาจากข้อกังวลของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลเกี่ยวกับการรักษาความไม่ลำเอียง รวมทั้งแนวทางที่จะมีการแก้ไขข้อพิพาทด้านดินแดนหรืออื่น ๆ ระหว่างรัฐ ยังมีเหตุผลอีกสองประการซึ่งทำให้แอมเนสตี้ไม่แสดงจุดยืน กล่าวคือเงื่อนไขทางการเมืองหรือกฎหมายที่อาจนำมาใช้เพื่อให้มีการปฏิบัติตามสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง และความชอบด้วยกฎหมายของการเลือกใช้ (หรือการชู้ที่จะใช้) กำลังทหารระหว่างรัฐ

3.1 การดำเนินงานของแอมเนสตี้ในสถานการณ์ของการยึดครอง/การควบคุมดินแดนของกองกำลังต่างชาติ

สถานการณ์ของการยึดครองซึ่งแอมเนสตี้มีบทบาทมากที่สุด เป็นกรณีการยึดครองของอิสราเอลเหนือดินแดนในเขตเวสต์แบงก์และกาซา (นับแต่ปี 2510) เหตุที่มีการทำงานมากเป็นผลมาจากการยึดครองเป็นเวลานานของอิสราเอล และลักษณะ ความรุนแรง และขอบเขตของการละเมิดที่เกี่ยวข้องกับการยึดครองนั้น แอมเนสตี้ได้ทำงานวิจัยและรณรงค์เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างกว้างขวาง รวมทั้งอาชญากรรมสงครามที่

⁵ ICRC, “เขตเวสต์แบงก์: อิสราเอลต้องปฏิบัติตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ”, 13 กันยายน 2561

<https://www.icrc.org/en/document/west-bank-israel-must-abide-international-humanitarian-law>

เกี่ยวข้องกับการยึดครอง การสังควมคุมตัว การสังหารนอกกระบวนการกฎหมาย การสร้างชุมชนใหม่ในพื้นที่ การพิจารณาคดีที่ไม่เป็นธรรม การละเมิดเสรีภาพในการแสดงออก การชุมนุมอย่างสงบ และการสมาคม การทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้าย การทำลายบ้านเรือนและการบังคับไถ่หรือ การบังคับส่งตัวและการเนรเทศบุคคล การจำกัดโดยพลการต่อการเดินทางของบุคคล การลงโทษแบบเหมาวม การเลือกปฏิบัติอย่างเป็นระบบ การละเมิดสิทธิในการทำงาน สิทธิด้านสุขภาพ การศึกษาและน้ำ

แอมเนสตี้ยังทำงานเกี่ยวกับปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสถานการณ์ของการยึดครองอื่น ๆ สถานการณ์ของการยึดครองอื่น ๆ ที่แอมเนสตี้เข้าไปเกี่ยวข้อง ซึ่งบางกรณีเรายังดำเนินการอยู่ รวมถึงการยึดครองไครเมียของรัสเซีย (2556-ปัจจุบัน) ออซเซเชียใต้และอับคาเซีย (2551 - ปัจจุบัน) และทรานส์นีสเตรีย (2535-ปัจจุบัน) การยึดครองอัฟกานิสถานที่นำโดยสหรัฐฯ (2544-2545) และอิรัก (2546-2547) การยึดครองคูเวตของเอิร์ก (2533-2534) การยึดครองนากอร์โน-คาราบัคของอาร์เมเนีย (2537-ปัจจุบัน) และการยึดครองไซปรัสตอนเหนือของตุรกี (2517-ปัจจุบัน) แอมเนสตี้ยังดำเนินการแก้ปัญหาการละเมิดโดยโมร็อกโก ที่เกิดขึ้นในดินแดนซาฮาราตะวันตกที่ไม่มีการปกครองของตนเอง (ถูกผนวกรวมโดยโมร็อกโกในปี 2518)⁶ แอมเนสตี้ยังแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสถานการณ์ของข้อพิพาทเกี่ยวกับเอกราช รวมทั้งในแคชเมียร์ ทิเบต และปาปัวตะวันตก ท่านอาจอ่านข้อมูลของกรณีศึกษาของสถานการณ์ของการยึดครองของทหารที่ยึดเยื้อและข้อพิพาทเกี่ยวกับเอกราชได้ในภาคผนวกของเอกสารนี้

3.2 มติจากที่ประชุม ICM ครั้งที่ 13 (2560)

ท่าทีของแอมเนสตี้ต่อการยึดครองเปลี่ยนแปลงไปโดยเป็นผลมาจากมติของที่ประชุม ICM ครั้งที่ 13 เมื่อปี 2560 โดยสะท้อนถึงความอึดอัดของสมาชิกจำนวนมากในขบวนการที่มองว่า แอมเนสตี้จำกัดบทบาทตนเองเฉพาะการแก้ไขปัญหาที่อาการ แทนที่จะแก้ไขที่สาเหตุที่รากเหง้าของการละเมิดอย่างรุนแรงที่เกิดขึ้นในบริบทของการยึดครอง คณะมนตรีสากล “เรียกร้องให้คณะกรรมการบริหารสากลปรึกษาหารือกับเซ็คชั่นและสตรีคเจอร์ต่าง ๆ เพื่อจัดทำนโยบายเกี่ยวกับการยึดครองของทหาร อันเป็นผลให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ รวมทั้งให้กำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นกลางเพื่อพิจารณาว่า เมื่อใดแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชันแนลจึงควรต่อต้านการยึดครองของทหาร”

ซึ่งหมายถึงว่า แอมเนสตี้สามารถแสดงจุดยืนต่อการยึดครองของทหาร อันเป็นผลให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน

⁶ มีเหตุผลเชื่อได้ว่า ซาฮาราตะวันตกอยู่ภายใต้การยึดครองของโมร็อกโก แม้ไม่มีความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ระดับสากลต่อประเด็นนี้ เมื่อเทียบกับกรณีดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง (OPT) ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ สหภาพแอฟริกาและศาลยุติธรรมยุโรป ต่างเห็นว่าซาฮาราตะวันตกเป็นดินแดนภายใต้การยึดครอง และศาลยุติธรรมระหว่างประเทศวินิจฉัยว่า ดินแดนในส่วนนี้ไม่ได้เป็นของโมร็อกโก คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติระบุว่าเป็นดินแดนภายใต้การยึดครอง ส่วนคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (ICRC) ไม่เคยระบุอย่างชัดเจนว่า เป็นดินแดนภายใต้การยึดครองหรือไม่ ปัจจุบันมีการเสนอข้อพิพาทในที่ประชุมสหประชาชาติที่ยังไม่ได้รับการโหวต เป็นข้อพิพาทที่เสนอให้ประชาชนในซาฮาราตะวันตกออกเสียงว่าควรได้รับเอกราชหรือไม่

และการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ และในบางสภาพการณ์ แอมเนสตี้ควรต่อต้านการยึดครองของทหาร

3.3 ความสัมพันธ์กับนโยบายอื่น ๆ ของแอมเนสตี้

มติจากที่ประชุม ICM ครั้งที่ 13 ในปี 2560 ส่งผลให้แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลเปลี่ยนจุดยืนเกี่ยวกับการยึดครอง แต่ไม่ได้เปลี่ยนนโยบายอื่น ๆ มีมาเป็นเวลานานเกี่ยวกับประเด็นนี้ การเปลี่ยนจุดยืนส่งผลให้มีการกำหนดนโยบายใหม่เกี่ยวกับการยึดครอง

3.3.1 สิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง

เป็นสิทธิตามในข้อ 1 ของทั้งกติกา ICCPR และ ICESCR ถือเป็นสิทธิของบุคคลทุกคนที่จะ “มีเสรีภาพในการกำหนดสถานะทางการเมืองของตนเอง และมีเสรีภาพในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตนเอง” อย่างไรก็ตาม กติกากฎหมายสิทธิระหว่างประเทศไม่ได้กำหนดเนื้อหาที่ชัดเจนเกี่ยวกับสิทธินี้

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลไม่มีจุดยืนเกี่ยวกับกรอบทางการเมืองหรือกฎหมายระหว่างประเทศ ที่อาจนำมาใช้เพื่อให้เกิดสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง แต่ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในบริบทของการเรียกร้องการกำหนดชะตากรรมตนเอง⁷ ในทำนองเดียวกัน เราไม่ได้สนับสนุนข้อเรียกร้องของการมีเอกราช รวมทั้งกรณีที่มีเหตุผลอันหนักแน่นตามกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น ดินแดนตะวันออก ดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง และซาฮาราตะวันตก หรือในกรณีซึ่งเป็นข้อโต้แย้ง กล่าวคือมีประชาชนที่อ้างสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง โดยประกาศเป็นรัฐเอกราช เช่นกรณีของโคโซโว แคชเมียร์ เบียฟรา ทิเบต คาทาลีเนีย สก็อตแลนด์ หรือเซเชเนี่ย

การยึดครองของทหาร โดยเฉพาะในกรณีที่ถูกยึดครองอ้างว่ามีเอกราชเหนือดินแดนนั้น มักนำไปสู่การปฏิเสธไม่ให้ประชาชนมีสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง โดยเฉพาะในดินแดนที่ไม่มีรัฐบาลปกครองตนเอง (เช่น กรณีการยึดครองของอิสราเอลเหนือเวสต์แบงก์และกาซา การยึดครองของโมร็อกโคเหนือซาฮาราตะวันตก) อย่างไรก็ตาม ในสถานการณ์ของการยึดครองบางกรณี โดยเฉพาะกรณีที่เกิดขึ้นภายหลังการล่มสลายของสหภาพโซเวียต และเมื่อเร็ว ๆ นี้ในกรณีการยึดครองไครเมีย และการยึดครองไซปรัสตอนเหนือ เราจะเห็นความเชื่อมโยงกับการกำหนดชะตากรรมตนเองที่ถูกต้องอย่างมาก ผู้ที่พบว่าตนเองต้องกลายเป็นชนกลุ่มน้อยในดินแดนภายใต้การยึดครอง/รัฐที่แยกตัวออกมา อย่างเช่น ผู้ที่ยังจงรักภักดีและผู้ที่ยังคิดว่าตนเองมีเอกราชตามกฎหมาย อาจถูกปฏิเสธไม่ให้มีสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง แต่ประชากรส่วนใหญ่ในดินแดนเหล่านี้อ้างว่า ภายหลังการยึดครอง/การผนวกรวมดินแดน/การแบ่งแยกดินแดน พวกเขาสามารถใช้สิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเองได้ ซึ่งก่อนจะมีการยึดครอง พวกเขาไม่สามารถใช้สิทธิดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลไม่ได้มีจุดยืนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง นโยบายด้านการยึดครองของเราจึงไม่มีพื้นฐานจากสิทธิดังกล่าว

3.3.2 กฎหมายว่าด้วยการเลือกใช้กำลังในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ข้อห้ามต่อการใช้อำนาจในบวรรัฐต่าง ๆ และข้อยกเว้นต่อการใช้อำนาจ (กรณีเพื่อป้องกันตนเอง และกรณีที่เป็นการใช้กำลังที่ได้รับฉันทานุมติจากองค์การสหประชาชาติ) มีรายละเอียดปรากฏตามกฎหมายบัตรสหประชาชาติ พ.ศ. 2488 ซึ่ง

⁷ มติจากที่ประชุม ICM ครั้งที่ 9 ปี 2548

เป็นองค์ประกอบสำคัญของสิทธิที่จะก่อสงคราม (บางครั้งเรียก jus contra bellum) ชุดของกฎหมายระหว่างประเทศดังกล่าวยังห้ามการใช้หรือชู่จะใช้กำลังเพื่อยึดดินแดน โดยทั่วไปแล้ว แอมเนสตี๋ อินเตอร์เนชั่นแนลไม่มีจุดยืนเกี่ยวกับการใช้กำลัง นอกไปจากการเรียกร้องให้คู่สงครามเคารพกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศและกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ แม้ในกรณีที่เป็นข้อยกเว้น แอมเนสตี๋ “อาจต่อต้านการใช้หรือชู่จะใช้การแทรกแซงทางทหาร ซึ่งมีแนวโน้มจะนำไปสู่การปฏิบัติมิชอบด้านสิทธิมนุษยชนมากขึ้น”⁸

การยึดครองของทหารอาจเป็นผลมาจากการละเมิดชุดของกฎหมายนี้ หรืออาจเป็นผลมาจากการใช้กำลังป้องกันตนเองอย่างชอบด้วยกฎหมาย หรืออาจเป็นผลมาจากการใช้กำลังตามฉันทานุมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ อย่างไรก็ตาม การยึดครองที่อาจเริ่มต้นด้วยการใช้กำลังอย่างชอบด้วยกฎหมาย อาจไม่ชอบด้วยกฎหมายในภายหลัง หากการใช้กำลังนั้นขาดความจำเป็นหรือไม่ได้สัดส่วนที่เหมาะสม นักวิชาการบางส่วนชี้ว่า การยึดครองที่ยืดเยื้อเป็นเวลานาน อย่างน้อยในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา อาจถือเป็นการยึดเยื้อที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากการยึดครองเช่นนั้นไม่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของการป้องกันตนเองที่ชอบด้วยกฎหมาย กรณีที่กองกำลังยึดครองได้จัดตั้งชุมชน และได้ใช้มาตรการอื่น ๆ ซึ่งละเมิดหลักการคุ้มครองของกฎหมายการยึดครอง ย่อมถือว่าในทางนิรนัยแล้ว กองกำลังนั้นได้ทำการผนวกกรรมดินแดน ซึ่งนอกจากจะเป็นการละเมิดกฎหมายการยึดครอง และสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเองแล้ว การกระทำเช่นนั้นไม่อาจถือว่าเป็นการป้องกันตนเองอย่างชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายระหว่างประเทศ⁹ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้รายงานพิเศษสหประชาชาติว่าด้วยสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครองตั้งแต่ปี 2510 ได้เสนอหลักการที่สี่ซึ่งซึ่งเป็นไปตามหลักการทั่วไปของกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อให้จำแนกกองกำลังยึดครองได้กลายเป็นผู้ยึดครองอย่างผิดกฎหมายหรือไม่ กล่าวคือ กองกำลังยึดครองไม่สามารถผนวกกรรมดินแดนในส่วนใดที่อยู่ภายใต้การยึดครองได้ ต้องดำเนินการเพื่อยุติการยึดครองโดยเร็วสุดเท่าที่จำเป็นไปได้และชอบด้วยเหตุผล กองกำลังยึดครองต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ยึดครอง และต้องเป็นการดำเนินงานโดยสุจริต¹⁰ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากแอมเนสตี๋ไม่เคยเรียกร้องให้มีสิทธิที่จะก่อสงคราม และไม่มีอำนาจหน้าที่ในการจะทำเช่นนั้นโดยอ้างเหตุผลเพื่อการกำหนดชะตากรรมตนเอง เหตุผลข้อนี้จึงดูเหมือนไม่มีน้ำหนักมากพอที่จะใช้เป็นหลักเกณฑ์ว่า แอมเนสตี๋อาจต่อต้านการยึดครองของทหารเมื่อใด

3.3.3 ความไม่ลำเอียง

แอมเนสตี๋ อินเตอร์เนชั่นแนลไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในระหว่างการขัดกันด้วยอาวุธหรือข้อพิพาททางการเมือง หน่วยงานของเรายึดมั่นอย่างเคร่งครัดกับอำนาจหน้าที่ของตนในฐานะองค์กรสิทธิมนุษยชน และไม่มีจุดยืนต่อประเด็น

⁸ มติจากที่ประชุม ICM ครั้งที่ 2 ปี 2548 จนถึงตอนนี้แอมเนสตี๋ยังไม่เคยมีข้อเรียกร้องเช่นนั้น

⁹ โปรดดู Orna Ben-Naftali, Ayal M. Gross & Keren Michaeli, การยึดครองที่ผิดกฎหมาย: กรอบกฎหมายเกี่ยวกับดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง, 23 BERKELEY J. INT'L L. 551, 551-56 (2005); Valentina Azarova, การจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการยึดครองที่ต่อต้านอำนาจนำ: ระเบียบเพื่อควบคุมการปฏิบัติต่อรัฐอื่นเหมือนเป็นเหยื่อ ตามกฎหมายระหว่างประเทศร่วมสมัย รายงานประจำปีว่าด้วยกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ (2561 กำลังเผยแพร่)

¹⁰ รายงานของผู้รายงานพิเศษว่าด้วยสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครองตั้งแต่ปี 2510, 23 ตุลาคม 2560, A/72/556 ย่อหน้า 27-38

นอกเหนืออำนาจหน้าที่นี้¹¹ ซึ่งเป็นเหตุผลอย่างหนึ่งทำให้แอมเนสตี้ไม่แสดงจุดยืนในการใช้กำลังในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (โปรดดูด้านบน) ทั้งยังหมายถึงว่าเราไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในระหว่างข้อพิพาทด้านดินแดนและวิธีการคลี่คลายข้อพิพาทนั้น ในการแสวงหาเหตุผลเพื่อสนับสนุนให้แอมเนสตี้แสดงจุดยืนต่อการยึดครองกรณีใดกรณีหนึ่ง จำเป็นต้องจัดทำในลักษณะที่ช่วยให้หน่วยงานยังสามารถรักษาความไม่ลำเอียงเอาไว้ได้ และช่วยให้เรายังมุ่งเน้นเฉพาะการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้ ความจำเป็นที่จะต้องรักษาความไม่ลำเอียง ส่งผลให้เกิดปัญหาท้าทายในการกำหนดข้อเสนออย่างเป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อต่อต้านการยึดครอง ยกตัวอย่างเช่น หากแอมเนสตี้ตัดสินใจว่าควรต่อต้านการยึดครองของอิสราเอลเหนือดินแดนของปาเลสไตน์ เราจะมีข้อเสนอแนะว่าทางออกที่จะนำไปสู่การยุติการยึดครองคือการดำรงอยู่ของทั้งสองรัฐ (two-state solution) หรือการเป็นรัฐเดี่ยวที่ประชาชนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน หรือมีทางออกอย่างอื่น? เป็นปัญหาท้าทายในการหาเหตุผลเพื่อให้แอมเนสตี้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งข้างต้น

4. ความหมายของการต่อต้านการยึดครอง

4.1 การต่อต้านหมายถึงการเรียกร้องให้ยุติการยึดครอง

มติจากที่ประชุม ICM ครั้งที่ 13 (2560) กำหนดให้มีหลักเกณฑ์ (โปรดดู ข้อ 3) “ว่าเมื่อใดแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลควรต่อต้านการยึดครองของทหาร” มติดังกล่าวไม่กำหนดว่าการต่อต้านการยึดครองควรเกิดขึ้นอย่างไร เพื่อการจัดทำนโยบายนี้ เรามีสมมติฐานว่า การต่อต้านสถานการณ์การยึดครอง หมายถึงแอมเนสตี้เรียกร้องให้ยุติการยึดครองมากกว่าการเรียกร้องให้ยุติการยึดครองเพียงลมปาก แอมเนสตี้จำเป็นต้องพิจารณาว่าจะดำเนินการตามข้อเรียกร้องนี้อย่างไร เราจำเป็นต้องจัดทำข้อเสนอแนะโดยไม่ต้องแสดงจุดยืนเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองที่อยู่นอกเหนือภารกิจของเรา (เช่น พรหมแดนของดินแดนภายใต้การยึดครอง และจะมีวิธีใช้ข้อพิพาทระหว่างประเทศซึ่งส่งผลให้เกิดความขัดแย้งนั้นอย่างไร) ทั้งนี้เพื่อให้เราสามารถรักษาความไม่ลำเอียงไว้ได้ (โปรดดู 3.3.4)

4.2 การยึดครองยุติลงอย่างไร

ในการเรียกร้องของเรา เราต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับการยุติการยึดครอง ซึ่งเป็นภาพสะท้อนของหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเริ่มต้นการยึดครอง และมีองค์ประกอบสำคัญทั้ง การไม่ยินยอมให้มีกองกำลังต่างชาติในดินแดนของตน การไม่ยินยอมให้กองกำลังนั้นใช้อำนาจเหนือดินแดนของตนแทนที่จะเป็นการใช้อำนาจของรัฐบาลตนเอง การที่รัฐบาลในดินแดนนั้นไม่สามารถใช้อำนาจของตนเหนือดินแดนได้ กรณีที่สถานการณ์ข้างต้นยุติลง แม้เพียงอย่างเดียวหนึ่ง ย่อมหมายถึงการยุติลงของการยึดครอง

ข้อเสนอที่ชัดเจนอย่างหนึ่งในการเรียกร้องให้ยุติการยึดครอง ได้แก่ การถอนกองกำลังยึดครองออกไปแน่นอนว่าในกรณีที่กองกำลังยึดครองได้ส่งพลเรือนของตนเข้ามาอยู่อาศัยในดินแดนภายใต้การยึดครอง ข้อเสนอที่ยอมรับรวมถึงการ

¹¹ ความไม่ลำเอียง ความเป็นอิสระ และการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด: นัยที่มีผลต่อการวิจัย การรณรงค์กดดัน และสื่อของแอมเนสตี้ ข้อเสนอด้านนโยบาย 19 ธันวาคม 2560; ความไม่ลำเอียงและความเป็นอิสระ (แอมเนสตี้ Doc: POL 30/20/3005)

เรียกร้องให้โยกย้ายผู้ที่เข้ามาอาศัยใหม่เหล่านี้ออกไป และการคืนดินแดนที่ถูกยึดครองของกองกำลังซึ่งเป็นข้อเรียกร้องที่ทำได้ เนื่องจากการส่งคนเข้ามาอยู่อาศัยในดินแดนภายใต้การยึดครอง ถือเป็นภาระละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ แต่กรณีของกาซาชี้ให้เห็นว่า การถอนทหารของกองกำลังยึดครองออกไปจากดินแดน (โดยยังมีการควบคุมพื้นที่พรมแดน พื้นที่ทางอากาศ และพื้นที่ทางทะเลอยู่) และการเคลื่อนย้ายผู้เข้ามาอาศัยอยู่ใหม่ออกไป อาจไม่เพียงพอจะยุติการยึดครอง และแก้ปัญหาสิทธิมนุษยชนได้ เป็นที่ชัดเจนว่า แอมเนสตี้จำเป็นต้องคิดอย่างรอบคอบว่า จะจัดทำข้อเสนอแนะอย่างไรเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ ที่นำไปสู่การยุติการยึดครองและสนับสนุนการคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริง

การยึดครองอาจยุติลงด้วยการที่ รัฐบาลในดินแดนนั้นให้ความยินยอมอย่างแท้จริงเพื่อให้มีกองกำลังของต่างชาติในดินแดนของตน เช่น สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอัฟกานิสถานและอิรัก ซึ่งเป็นการยึดครองที่นำโดยกองกำลังของสหรัฐฯ (บางส่วนเป็นการดำเนินงานตามมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ) ซึ่งส่งผลให้มีการส่งมอบอำนาจจากกองกำลังยึดครองไปสู่รัฐบาลเฉพาะกาลที่จัดตั้งขึ้นในรัฐเหล่านี้ แม้มีข้อโต้แย้งว่า การยึดครองเหล่านี้ยุติลงเมื่อใด แต่มีความเห็นร่วมกันโดยทั่วไปว่า การยึดครองยุติลงเมื่อกองกำลังต่างชาติถอนตัวออกไปอย่างสิ้นเชิง¹²

4.3 ความหมายของ 'ควรต่อต้าน'

เราควรพิจารณาว่า มติจากที่ประชุม ICM ครั้งที่ 13 เมื่อปี 2560 ได้ขอให้มีการจัดทำหลักเกณฑ์เพื่อพิจารณาว่าเมื่อใดแอมเนสตี้ควรต่อต้านการยึดครองของทหาร โดยถ้อยความดังกล่าวแตกต่างจากมติของที่ประชุม ICM ครั้งอื่น ๆ โดยระบุว่า แอมเนสตี้อาจแสดงจุดยืนต่อบางประเด็น ซึ่งในกรณีทั่วไปควรวางตัวเป็นกลาง (เช่น มติจากที่ประชุม ICM ครั้งที่ 2 ปี 2548 เกี่ยวกับการใช้กำลัง หรือมติจากที่ประชุม ICM ครั้งที่ 11 ว่าด้วยการแทรกแซงปี 2544) มติเหล่านี้ระบุว่า แอมเนสตี้อาจแสดงจุดยืน (เมื่อเงื่อนไขของสถานการณ์เข้ากับหลักเกณฑ์ที่กำหนด ในทางตรงข้าม มติข้อที่ 13 ชี้ว่า แอมเนสตี้ควรแสดงจุดยืนต่อสถานการณ์การยึดครอง เมื่อเข้ากับหลักเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งหมายถึงว่าข้อเรียกร้องดังกล่าวไม่อาจถือเป็นข้อยกเว้นจากหลักเกณฑ์ทั่วไป และสืบเนื่องจากมีสถานการณ์ของการยึดครองไม่มากนัก อาจเป็นเรื่องยากที่จะหาเหตุผลสนับสนุนว่าควรเลือกว่าจะแสดงจุดยืนหรือไม่ และการพิจารณาว่าจะใช้หลักเกณฑ์ที่เป็นกลางอย่างไร

5. เตรียมรับมือกับความเสี่ยงจากการนำนโยบายเกี่ยวกับการยึดครองมาปฏิบัติ

การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการยึดครองอาจทำให้เกิดความเสี่ยงที่สำคัญบางประการ ทั้งนี้รวมถึงความเสี่ยงต่อชื่อเสียง ความเสี่ยงด้านกฎหมาย การดำเนินงาน (โดยเฉพาะด้านความปลอดภัย) ก่อนจะนำนโยบายมาปฏิบัติในบางสถานการณ์ แอมเนสตี้จำเป็นต้องทำการประเมินอย่างรอบด้าน และนำมาตรการบรรเทาผลกระทบที่เหมาะสมมาใช้

ดังที่ตั้งข้อสังเกตในจดหมายเวียนจากที่ประชุม ICM ครั้งที่ 12 ว่าด้วยการยึดครองของทหารในฐานะเป็นประเด็นทางนโยบายของแอมเนสตี้ (ORG 10/6312/2017) เนื่องจากแอมเนสตี้ต่อต้านสถานการณ์ของการยึดครองบางประเภท จึงส่งผลกระทบต่อภาระงานของแอมเนสตี้ว่าพื้นที่ใดเป็นพื้นที่ภายใต้การยึดครอง จนถึงปัจจุบัน การจำแนกว่า

¹² สำหรับการอภิปรายเกี่ยวกับการยุติการยึดครองอิรัก โปรดดู Eyal Benvenisti, กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการยึดครอง (OUP, 2555), น. 255

พื้นที่ใดเป็นพื้นที่ภายใต้การยึดครอง เป็นสิ่งที่ต้องทำเพียงเพื่อประกันว่าเรานำกรอบกฎหมายระหว่างประเทศมาใช้อย่างเหมาะสม ด้วยเหตุดังกล่าว แอมเนสตี้จึงเผชิญกับคำถามเกี่ยวกับการยึดครอง ในทำนองเดียวกับคำถามที่ว่าสถานการณ์ใดถือว่าการขัดกันด้วยอาวุธ เนื่องจากช่วยให้เราทราบว่าการนำกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศมาใช้ รวมทั้งกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศหรือไม่ จึงไม่ได้เป็นการเสนอทางเลือกให้ต่อต้านการขัดกันด้วยอาวุธเพียงอย่างเดียว นโยบายใหม่ที่ประณามการยึดครองบางรูปแบบ ทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการจำแนกประเภทของการยึดครอง โดยอาจทำให้การตัดสินใจเพื่อจำแนกสถานการณ์การยึดครองก่อให้เกิดผลลัพธ์และได้รับการโต้แย้งมากขึ้น อาจทำให้เกิดการถกเถียงว่าสถานการณ์ใดอาจจำแนกได้ว่าเป็นการยึดครอง แทนที่จะให้นำหน้ากับการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในสถานการณ์นั้น ๆ (โดยไม่คำนึงถึงคุณลักษณะของการยึดครองนั้น)

5.1 ความเสี่ยงด้านชื่อเสียง

นโยบายใหม่อาจทำให้เกิดความเสี่ยงต่อแอมเนสตี้ ในแง่ที่หากเราเลือกต่อต้านสถานการณ์ของการยึดครองบางกรณี แต่ไม่ต่อต้านกรณีอื่น อาจทำให้เกิดข้อครหาว่ามีการปฏิบัติที่ลำเอียงหรือมีอคติทางการเมือง หากแอมเนสตี้ตัดสินใจต่อต้านการยึดครองกรณีใด เราอาจถูกกล่าวหาว่าเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดในความขัดแย้งที่ต่อเนื่องได้

แอมเนสตี้อาจบรรเทาผลกระทบนี้ได้ ด้วยวิธีการดังนี้

ก) แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลจะนำหลักเกณฑ์มาใช้อย่างเป็นสากลและสม่ำเสมอ เมื่อมีการนำนโยบายมาใช้เป็นครั้งแรก เราอาจพิจารณาประกาศจุดยืนต่อต้านสถานการณ์การยึดครองอีกสองกรณี (หรือกว่านั้น) ในเวลาเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อตอบโต้ข้อกล่าวหาว่าเราพุ่งเป้าโจมตีที่กรณีใดกรณีหนึ่ง

ข) หลักเกณฑ์ที่กำหนดต้องมีชัดเจน มีพื้นฐานอย่างหนักแน่นจากกฎหมายระหว่างประเทศ และให้นำหน้ากับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ค) ข้อเรียกร้องตามนโยบายนั้นต้องเน้นที่การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรงและเป็นระบบต่อประชากรภายใต้การยึดครอง และสถิติการดำเนินงานที่ผ่านมาของแอมเนสตี้และองค์กรสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ เกี่ยวกับการยึดครอง

ง) การประชาสัมพันธ์ของแอมเนสตี้เกี่ยวกับการนำนโยบายนี้ไปใช้ ให้ทำในภาษาที่เข้าใจได้ง่าย ให้คำนึงถึงว่าอาจมีการตีความผิด ๆ จากสื่อมวลชนต่อข้อเรียกร้องและจุดยืนของแอมเนสตี้

5.2 ความเสี่ยงด้านกฎหมายและความปลอดภัย

ในบางประเทศ การตั้งคำถามต่ออธิปไตยของกองกำลังยึดครองต่อดินแดนภายใต้การยึดครอง อาจเป็นความผิดอาญา ยกตัวอย่างเช่น รัสเซียได้ออกกฎหมายไม่นานหลังบุกเข้าไปยึดไครเมีย ซึ่งเอาผิดทางอาญากับการแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ ที่เป็นการตั้งคำถามเกี่ยวกับบูรณภาพด้านดินแดนของรัสเซีย ที่ผ่านมาทางการได้ดำเนินคดีกับผู้เรียกร้องให้ “ส่งคืน” ไครเมียให้กับยูเครน และมีความเสี่ยงว่าการใช้คำว่า “การยึดครอง” หรือ “การผนวกดินแดน” อาจเป็นเหตุให้ถูกดำเนินคดีได้ หากแอมเนสตี้ต้องการรณรงค์ต่อต้านการยึดครองไครเมีย องค์กรของเราที่อาจถูกจัดเข้าไปในบัญชีของหน่วยงาน “ไม่พึงปรารถนา” ในรัสเซีย (เช่นอาจถูกห้ามดำเนินงาน) เนื่องจากการกระทำของเราอาจเข้ากับหลักเกณฑ์ในกฎหมายที่กล่าวถึงหน่วยงานไม่พึงปรารถนา ทำให้เกิดการคุกคามต่อความมั่นคงขององค์กร

อีกตัวอย่างหนึ่งคือกรณีโมริออคโค เพราะอาจทำให้เกิดความเสี่ยงต่อเซคชันในโมริออคโคและต่อสำนักเลขาธิการสากล ทำให้เราไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่โมริออคโค/ซาฮาราตะวันตกได้ (รวมทั้งอาจส่งผลกระทบต่อพลเมืองชาวโมริออคโคที่ทำงานกับแอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนล) กรณีที่เรามองว่าสถานการณ์ในซาฮาราตะวันตกเป็นการยึดครองอย่างหนึ่ง และความเสี่ยงนี้เพิ่มขึ้นอย่างมากหากมีการเรียกร้องให้ยุติการยึดครอง

มาตรการที่อาจนำมาใช้เพื่อบรรเทาความเสี่ยงประเภทนี้ประกอบด้วย:

ก) แอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนลเตรียมเจ้าหน้าที่และสมาชิกให้พร้อมรับมือกับผลลัพธ์ใด ๆ ก่อนจะประกาศจุดยืนต่อสาธารณะ โดยอาจรวมถึงการประสานงานกับทางการ การจัดทำยุทธศาสตร์ทางกฎหมายในประเทศและแผนด้านความปลอดภัย และการจัดทำยุทธศาสตร์การสื่อสาร

ข) เซคชันและสมาชิกในประเทศที่ยึดครองหรือในดินแดนภายใต้การยึดครอง อาจมีทางเลือกที่จะไม่เข้าร่วมการรณรงค์เพื่อยุติการยึดครองได้

ค) ผู้ประกาศข้อเรียกร้องของแอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนลเพื่อต่อต้านการยึดครอง อาจเป็นตัวเลขาธิการ ซึ่งเป็นบุคคลที่สังคมรู้จักมากที่สุดในขบวนการ โดยแนะนำเซคชัน หัวหน้าสำนักงานภูมิภาคหรือเจ้าหน้าที่คนอื่น ๆ ไม่ต้องประกาศข้อเรียกร้อง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการคุ้มครองมากที่สุด และลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อผู้แถลงซึ่งมีชื่อเสียงน้อยกว่าในองค์กร

ง) นโยบายของแอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนลจะต่อต้านการยึดครอง เฉพาะกรณีที่มีหลักฐานอย่างชัดเจนว่าไม่มีการคุ้มครองอย่างเป็นผลต่อสิทธิมนุษยชนของประชาชนในพื้นที่ยึดครอง และการยึดครองยังไม่ยุติลง

จ) หลังการประกาศข้อเรียกร้องเพื่อต่อต้านการยึดครองแล้ว เลขาธิการและเซคชันจะเข้าร่วมในการรณรงค์กดดันกับองค์กรระหว่างรัฐบาลและรัฐต่าง ๆ เพื่อประกันว่าสังคมจะไม่มองว่า ข้อเรียกร้องเกี่ยวกับการยึดครองเป็นข้อเรียกร้องเฉพาะของแอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนล หากเป็นข้อเรียกร้องซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการรณรงค์กดดันโดยรวม โดยเป็นข้อเรียกร้องจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน หน่วยงานตามสนธิสัญญา คณะกรรมการที่สาม และกลไกและเวทีอื่น ๆ ขององค์การสหประชาชาติ รวมทั้งหน่วยงานภูมิภาคและหน่วยงานระดับประเทศ

5.3 ความเสี่ยงจากการวางตัวเป็นกลางในระหว่างการขัดกันด้วยอาวุธ

ปัญหาอีกอย่างหนึ่งที่อาจเกิดขึ้นเมื่อแอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนลแสดงจุดยืนเกี่ยวกับการยึดครอง ได้แก่ อาจส่งผลกระทบต่อความเป็นกลางในประเด็นการเมืองนอกเหนือจากภารกิจของเราได้ (เช่น ประเด็นเกี่ยวกับพรมแดน แนวทางการแก้ไขข้อพิพาทระหว่างรัฐ และจุดยืนที่แอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนลจะไม่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดในระหว่างการขัดกันด้วยอาวุธ) กรณีที่เกิดการขัดกันด้วยอาวุธในดินแดนภายใต้การยึดครอง การประกาศจุดยืนของแอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนลต่อสถานการณ์การยึดครองนั้น อาจทำให้ดูเหมือนว่าแอมเนสตี้อินเตอร์เนชันแนลเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่เป็นคู่ขัดแย้ง นอกจากความเสี่ยงต่อชื่อเสียงแล้ว ยังอาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินงาน โดยอาจจำกัดการเข้าถึงพื้นที่ของเรา หรือส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่

มาตรการที่อาจนำมาใช้เพื่อบรรเทาความเสี่ยงประเภทนี้ประกอบด้วย:

ก) แสดงจุดยืนต่อต้านสถานการณ์การยึดครองจากมุมมองด้านสิทธิมนุษยชน และหลีกเลี่ยงการแสดงจุดยืนใน

ประเด็นทางการเมือง รวมทั้งประเด็นเกี่ยวกับขอบเขต/พรมแดน

ข) จำกัดการต่อต้านของเรา กรณีที่การต่อต้านในสถานการณ์เช่นนั้นอาจส่งผลให้เป็นการสนับสนุนสิทธิของคนกลุ่มหนึ่งในบรรดาประชากรภายใต้การยึดครอง ให้อยู่เหนือคนอื่นอีกกลุ่มหนึ่ง.

ค) สนับสนุนให้องค์กรสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ เข้าร่วมการต่อต้านการยึดครองในเวลาเดียวกัน และจัดให้มีการแถลงร่วมกันกับหน่วยงานอื่นต่อสาธารณะ ในแง่ข้อเรียกร้องอย่างเฉพาะเจาะจงเพื่อต่อต้านการยึดครอง

6. หลักเกณฑ์ที่เสนอสำหรับเริ่มการต่อต้านการยึดครองของทหาร

ด้วยความตระหนักถึงข้อจำกัดเกี่ยวกับนโยบายที่เกี่ยวข้อง (การตัดสินใจชะตากรรมตนเอง การใช้กำลังทหาร และความไม่ลำเอียง) เราขอเสนอหลักเกณฑ์สำคัญหกประการที่ใช้เพื่อตัดสินใจว่า แอมเนสตี้อควรต่อต้านการยึดครองของทหารในกรณีใด โดยสถานการณ์นั้นต้องเข้าหลักเกณฑ์ทุกข้อ แอมเนสตี้อจึงจะต่อต้านการยึดครองได้ หลักเกณฑ์เหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อประกันว่า แอมเนสตี้อจะยังคงให้น้ำหนักกับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนร้ายแรงจากการยึดครอง แทนที่จะให้น้ำหนักกับประเด็นทางการเมือง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อประกันว่าการตัดสินใจเพื่อต่อต้านการยึดครอง ตั้งอยู่บนหลักการเพื่อรักษาความไม่ลำเอียงของแอมเนสตี้อ อินเตอร์เนชันแนลไว้

หลักเกณฑ์ดังกล่าวประกอบด้วย:

1. ความตกลงระหว่างประเทศในภาพรวมที่ยืนยันว่ามีการยึดครองของทหาร
2. การยึดครองอย่างต่อเนื่องมีแนวโน้มนำไปสู่การปฏิบัติมิชอบด้านสิทธิมนุษยชนมากขึ้น
3. มีการละเมิดหลักการของกฎหมายการยึดครอง หรือเป็นการยึดครองค่อนข้างถาวร
4. การละเมิดอย่างร้ายแรงและเป็นระบบโดยเกิดขึ้นในวงกว้าง
5. การละเมิดอันเป็นผลมาจากการยึดครองที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและยืดเยื้อ
6. การขาด/การใช้มาตรการทางเลือกอื่นเพื่อยุติ/เยียวยาการละเมิดจนหมดสิ้นแล้ว

6.1 ความตกลงระหว่างประเทศในภาพรวมที่ยืนยันว่ามีการยึดครองของทหาร

หลักเกณฑ์แรกคือสถานการณ์นั้นต้องมีลักษณะเป็นการยึดครองของทหารอย่างชัดเจน เนื่องจากอาจมีการใช้ภาษาพูดเพื่ออธิบายสถานการณ์บางอย่างว่าเป็นการยึดครองของทหาร แต่ในทางกฎหมายแล้วไม่อาจถือว่าเป็นการยึดครองของทหารได้ ยกตัวอย่างเช่น การส่งกำลังทหารเข้ามาตึงกำลังในบางพื้นที่ในบางเวลา อาจถูกอ้างถึงว่าเป็นการยึดครองได้ แม้ว่าในสถานการณ์เช่นนั้นมักเป็นเหตุให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนร้ายแรง แต่ก็ไม่อาจถือได้ว่าเป็นการยึดครองของทหารตามนัยทางกฎหมาย

หลักฐานเกี่ยวกับความตกลงระหว่างประเทศในภาพรวมที่ยืนยันว่ามีการยึดครองของทหาร อาจพบได้จากมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ มติจากที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ข้อวินิจฉัย คำพิพากษา หรือความเห็นของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ศาลอาญาระหว่างประเทศ หรือศาลทั่วไป (เช่น ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป ศาลยุติธรรมยุโรป) หน่วยงานกำกับดูแลสนธิสัญญาแห่งสหประชาชาติ ถ้อยแถลงขององค์กรระหว่างรัฐบาลและของ

คณะกรรมการภาษาระหว่างประเทศ

กรณีนี้ตัดสินได้ยุ่งยากเกี่ยวข้องกับเส้นแบ่งพรมแดน เนื่องจากไม่มีองค์ประกอบสำคัญของการยึดครองอย่างชัดเจน อย่างเช่นไม่มีการควบคุมดินแดนอย่างเป็นทางการ หรือการที่รัฐบาลในดินแดนนั้นยินยอมให้กองกำลังต่างชาติเข้ามาได้ หรือ สถานการณ์ของข้อพิพาทเกี่ยวกับเอกราชเหนือดินแดน ซึ่งไม่มีความตกลงระหว่างประเทศที่ระบุอย่างชัดเจนว่า รัฐที่ทำการยึดครองนั้น แท้จริงแล้วเป็นรัฐบาลที่มีอำนาจอย่างชอบด้วยกฎหมายในดินแดนนั้นหรือไม่ (โปรดดู ภาคผนวก)

แม้จำเป็นต้องพิจารณาความเห็นของฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แต่ความเห็นเหล่านี้มักขัดแย้งกัน และไม่อาจใช้เป็นเหตุผลเพื่อการจำแนกได้ เป็นที่สังเกตว่าในทางปฏิบัติแล้วในทุกสถานการณ์ของการยึดครองของทหาร รัฐซึ่งทำการยึดครองมัก ปฏิเสธว่าตนเองไม่ใช่กองกำลังยึดครอง และไม่ชี้ชื่อผู้พันทางกฎหมายต่อข้อกำหนดของกฎหมายการยึดครอง¹³

6.2 การยึดครองอย่างต่อเนื่องมีแนวโน้มนำไปสู่การปฏิบัติมิชอบด้านสิทธิมนุษยชนมากขึ้น

หลักเกณฑ์ที่สองประการนี้ให้มีการแสดงจุดยืนอย่างสม่ำเสมอของแอมเนสตี้ต่อการใช้กำลังทหาร โดยมีพื้นฐานมาจากจุดยืนทั่วไปที่เป็นกลางของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลต่อการใช้กำลัง การยึดครองเกิดขึ้นในระหว่างการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศ (ซึ่งอยู่ใต้การกำกับของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันด้วยอาวุธ) และการรักษาการยึดครองไว้ต้องพึงพาการใช้กำลังอย่างต่อเนื่อง (ซึ่งอาจเป็นการใช้กำลังอย่างชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของสิทธิที่จะก่อสงคราม) ดังนั้น มติของแอมเนสตี้ที่เรียกร้องให้ยุติการยึดครองต้องสอดคล้องกับมติจากที่ประชุม ICM ครั้งที่ 2 ปี 2548 ว่าด้วยการใช้กำลัง โดยข้อมติดังกล่าวระบุว่า แอมเนสตี้ต่อต้านการแทรกแซงทางทหารหรือภัยคุกคามอันเป็นผลเกี่ยวเนื่องได้ กรณีที่อาจนำไปสู่การปฏิบัติมิชอบด้านสิทธิมนุษยชนมากขึ้น สำหรับเป้าประสงค์ของการต่อต้านการยึดครองบางสถานการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว หมายความว่ากองกำลังจะต้องดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อรักษาการยึดครองเอาไว้ ซึ่งอาจเป็นเหตุให้เกิดการปฏิบัติมิชอบด้านสิทธิมนุษยชนมากขึ้น (เปรียบเทียบกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนจะมีการใช้กำลังเพื่อเริ่มการยึดครอง) ในกรณีที่เป็นการยึดครองครั้งใหม่ ข้อบังคับถึงแนวโน้มที่จะมีการละเมิดในอนาคตได้แก่ กองกำลังยึดครองยอมรับหรือปฏิเสธหน้าที่ที่มีต่อกฎหมายว่าด้วยการยึดครอง ผู้ยึดครองซึ่งปฏิเสธว่าตนเองไม่ใช่กองกำลังยึดครอง มีแนวโน้มที่จะไม่เคารพกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวกับการยึดครอง และเป็นเหตุให้มักปฏิบัติมิชอบต่อประชาชนในพื้นที่ยึดครอง ปัจจัยอีกประการหนึ่ง ที่ช่วยให้สามารถประเมินผลกระทบของการยึดครองต่อสิทธิมนุษยชนในอนาคต ได้แก่ ระดับของการต่อต้านของประชาชนในพื้นที่ยึดครอง ซึ่งเป็นปัจจัยกำหนดขนาดกองกำลังที่จำเป็นเพื่อรักษาการยึดครองเอาไว้ และมีแนวโน้มว่าการปฏิบัติมิชอบด้านสิทธิมนุษยชนอาจเพิ่มขึ้น (ไม่เฉพาะที่กระทำโดยผู้ยึดครอง แต่รวมถึงผลงานของกลุ่มต่อต้านติดอาวุธอื่น ๆ) ซึ่งหมายถึงว่า การยึดครองที่ขัดขวางสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง (ของประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ได้การปกครอง) อาจต้องเผชิญกับแรงต่อต้าน และจำเป็นต้องใช้กำลังของกองกำลังยึดครองมากขึ้น เพื่อดูแลรักษา ควบคุม และความเสี่ยงที่จะเกิดการละเมิด

¹³ อิศราเอลยืนยันว่า อนุสัญญาเจนีวาฉบับที่ 4 ไม่มีผลบังคับใช้ทางนิตินัยต่อพื้นที่เวสต์แบงก์และกาซา เนื่องจากรัฐที่ควบคุมดินแดนทั้งสองในช่วงที่เกิดสงครามเดือนมิถุนายน 2510 (จอร์แดนและอียิปต์) ไม่ได้เป็นผู้มีอำนาจปกครองอย่างชอบธรรม และนับตั้งแต่การถอนกำลังของตนในปี 2548 อิศราเอลอ้างว่าตนเองไม่ได้เป็นกองกำลังที่ยึดครองกาซาอีกต่อไป

ในวงกว้างมากขึ้น

แตกต่างจากการแสดงจุดยืนเพื่อต่อต้านการใช้กำลัง (ซึ่งแอมเนสตี้ยังไม่เคยทำเช่นนั้น) การตัดสินใจต่อต้านการยึดครองที่เกิดขึ้นอยู่แล้ว ฟังพาดการคาดเดาและการพยากรณ์น้อยกว่า ทั้งนี้เพราะการละเมิดในอดีตและปัจจุบันอันเนื่องมาจากการยึดครอง อาจเป็นเหตุผลที่น่าเชื่อถือได้ แบบแผนการละเมิดที่เกิดขึ้นจากปฏิบัติการของกองกำลังยึดครองอยู่แล้ว มักเป็นตัวบ่งชี้ที่น่าเชื่อถือถึงความเสี่ยงและขอบเขตของการละเมิดในอนาคตได้

6.3 มีการละเมิดหลักการของกฎหมายการยึดครอง หรือเป็นการยึดครองค่อนข้างถาวร

หลักเกณฑ์ที่สามคือการพิจารณาว่า กองกำลังยึดครองเคารพหลักการขั้นพื้นฐานของกฎหมายว่าด้วยการยึดครอง รวมทั้งหลักการเชิงสงวน อย่างเช่น การยึดครองเป็นการกระทำเพียงชั่วคราวหรือไม่ การผนวกรวมดินแดนอย่างเป็นทางการละเมิดหลักการว่าด้วยกฎหมายการยึดครอง กรณีที่ไม่มีการผนวกรวมดินแดนอย่างเป็นทางการ การกระทำอื่นที่บ่งชี้อย่างหนักแน่นถึงเจตจำนงที่จะสืบทอดการยึดครองเป็นสิ่งที่ควรได้รับการพิจารณา ยกตัวอย่างเช่น การโยกย้ายพลเมืองของตนเข้าไปตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ที่ได้รับการยึดครอง นอกจากเป็นการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศและถือเป็นอาชญากรรมสงครามแล้ว ยังขัดต่อหลักการเชิงสงวน และอาจบ่งชี้ว่ากองกำลังยึดครองมีแผนจะผนวกรวมดินแดนเมื่อกองกำลังยึดครองได้ตรึงกำลังชั่วคราว ในดินแดนนั้น และประกาศตนเองว่าเป็นรัฐอิสระ แสดงถึงเจตจำนงที่จะสืบทอดและขยายระยะเวลาการยึดครองโดยอาศัยกองกำลังที่เป็นตัวแทนนั้น เรายังต้องคำนึงถึงระยะเวลาของการยึดครองด้วยการยึดครองเป็นเวลาหลายทศวรรษ ประกอบกับปัจจัยอื่น ๆ รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับผู้อพยพเข้ามาอาศัย การทำลายและการนำทรัพยากรไปใช้ประโยชน์อื่น และการเปลี่ยนแปลงเชิงประชากร ย่อมส่งผลกระทบต่อถาวรต่อประชาชนในพื้นที่ที่ยึดครอง การยึดครองในลักษณะค่อนข้างถาวรเช่นนั้น ทำให้เกิดสภาพในเชิงปฏิบัติ อันเป็นเหตุให้ไม่สามารถหยุดยั้งหรือบรรเทาผลกระทบจากการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชนบางประการ แม้จะมีการเยียวยาซึ่งไม่สามารถหยุดยั้งการยึดครองได้

6.4 การละเมิดอย่างร้ายแรงและเป็นระบบโดยเกิดขึ้นในวงกว้าง

หลักเกณฑ์ที่สี่ คือการพิจารณาว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชนในระหว่างการยึดครอง โดยเกิดขึ้นเป็นวงกว้าง และรุนแรงและเป็นระบบหรือไม่ การละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้นได้ในทุกรูปแบบ หลักเกณฑ์นี้ใช้ในการพิจารณาว่า แอมเนสตี้จะต่อต้านการยึดครองของทหาร เฉพาะกรณีที่น่าไปสู่การละเมิดอย่างรุนแรงเท่านั้น ต่างจากหลักเกณฑ์ที่สอง หลักเกณฑ์นี้กำหนดให้พิจารณาสถิติการดำเนินงานที่ผ่านมาเกี่ยวกับการปฏิบัติมิชอบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง โดยมีเหตุผลเบื้องหลังว่า トラบที่กองกำลังยึดครองละเมิดมาตรฐานคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนและกฎหมายว่าด้วยการยึดครองอย่างสม่ำเสมอและเป็นระบบ ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงการไม่เคารพต่อข้อกำหนดของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศและสิทธิมนุษยชน ในสภาพการณ์เช่นนั้น การยุติการยึดครองดูเหมือนจะเป็นแนวทางที่เป็นผลมากที่สุดเพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนในพื้นที่ที่ยึดครอง

นอกจากการละเมิดในวงกว้าง หลักเกณฑ์นี้กำหนดว่าการละเมิดของกองกำลังยึดครอง ต้องมีลักษณะที่รุนแรงและเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ คำว่า “รุนแรง” (gross) ไม่ได้รับการนิยามไว้ในกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ เป็นที่เข้าใจว่าหมายรวมถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่รุนแรงถึงระดับที่กำหนด โดยองค์การสหประชาชาติได้กำหนดชุดของการปฏิบัติที่ถือว่าการละเมิดที่รุนแรงเอาไว้ แต่อาจไม่ครอบคลุมทั้งหมด ทั้งนี้รวมถึง การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมต่อ

มนุษยชาติ อาชญากรรมสงคราม การเอาคนลงเป็นทาสและการปฏิบัติเยี่ยงทาส การสังหารโดยรวบรัด การสังหารโดยพลการ และการสังหารนอกกระบวนการกฎหมาย การข่มขืนและความรุนแรงทางเพศ การทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่น ๆ ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี การบังคับบุคคลให้สูญหาย การควบคุมตัวโดยพลการและเป็นเวลาต่อเนื่อง การเนรเทศหรือการบังคับส่งกลับประชากร การเหยียดสีผิว การเลือกปฏิบัติอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลของเชื้อชาติหรือเพศสภาพ การปฏิเสธอย่างเป็นระบบต่อสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และการส่งกลับตามนัยของกฎหมายว่าด้วยผู้ลี้ภัย โดยเป็นการปฏิบัติที่เกิดขึ้นก่อนข้างกว้างขวางหรือเกิดขึ้นบ่อยครั้ง¹⁴

ในกรณีทั่วไป การตัดสินใจว่าการละเมิดแบบใด “รุนแรง” มักพิจารณาว่าเพราะเป็นการละเมิดอย่างจงใจ ในการศึกษาเมื่อปี 2536 ของทีโอ วาน โบเวน ผู้รายงานพิเศษได้ข้อสรุปว่า “ขอบเขตของการศึกษาคำนี้ อาจถูกจำกัดโดยไม่เหมาะสม กรณีที่ยอมรับความหมายของคำว่า “การละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอย่างรุนแรง” ในความหมายที่ตายตัวและจำกัด ผู้วิจัยเสนอให้ใช้นิยามในลักษณะที่เป็นการบ่งชี้หรือเป็นการสะท้อนภาพมากกว่า...”

กรณีที่เป็นการปฏิบัติของรัฐที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วยการกระทำที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเป็นความอดออมแบบทางการ ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปมีความเห็นว่า การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ “ประกอบด้วยการละเมิดแบบเดียวกันที่เกิดขึ้นในเชิงสะสม โดยมีจำนวนมากพอและมีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกันโดยไม่ได้เป็นการปฏิบัติเพียงชั่วคราว หรือไม่ได้เป็นการปฏิบัติที่เป็นข้อยกเว้น หากเป็นการปฏิบัติที่มีแบบแผนหรือเป็นระบบ”¹⁵

ตามกฎหมายอาญาระหว่างประเทศคำว่า “เป็นระบบ” หมายถึงการกำหนดแผนการอย่างชัดเจนเพื่อปฏิบัติตามนโยบายร่วมกัน โดยเป็นการกระทำอย่างมีแบบแผนสม่ำเสมอ และเป็นผลมาจากการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง หรือเป็น “แบบแผนของอาชญากรรม” อันเป็นเหตุให้อาชญากรรมเช่นนั้น มีลักษณะเป็น “ความผิดทางอาญาที่ไม่ได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ หากเกิดขึ้นซ้ำกันและเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ”¹⁶

สอดคล้องกับการตีความเหล่านี้ คู่มือสำหรับแอมเนสตีในการจำแนกว่าการกระทำแบบใดเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (*Guidelines for determining when AI should characterize certain conduct as a crime against*

¹⁴ สำนักงานข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้มีข้อสังเกตเช่นกันว่า “การละเมิดสิทธิมนุษยชนในรูปแบบอื่น รวมทั้งการละเมิดสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อาจถือว่าการละเมิดอย่างรุนแรงได้ กรณีที่ไม่มีลักษณะรุนแรงและเป็นระบบ ยกตัวอย่างเช่น การละเมิดที่เกิดขึ้นในวงกว้างและมีเป้าหมายเป็นกลุ่มประชากรบางกลุ่ม” OHCHR, ความรับผิดชอบของบริษัทในเคารพสิทธิมนุษยชน: คู่มือเพื่อการตีความ The Corporate Responsibility to Respect Human Rights: An Interpretive Guide (2555) HR/PUB/12/02

¹⁵ คำพิพากษาคดี *Ireland v. UK* 2524, ย่อหน้า 159: การปฏิบัติที่ถือว่าขัดต่ออนุสัญญานี้ครอบคลุมถึงการละเมิดแบบเดียวกันที่เกิดขึ้นในเชิงสะสม โดยมีจำนวนมากพอและมีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกันโดยไม่ได้เป็นการปฏิบัติเพียงชั่วคราว หรือไม่ได้เป็นการปฏิบัติที่เป็นข้อยกเว้น หากเป็นการปฏิบัติที่มีแบบแผนหรือเป็นระบบ การปฏิบัติโดยตัวของมันเองอาจไม่เป็นการละเมิด หากพิจารณาแยกจากการละเมิดในส่วนอื่น ๆ ด้วย

¹⁶ *Prosecutor v. Katanga and Ngudjolo, Decision on the Confirmation of Charges*, (ICC-01/04-01/07), 30 กันยายน 2551, ย่อหน้า 397-8

humanity) ของแอมเนสตี อินเตอร์เนชันแนลระบุว่า ทางหน่วยงานควรมีการปฏิบัติที่เป็นข้อห้าม ซึ่งอาจมีลักษณะ เป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติที่ “เป็นระบบ” กรณีที่มีการกระทำอย่างสม่ำเสมอหรือเป็นส่วนหนึ่งของแผนการที่วางไว้ อย่างเป็นระบบ¹⁷

การก่ออาชญากรรมบางประเภทที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ และเกิดขึ้นอย่างเป็นวงกว้าง เช่น ลัทธิเหยียดผิว ย่อมเป็น ตัวบ่งชี้ที่หนักแน่นว่า การปฏิบัติของกองกำลังยึดครองสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ข้อนี้

6.5 การละเมิดอันเป็นผลมาจากการยึดครองที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและยึดเยื้อ

หลักเกณฑ์ที่ห้าเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านช่วงเวลา โดยกำหนดว่าการละเมิดอันเป็นผลมาจากการยึดครองต้อง เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาที่ยาวนาน โปรดสังเกตว่า หลักเกณฑ์ข้อนี้เกี่ยวข้องกับความยึดเยื้อและช่วงเวลาของการ ละเมิดอันเป็นผลมาจากการยึดครอง แต่ไม่เกี่ยวข้องกับการยึดครองโดยตัวของมันเอง

การกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำดูเหมือนจะอยู่ในเงื่อนไขของการใช้ดุลพินิจ อย่างไรก็ดี เราจำเป็นต้องมีแนวทางชี้แนะบาง ประการ โดยทั่วไปแล้ว ระยะเวลาสี่ปีหรือกว่านั้นของการละเมิดอันเป็นผลมาจากการยึดครอง ถือว่าสอดคล้องกับ หลักเกณฑ์ข้อนี้ ซึ่งหมายถึงว่า การยึดครองที่เพิ่งเกิดขึ้น อาจไม่เข้ากับคุณสมบัติข้อนี้ แม้ว่ากองกำลังยึดครองจะแสดง เจตจำนงอย่างชัดเจนที่จะละเมิดหลักการพื้นฐานของกฎหมายการยึดครอง โดยการผนวกรวมดินแดน หรือทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานอื่นใดที่เป็นการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ แน่แน่นอนว่า แอมเนสตีจะเรียกร้องให้ยุติการละเมิด เช่นนั้น แต่ย่อมไม่สามารถต่อต้านการยึดครองเช่นนี้ได้ อย่างน้อยในช่วงเวลาเบื้องต้น

6.6 การขาดการใช้มาตรการทางเลือกอื่นเพื่อยุติ/เยียวยาการละเมิดจนหมดสิ้นแล้ว

หลักเกณฑ์ข้อหกและเป็นข้อสุดท้าย เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากการเยียวยาในทางเลือกจนหมดแล้ว หลักเกณฑ์ข้อนี้มีเป้าหมายเพื่อประกันว่า ได้มีการทดลองใช้ทางเลือกอื่นเพื่อยุติการปฏิบัติมิชอบที่ร้ายแรงและเป็นระบบ แล้ว แต่ไม่ประสบความสำเร็จ การละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศและสิทธิมนุษยชนมักเกิดขึ้นในระหว่างการ ยึดครอง เช่นเดียวกับในสถานการณ์อื่น ๆ อย่างไรก็ดี การยึดครองของทหารมีลักษณะเด่นตรงที่กลไกเยียวยาในประเทศ มักไม่มีประสิทธิภาพ โดยประเทศที่ยึดครองมักไม่ให้ความสำคัญมากเพียงพอต่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ยึดครอง รัฐบาลของประเทศที่ยึดครองไม่ได้รับประโยชน์ใด ๆ จากการตอบสนองตามความต้องการเหล่านั้น ส่วนระบบยุติธรรม ของประเทศที่ยึดครองรวมทั้งศาลก็มักไม่มีเขตอำนาจพิจารณาดี ในกรณีที่ศาลปฏิบัติหน้าที่ตามเขตอำนาจของตน ศาลในประเทศที่ยึดครองก็มักจะเห็นคล้ายคลึงตามกับเหตุผลของกองทัพ/ฝ่ายความมั่นคงของรัฐบาล

แทบไม่มีกลไกระหว่างประเทศทำหน้าที่กำกับดูแล ไม่มีหน่วยงานบังคับให้ปฏิบัติตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่าง ประเทศ¹⁸ สำหรับการละเมิดอันเป็นผลมาจากการยึดครองที่รุนแรงถึงขั้นเป็นอาชญากรรมตามกฎหมายระหว่างประเทศ

¹⁷ POL 30/003/2002

¹⁸ ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศสามารถพิจารณาข้อพิพาทระหว่างรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ รวมทั้งกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศได้ แต่แม้ในกรณีที่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องกับ สถานการณ์ของการขัดกันด้วยอาวุธหรือการยึดครอง โดยทั่วไปแล้วกระบวนการศาลมักไม่นำไปสู่การเยียวยาอย่างเป็น

(เช่น อาชญากรรมสงคราม) อาจมีช่องทางให้นำตัวบุคคลผู้กระทำผิดมารับโทษได้ ไม่ว่าจะผ่านศาลในประเทศ หรือผ่านการใช้เขตอำนาจศาลสากลของประเทศที่สาม หรือการใช้เขตอำนาจของศาลอาญาระหว่างประเทศ

มีช่องทางอื่นในการบังคับใช้ตามกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ เช่น คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ และหน่วยงานตามสนธิสัญญาแห่งสหประชาชาติ และศาลสิทธิมนุษยชนระดับภูมิภาค (เช่น ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป) ได้พิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนของประชาชนที่อาศัยอยู่ใต้การยึดครอง แต่ผลที่เกิดขึ้นไม่สม่ำเสมอ เมื่อพิจารณาถึงการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนในพื้นที่ที่ยึดครองอย่างเป็นผล และการยึดครองในระยะยาวซึ่งส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบ อาจอยู่นอกเหนือเขตอำนาจของศาลสิทธิมนุษยชนระดับภูมิภาค

7. ขั้นตอนการตัดสินใจ

เนื่องจากการเรียกร้องให้ต่อต้านการยึดครอง มีผลเท่ากับการเรียกร้องให้ยุติการใช้กำลัง (โปรดดู ข้อ 6.2) ขั้นตอนการตัดสินใจในเรื่องนี้จึงคล้ายคลึงกับการต่อต้านการใช้กำลังทหาร ขั้นตอนปฏิบัติด้านล่างจัดทำขึ้นโดยครอบคลุมเนื้อหาของแนวปฏิบัติและขั้นตอนปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้กองกำลังติดอาวุธและการแทรกแซงทางทหาร (POL 34/009/2006) ขั้นตอนปฏิบัตินี้ยังได้รับอิทธิพลมาจาก “คู่มือเพื่อการจำแนกว่ามีอาชญากรรมที่เป็นการเหยียดผิวเกิดขึ้นหรือไม่” (POL 30/6837/2017)

7.1 ขั้นตอนการตัดสินใจที่เสนอเกี่ยวกับการต่อต้านการยึดครอง

7.1.1 การร้องขอให้แอมเนสตี้มีมติเพื่อเรียกร้องให้ยุติการยึดครองควรเป็นไปตามขั้นตอนต่อไปนี้:

i). เซกชั่น/สตรัคเจอร์ ทีมสำนักเลขาธิการสากล หรือคณะกรรมการบริหารสากล ควรติดต่อกับผู้อำนวยการภูมิภาค/ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยและรณรงค์ และหากเกี่ยวข้องให้ติดต่อกับผู้อำนวยการเซกชั่น ซึ่งรับผิดชอบต่อประเทศดังกล่าว จากนั้นผู้อำนวยการภูมิภาคหรือตัวแทนควรปรึกษารหัสหรือกับผู้อำนวยการฝ่ายโครงการกฎหมายและนโยบาย (Director of the Law and Policy Programme - LPP) เพื่อยืนยันว่ามีข้อมูลที่สอดคล้องกับเงื่อนไขของนโยบายแล้ว

iii). ผู้อำนวยการอาวุโสฝ่ายกฎหมายและนโยบายควรเรียกประชุมเลขาธิการ ผู้อำนวยการอาวุโสด้านการวิจัยและการสื่อสารและการรณรงค์ ผู้อำนวยการภูมิภาคคนอื่น ๆ ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัยและรณรงค์ภูมิภาค และผู้อำนวยการฝ่ายโครงการกฎหมายและนโยบาย เพื่อยืนยันว่ามีข้อมูลที่สอดคล้องกับเงื่อนไขของนโยบาย และให้คำปรึกษากับเลขาธิการเกี่ยวกับข้อมูลที่จำเป็นตามข้อ 7.1.2 ด้านล่าง

7.1.2 เลขาธิการจะเสนอมติที่มีเหตุผลรองรับตามเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลดังต่อไปนี้ ให้เพื่อการพิจารณาของคณะกรรมการบริหาร:

- ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (รวมทั้งข้อกังวลใด ๆ เกี่ยวกับแหล่งข่าวและความน่าเชื่อถือของข้อมูล)

ผลต่อเหยื่อของการละเมิด

- หลักการที่เกี่ยวข้องของกฎหมายระหว่างประเทศและการมีผลบังคับใช้กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
- ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับประชาชนในรัฐหรือดินแดนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผลกระทบต่อสิทธิของพวกเขา
- ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือประเภทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อาจได้รับผลกระทบ และน่าจะตกเป็นเป้าหมายของผลกระทบ
- ผลจากการปรึกษาหารือกับเซคชั่น สตริคเจอร์ หรือสำนักงานเลขาธิการสากลอื่น ๆ ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง รวมทั้งสำนักงานในดินแดนภายใต้การยึดครอง สำนักงานในรัฐอื่น ๆ ซึ่งเป็นที่ตั้งของดินแดนภายใต้การยึดครอง และอยู่ในประเทศที่ทางการยึดครอง
- ความเห็นขององค์การสหประชาชาติ เอ็นจีโออื่น ๆ และประชาคมระหว่างประเทศ
- โอกาสและความเสี่ยงสำหรับแอมเนสตี๋ และแผนเพื่อบรรเทาความเสี่ยงสำหรับแอมเนสตี๋ อินเตอร์เนชั่นแนล
- มติที่เสนอสอดคล้องอย่างไรกับนโยบายด้านการยึดครองของแอมเนสตี๋ อินเตอร์เนชั่นแนล และมีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์แต่ละข้อในระดับใด
- มติที่เสนอสอดคล้อง (หรือไม่สอดคล้อง) อย่างไรกับจุดยืนที่ผ่านมาของแอมเนสตี๋ อินเตอร์เนชั่นแนล (ที่เกี่ยวกับการยึดครองและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ)
- แอมเนสตี๋จะรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากนั้นอย่างไร (เช่น กรณีที่ความรุนแรงเลวร้ายยิ่งขึ้น หรือเมื่อเกิดความเสียหายมากขึ้นกับสิทธิมนุษยชน หรือเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ เกี่ยวกับสถานการณ์นั้น)
- แอมเนสตี๋จะประเมินระดับความสำเร็จของปฏิบัติการอย่างไร และแอมเนสตี๋จะต้องดำเนินการต่อไปอย่างไร

7.1.3 แม้ว่าในข้อเสนอมจะมีเนื้อหาตามหัวข้อแต่ละข้อข้างต้น คณะกรรมการบริหารจะเป็นผู้พิจารณาว่าข้อมูลเหล่านี้เพียงพอหรือไม่ และเมื่อพิจารณาประกอบกับข้อมูลอื่น ๆ มติที่เสนอมีความเหมาะสมหรือไม่

7.1.4 ประธานคณะกรรมการบริหารสากลจะเชิญผู้แทนถาวรของสมาชิกสากล ให้แสดงความเห็นต่อมติที่เสนอ โดยต้องให้เวลาในการปรึกษาหารือมากเพียงพอ รวมทั้งการปรึกษาหารือกับเซคชั่นและสตริคเจอร์ คณะกรรมการบริหารสากลมักจะไม่มติดีที่ขัดแย้งกับความเห็นที่ได้รับจากเสียงส่วนใหญ่ของผู้แทนถาวร

7.1.5 คณะกรรมการบริหารสากลจะแสดงจุดยืนเมื่อได้รับความสนับสนุนจากเสียงส่วนใหญ่ของคณะกรรมการบริหาร โดยองค์ประชุมขั้นต่ำจะไม่นับรวมสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมโดยไม่มีสิทธิออกเสียง

7.1.6 คณะกรรมการบริหารสากลจะสื่อสารข้อมติไปยังขบวนการโดยเร็วที่สุด และให้สื่อสารในภาษาหลักทุกภาษา ครอบคลุมถึงเหตุผลทุกประการที่สนับสนุนข้อมติ โดยอ้างอิงหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายนี้

7.1.7 คณะกรรมการบริหารสากลอาจจะ:

- เลื่อนการให้ความเห็นต่อมติที่เสนอได้

- ทบทวนข้อมติที่ก่อนหน้าของคณะกรรมการบริหาร

ภาคผนวก: สถานการณ์ของการยึดครองของทหารหรือข้อพิพาทเกี่ยวกับเอกราชที่ยืดเยื้อ

ข้อ 42 ของข้อกำหนดกรุงเฮก 2450 ระบุว่า “ถือว่าดินแดนอยู่ใต้การยึดครอง เมื่อดินแดนนั้นตกอยู่ใต้อำนาจของกองทัพที่เป็นฝ่ายปรักษ์ การยึดครองครอบคลุมเฉพาะดินแดนที่มีการสถาปนาและมีการใช้อำนาจนั้นได้” ข้อ 2 ของอนุสัญญาเจนีวา 2492 ทุกฉบับอธิบายว่า การยึดครองของทหารอาจเกิดขึ้นได้ไม่ว่าจะมีการต่อต้านด้วยอาวุธต่อการบุกเข้ามาของกองทัพฝ่ายปรักษ์ในดินแดนนั้น

ในการจำแนกว่าได้เกิดการยึดครองของทหารหรือไม่ เราจำเป็นต้องวิเคราะห์ข้อเท็จจริงที่จำเป็นอย่างระมัดระวัง อรรถาธิบายเกี่ยวกับอนุสัญญาเจนีวาของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศระบุถึงองค์ประกอบพื้นฐานสามประการของการยึดครองของทหาร รวมทั้ง “ความไม่ยินยอมต่อการดำรงอยู่ของกองกำลังต่างชาติ¹⁹” ความสามารถของกองกำลังต่างชาติในการใช้อำนาจเหนือดินแดนที่เกี่ยวข้อง โดยมีอำนาจเหนือรัฐบาลในท้องถิ่น และรัฐบาลในท้องถิ่นไม่สามารถใช้อำนาจของตนเหนือดินแดนนั้นได้²⁰ เมื่อนำหลักเกณฑ์เหล่านี้ไปบังคับใช้ ส่งผลให้เกิดฉันทามติร่วมกันของนานาชาติ²¹ ว่าดินแดนที่มีรายชื่อด้านล่างถือว่ายังก่ออยู่ภายใต้การยึดครอง²² อย่างไรก็ตาม โปรตุเกสถือว่า ประเทศที่ยึดครองมักไม่ยอมรับว่าได้ใช้กำลังทหารเพื่อทำการยึดครอง)

1. เวสต์แบงก์และกาซา (ดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกอิสราเอลยึดครอง)
2. ที่ราบสูงโกลัน
3. เซบบาฟาร์ม (เลบานอนหรือซีเรีย, ภายใต้การยึดครองของอิสราเอล)
4. ไชปรัสตอนเหนือ (ภายใต้การยึดครองของตุรกี)

¹⁹ เกี่ยวกับองค์ประกอบการดำรงอยู่ของกองกำลังต่างชาติ อรรถาธิบายของ ICRC เมื่อปี 2559 เกี่ยวกับข้อ 2 ของอนุสัญญาเจนีวา ตั้งข้อสังเกตว่า ในการยึดครองของทหารจำเป็นต้องมีการดำรงอยู่ของกองกำลังต่างชาติเสมอ “แต่ในบางกรณีและกรณีที่เป็นข้อยกเว้น โดยเฉพาะเมื่อกองกำลังต่างชาติได้ถอนตัวออกจากดินแดนภายใต้การยึดครอง (หรือบางส่วน) แล้ว แต่ยังคงมีอำนาจที่สำคัญหลายประการหรือยังทำหน้าที่บริหารงานรัฐกิจที่สำคัญ ในลักษณะเดียวกับการทำหน้าที่ของรัฐบาลที่ทำการยึดครอง กฎหมายว่าด้วยการยึดครองก็ยังคงมีผลบังคับใช้ในดินแดนและขอบเขตหน้าที่ของกองกำลังที่มีอำนาจนั้น” ย่อหน้า 307

²⁰ คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (ICRC), อรรถาธิบายปี 2559 เกี่ยวกับข้อ 2 ของอนุสัญญาเจนีวา, §303

²¹ หลักฐานของความตกลงดังกล่าวรวมทั้งข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ มติจากที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ข้อวินิจฉัย คำพิพากษา หรือความเห็นของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ศาลอาญาระหว่างประเทศ หรือศาลระดับภูมิภาค (เช่น ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป ศาลยุติธรรมยุโรป) ถ้อยแถลงของหน่วยงานกำกับดูแลสิทธิสัญญาแห่งสหประชาชาติ องค์การระหว่างรัฐบาล และคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ

²² หลักนิติธรรมในการขัดกันด้วยอาวุธ ซึ่งเป็นข้อเสนอของสถาบันการศึกษากฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศและสิทธิมนุษยชนแห่งเจนีวา (Geneva Academy of International Humanitarian Law and Human Rights) ได้จัดทำรายชื่อล่าสุดของสถานการณ์ของการยึดครอง ซึ่งครอบคลุมสถานการณ์ต่าง ๆ ในภาคผนวกนี้ ยกเว้นยูเครนตะวันออก (และอีกสามกรณีที่เป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับเอกราช) โปรดดู <http://www.rulac.org/browse/map>

5. ซาฮาราตะวันตก (ภายใต้การยึดครองของโมร็อกโก)
6. ทรานส์นีสเตรีย (ภายใต้การยึดครองของรัสเซีย)
7. นากอร์โน-คาราบัค (ภายใต้การยึดครองของอาร์เมเนีย)
8. อับคาเซียและออสเซเชียใต้ (ภายใต้การยึดครองของรัสเซีย)
9. บาดดาเม, เจริเทรีย (ภายใต้การยึดครองของอิหร่าน)
10. ไครเมีย (ภายใต้การยึดครองของรัสเซีย)
11. ยูเครนตะวันออก
12. บางส่วนตอนเหนือของซีเรีย (ภายใต้การยึดครองของตุรกีตั้งแต่ปี สิงหาคม 2559)

นอกจากนี้ยังมีสถานการณ์ของข้อพิพาทเกี่ยวกับเอกราช ซึ่งมีผู้เสนอว่าอาจถือได้ว่าเป็นการยึดครองได้ แต่ไม่มี ความเห็นร่วมกันในกรณีเหล่านี้ สถานการณ์ดังกล่าวได้แก่:

1. ทิเบต
2. แคชเมียร์
3. ปาปัวตะวันตก

I. สถานการณ์ของการยึดครองของทหาร

1. เวสต์แบงก์และกาซา (ดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกอิสราเอลยึดครอง)

ในระหว่างสงครามโลกทั้งสองครั้ง อังกฤษปกครองปาเลสไตน์โดยได้รับอำนาจหน้าที่จากองค์การสันนิบาตชาติ (League of Nations) ซึ่งยุติลงตามมติขององค์การสหประชาชาติเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2490 ที่ให้แบ่งดินแดนของ ปาเลสไตน์ออกเป็นสองรัฐ ได้แก่ อิสราเอลและปาเลสไตน์ในสัดส่วน 53% และ 47% ของพื้นที่ตามลำดับ จึงมีการ สถาปนารัฐอิสราเอลขึ้นเมื่อเดือนพฤษภาคม 2491 ท่ามกลางการประท้วงของชาวอาหรับ และเป็นเหตุให้เกิดสงคราม ระหว่างชาวอาหรับกับกำลังทหารอิสราเอล โดยฝ่ายอิสราเอลเป็นฝ่ายชนะ ส่งผลให้ชาวปาเลสไตน์กว่า 800,000 คนถูก ขับไล่ออกจากบ้านหรือหลบหนีออกจากอิสราเอล กลายเป็นผู้ลี้ภัยในฉนวนกาซา เขตเวสต์แบงก์และประเทศเพื่อนบ้าน สงครามยุติ ลงในปี 2492 โดยอิสราเอลยังได้ดินแดนเพิ่มเติม ส่งผลให้รัฐอิสราเอลมีดินแดนรวมกันมากถึง 78% ของดินแดน ปาเลสไตน์เดิม พื้นที่ที่เหลืออีก 22% ประกอบด้วยเขตเวสต์แบงก์และฉนวนกาซา ซึ่งในขณะนั้นยังคงอยู่ใต้การควบคุม ของจอร์แดนและอียิปต์ตามลำดับ

ในเดือนมิถุนายน 2510 อิสราเอลได้ยึดครองเขตเวสต์แบงก์ (รวมทั้งเยรูซาเล็มตะวันออก) และฉนวนกาซา ซึ่งทั้งสอง ดินแดนต่อมารู้จักกันในชื่อ ดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง (Occupied Palestinian Territory - OPT) หลังการทำ สงครามกับจอร์แดน อียิปต์และซีเรีย²³ ต่อมาอิสราเอลได้ประกาศเพียงฝ่ายเดียวเพื่อภาคผนวกดินแดนเยรูซาเล็ม

²³ อิสราเอลยังยึดดินแดนในคาบสมุทรไซไนจากอียิปต์ และที่ราบสูงโกลันจากซีเรีย ต่อมาอิสราเอลถอนกำลังออกจาก คาบสมุทรไซไนภายหลังการทำสนธิสัญญาสันติภาพกับอียิปต์เมื่อปี 2522 แต่ในปัจจุบัน ที่ราบสูงโกลันยังคงอยู่ภายใต้

ตะวันออก และพื้นที่ใกล้เคียงกว่า 70 ตารางกิโลเมตรเป็นของตน²⁴

พื้นที่ส่วนที่เหลือรวมทั้งเขตเวสต์แบงก์ (และฉนวนกาซา) อยู่ใต้การปกครองของกองทัพอิสราเอลตั้งแต่ปี 2510 จนถึงกลางทศวรรษ 1990 เมื่อเงื่อนไขของการยึดครองได้ถูกเปลี่ยนแปลงโดยเป็นส่วนหนึ่งของสัญญากรุงออสโล (Oslo Accords)²⁵ ซึ่งส่งผลให้มีการจัดตั้งองค์การบริหารแห่งชาติปาเลสไตน์ (Palestinian Authority - PA) และแบ่งพื้นที่ในเขตเวสต์แบงก์ออกเป็น Area A, B และ C สัญญาฉบับนี้ยังถ่ายโอนเขตอำนาจศาลในบางพื้นที่ในดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง ให้กับองค์การบริหารแห่งชาติปาเลสไตน์ โดยหน้าที่รักษาความมั่นคงโดยรวมยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมของอิสราเอล เขตเมืองและหมู่บ้านของชาวปาเลสไตน์ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของ 90% ของประชากรชาวปาเลสไตน์ ได้ถูกแบ่งออกเป็นพื้นที่ A และ B ซึ่งองค์การบริหารแห่งชาติปาเลสไตน์มีอำนาจรับผิดชอบในระดับแตกต่างกันไป ในเวลาเดียวกัน พื้นที่ชนบทที่ชาวปาเลสไตน์อยู่อาศัยได้ถูกจำแนกเป็นพื้นที่ C ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมทั้งด้านพลเรือนและความมั่นคงของอิสราเอลทั้งหมด เดิมทีถือว่าสัญญากรุงออสโลเป็น “ความตกลงชั่วคราวซึ่งจะมีผลบังคับใช้ไม่เกินห้าปี”²⁶ โดยมีการเลื่อนการพิจารณาความตกลงสถานะถาวรของเยรูซาเล็ม การอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครองของชาวอิสราเอล (ชุมชนชาวอิสราเอลที่ตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย) การกำหนดเส้นแบ่งพรมแดน การจัดสรรทรัพยากรน้ำ และประเด็นเกี่ยวกับผู้ลี้ภัยชาวปาเลสไตน์ออกไป แต่คาดว่าจะได้ข้อสรุปไม่เกินปี 2542 อย่างไรก็ตาม จนถึงปี 2543 ยังไม่มีความคืบหน้าในการเจรจาในประเด็นเหล่านี้เลย และในเวลาเดียวกัน อิสราเอลได้สร้างชุมชนผู้อพยพที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเพิ่มขึ้น และได้ตัดถนนที่เรียกว่า “ถนนบายพาส” ในดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครองเพิ่มขึ้นมากมายอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน

ทั้งการผนวกดินแดนในส่วนของเยรูซาเล็มตะวันออกให้เป็นของอิสราเอล และการจัดตั้งองค์การบริหารแห่งชาติปาเลสไตน์ ไม่เปลี่ยนแปลงสถานะของดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครองตามกฎหมายระหว่างประเทศ ให้เป็นดินแดนที่ถูกยึดครองโดยทหารอิสราเอล

ประชากรชาวปาเลสไตน์ประมาณ 4 ล้านคน ซึ่งกว่า 1.5 ล้านคนเป็นผู้ลี้ภัยซึ่งอยู่ในดินแดนที่กลายเป็นของอิสราเอล ในปัจจุบัน พวกเขาอาศัยอยู่ในดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครองภายใต้การยึดครองของทหารอิสราเอล อีก 1.5 ล้านคนอยู่ในฉนวนกาซา และอีก 2.5 ล้านคนอยู่ในเขตเวสต์แบงก์ รวมทั้งอีกกว่า 200,000 คนซึ่งอาศัยอยู่ในเยรูซาเล็มตะวันออก

แม้จะมีการถอนทหารออกไป และมีการนำผู้อพยพออกไปจากฉนวนกาซาในปี 2548 อิสราเอลยังคงเป็นและถือว่าเป็นกองกำลังยึดครอง²⁷ โดยยังคงมีอำนาจควบคุมเหนือเขตแดนทางบก พื้นที่ทางอากาศ และน่านน้ำของฉนวนกาซา

การยึดครองของอิสราเอล

²⁴ ชาวปาเลสไตน์ที่อาศัยอยู่ในดินแดนที่เป็นส่วนขยายของ “เยรูซาเล็มตะวันออก” ไม่ถือเป็นพลเมืองของอิสราเอล แม้ว่า จะอยู่ภายใต้เขตอำนาจศาลของเทศบาลกรุงเยรูซาเล็ม และมีหน้าที่ต้องเสียภาษีเทศบาล

<https://www.ochaopt.org/location/east-jerusalem>

²⁵ <https://peacemaker.un.org/israelopt-osloaccord93>

²⁶ ปฏิญญาว่าด้วยหลักการการปกครองตนเองชั่วคราว Declaration of Principles on Interim Self-Government Arrangements, 13 กันยายน 2536, ข้อ 1. จาก <https://peacemaker.un.org/israelopt-osloaccord93>

²⁷ โปรดดู เช่น ถ้อยแถลงของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ เช่น “ห้าสิบปีของการยึดครอง: หนทางในอนาคตเป็นอย่างไร?” “Fifty years of occupation: Where do we go from here?”, ICRC, 2 มิถุนายน 2560

และตั้งแต่นั้นมาได้สั่งปิดกั้นพรมแดนของฉนวนกาซาอย่างเข้มงวดมากขึ้น สลับกับการเผชิญหน้าด้วยการใช้อาวุธเป็นช่วง ๆ ซึ่งในระหว่างปี 2551/2552 2555 และ 2557 รุนแรงถึงขั้นเป็นการขัดกันด้วยอาวุธอย่างเต็มรูปแบบ และเป็นเหตุให้เกิดการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศร้ายแรง รวมทั้งอาชญากรรมสงคราม²⁸

ความตึงเครียดระหว่างกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งพรรคการเมืองใหญ่สองพรรคของชาวปาเลสไตน์ได้แก่ กลุ่มฟาตาค์ และกลุ่มฮามาสเพิ่มขึ้น หลังกลุ่มฮามาสชนะการเลือกตั้งในปาเลสไตน์เมื่อปี 2549 ส่งผลให้เกิดการปะทะกันด้วยอาวุธอย่างรุนแรง เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตหลายร้อยคนเมื่อปี 2550 ในฉนวนกาซา นับจากนั้นมา กลุ่มฮามาสได้ทำหน้าที่เป็นรัฐบาลในทางพฤตินัยปกครองฉนวนกาซาและรัฐบาลรักษาการขององค์การบริหารแห่งชาติปาเลสไตน์ เป็นผู้บริหารพื้นที่บางส่วนในเขตเวสต์แบงก์ ส่วนอิสราเอลยังคงมีอำนาจควบคุมโดยรวมในพื้นที่ทั้งสองส่วน

กว่า 50 ปีนับแต่การยึดครองเริ่มขึ้น การละเมิดสิทธิมนุษยชนร้ายแรงและการปฏิบัติมิชอบ และการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างร้ายแรงยังคงเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง อิสราเอลยังคงยึดพื้นที่ส่วนใหญ่ที่เป็นของชาวปาเลสไตน์ในเขตเวสต์แบงก์เอาไว้ และได้สร้างชุมชนผู้อพยพที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและถนนบายพาส รวมทั้งการก่อสร้างโครงการอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนผู้อพยพเหล่านี้ ในปัจจุบันมีชาวอิสราเอลกว่า 450,000 คนอพยพมาอาศัยอยู่ในดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง โดยประมาณครึ่งหนึ่งอาศัยอยู่ในเยรูซาเล็มตะวันออก

ชาวปาเลสไตน์ 5,425 คน และชาวอิสราเอล 222 คนถูกสังหารในการโจมตีและการเผชิญหน้าอย่างรุนแรง ตั้งแต่ปี 2551²⁹ ตั้งแต่ปี 2543 ชาวปาเลสไตน์หลายหมื่นคนถูกทหารอิสราเอลจับกุมตัว โดยในปัจจุบันชาวปาเลสไตน์ประมาณ 6,500 คนถูกควบคุมตัวหรือใช้โทษในเรือนจำของอิสราเอล และที่ผ่านมากองทัพอิสราเอลได้ทำลายบ้านเรือนของชาวปาเลสไตน์กว่า 6,000 หลัง รวมทั้งพื้นที่เกษตรกรรมขนาดใหญ่และทรัพย์สินอื่น ๆ ของชาวปาเลสไตน์ ตลอดทั่วดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง ที่ผ่านมามีชาวอิสราเอลไม่ได้ดำเนินการสอบสวนอย่างไม่ลำเอียงและอย่างเป็นผลต่อข้อร้องเรียนว่ามี การละเมิด รวมทั้งอาชญากรรมสงคราม และไม่ได้นำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ การละเมิดและอาชญากรรมในหลายกรณีมีส่วนเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับนโยบายที่ผิดกฎหมายของอิสราเอล ที่สนับสนุนให้มีผู้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่บ้านเรือนและขยายชุมชน³⁰

<https://www.icrc.org/en/document/fifty-years-occupation-where-do-we-go-here>

²⁸ แอมเนสตี๋ อินเตอร์เนชันแนล, *Israel/Gaza: Operation "Cast Lead"*, กรกฎาคม 2552, แอมเนสตี๋ Index: MDE 15/015/2009; แอมเนสตี๋ อินเตอร์เนชันแนล, *Nothing is Immune: Israel's Destruction of Landmark Buildings in Gaza, 2557*, แอมเนสตี๋ Index: MDE 15/029/2014; 3 reports on 2557 conflict (nothing is immune; แอมเนสตี๋ อินเตอร์เนชันแนล, *Families under the Rubble: Israeli Attacks on Inhabited Homes, 2557*, แอมเนสตี๋ Index: MDE 15/032/2014; แอมเนสตี๋ อินเตอร์เนชันแนล, *'Black Friday': Carnage in Rafah During 2557 Israel/Gaza Conflict, 2558*, แอมเนสตี๋ Index: MDE 15/2139/2015

²⁹ สำนักงานประสานงานด้านการบรรเทาทุกข์สหประชาชาติ OCHA, ดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง, ข้อมูลเกี่ยวกับผู้บาดเจ็บล้มตาย จาก: www.ochaopt.org/data/casualties

³⁰ คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, รายงานของคณะกรรมการอิสระเพื่อสอบสวนผลกระทบของการตั้งชุมชนผู้อพยพชาวอิสราเอล ที่มีต่อสิทธิทางพลเรือน ทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประชากรชาวปาเลสไตน์ตลอดทั่วดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง รวมทั้งเยรูซาเล็มตะวันออก, A/HRC/22/63

อิสราเอลควบคุมตัวและคุมขังชาวปาเลสไตน์หลายพันคนจากดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง ส่วนใหญ่ถูกขังในคุกของอิสราเอล ซึ่งถือเป็นการกระทำที่ละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ ครอบครัวของผู้ถูกควบคุมตัวโดยเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในฉนวนกาซาไม่ได้รับอนุญาตให้ไปเยี่ยมญาติของตนที่ถูกควบคุมตัวในอิสราเอล และอิสราเอลยังไม่ยอมให้ผู้ลี้ภัยชาวปาเลสไตน์ในดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง รวมทั้งในประเทศเพื่อนบ้าน มีสิทธิที่จะเดินทางกลับบ้านเกิดของตนเอง

ทางการใช้คำสั่งของฝ่ายบริหารเพื่อควบคุมตัวบุคคลแทนคดีอาญา ส่งผลให้มีการควบคุมตัวชาวปาเลสไตน์รวมทั้งเด็ก แกนนำภาคประชาสังคม และเจ้าหน้าที่เอ็นจีโอหลายร้อยคน โดยไม่มีการตั้งข้อหาหรือไม่มีการไต่สวน และสามารถขยายระยะเวลาฝากขังโดยไม่มีกำหนด โดยเป็นการใช้ข้อมูลของผู้ถูกควบคุมตัวและทนายความของพวกเขาไม่สามารถเข้าถึง

ชาวปาเลสไตน์จากเขตเวสต์แบงก์ที่ถูกดำเนินคดีเนื่องจากการประท้วงและความผิดอื่น ๆ ต้องเข้ารับการไต่สวนในศาลทหาร ในขณะที่ศาลพลเรือนของอิสราเอลที่ไต่สวนชาวปาเลสไตน์จากเยรูซาเล็มตะวันออกหรือฉนวนกาซา มักกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงแม้เป็นความผิดเพียงเล็กน้อย

มีการจำกัดเสรีภาพในการเดินทางอย่างรุนแรง โดยศาลยุติธรรมระหว่างประเทศมีข้อวินิจฉัยว่า กำแพงกั้นซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเวสต์แบงก์ที่ถูกยึดครอง เป็นสิ่งก่อสร้างที่ผิดกฎหมายตามกฎหมายระหว่างประเทศ³¹ การสั่งปิดดินแดนในฉนวนกาซาอย่างไม่ชอบด้วยกฎหมายในปีที่ 12 ของการยึดครอง ยังเป็นการลงโทษแบบเหมาวมต่อชาวปาเลสไตน์ 1.5 ล้านคน

ทหารและตำรวจอิสราเอลและเจ้าหน้าที่หน่วยความมั่นคงของอิสราเอล ยังทำการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้ายโดยลายนวลพันผิด ต่อผู้ถูกควบคุมตัวชาวปาเลสไตน์รวมทั้งเด็ก โดยเฉพาะในระหว่างการจับกุมและสอบปากคำ มีรายงานว่าเจ้าหน้าที่ใช้วิธีการต่าง ๆ รวมทั้งการทุบตี การตบ การใช้เครื่องพันธนาการที่สร้างความเจ็บปวด การรบกวนไม่ให้หลับนอน การบังคับให้อยู่ในท่วงท่าที่เหนื่อยล้า และการข่มขู่ การทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้ายต่อผู้ถูกควบคุมตัวมักเกิดขึ้น โดยเจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจและความมั่นคงของปาเลสไตน์ในเขตเวสต์แบงก์ และเจ้าหน้าที่ตำรวจและความมั่นคงของกลุ่มฮามาสในฉนวนกาซา

กำลังทหารอิสราเอล รวมทั้งหน่วยราชการลับ มักใช้กำลังจนเกินขอบเขตและอาจถึงขั้นเสียชีวิต รวมทั้งการใช้กระสุนโลหะเคลือบยางและกระสุนจริงยิงใส่ผู้ประท้วงชาวปาเลสไตน์ในดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง กองกำลังของชาวปาเลสไตน์ก็ใช้กำลังเกินขอบเขตเพื่อสลายการชุมนุมประท้วงในเวสต์แบงก์และกาซา

ทางการใช้มาตรการต่าง ๆ ทั้งในอิสราเอลและดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง เพื่อโจมตีปกป้องสิทธิมนุษยชนซึ่งวิพากษ์วิจารณ์การยึดครองอย่างต่อเนื่องโดยอิสราเอล

ทางการปาเลสไตน์ในเขตเวสต์แบงก์และกลุ่มการเมืองที่เป็นคู่แข่ง รวมทั้งรัฐบาลที่ปกครองฉนวนกาซาในนามกลุ่ม

³¹ ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ), ผลกระทบทางกฎหมายของการก่อสร้างกำแพงกั้นในดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory, ความเห็นเชิงปรึกษาหารือ, 9 กรกฎาคม 2547; OCHA, West Bank Barrier, www.ochaopt.org/theme/west-bank-barrier

ฮามาส ได้จำกัดเสรีภาพในการแสดงออก ได้ปราบปรามเสียงที่เห็นต่าง ส่งผลให้มีการควบคุมตัวและสอบปากคำผู้สื่อข่าวจากสำนักข่าวที่เป็นฝ่ายตรงข้าม ทั้งนี้เพื่อสร้างแรงกดดันต่อกลุ่มการเมืองฝ่ายตรงข้าม

ในเขตเวสต์แบงก์ รวมทั้งเยรูซาเล็มตะวันออก ทางการอิสราเอลได้ทำลายบ้านเรือนของชาวปาเลสไตน์จำนวนมาก ส่งผลให้เกิดการบังคับไล่อพยพที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้ยืนยันว่า “การเข้ามาตั้งชุมชนของชาวอิสราเอลในดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง รวมทั้งเยรูซาเล็มตะวันออก และในที่ราบสูงโกลันของซีเรียที่ถูกยึดครอง เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย และเป็นอุปสรรคต่อสันติภาพและการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม”³² นอกจากนี้ยังมีการเรียกร้อง “ให้อิสราเอลยอมรับการบังคับใช้ในเชิงปฏิบัติของอนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยการคุ้มครองพลเรือนในระหว่างสงคราม วันที่ 12 สิงหาคม 2492 ฉบับที่ 1 สำหรับดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง รวมทั้งเยรูซาเล็มตะวันออก และในที่ราบสูงโกลันของซีเรียที่ถูกยึดครอง และให้ปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามข้อบทของอนุสัญญา โดยเฉพาะข้อ 49 และให้ปฏิบัติตามพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศทั้งหมด โดยต้องยุติปฏิบัติการใด ๆ อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อคุณลักษณะ สถานะ และองค์ประกอบด้านประชากรของดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง รวมทั้งเยรูซาเล็มตะวันออก และในที่ราบสูงโกลันของซีเรียที่ถูกยึดครอง”³³

เอกสารเผยแพร่ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, อิสราเอลและดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง,

www.amnesty.org/en/countries/middle-east-and-north-africa/israel-and-occupied-palestinian-territories/

(สำหรับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการศึกษาล่าสุดของแอมเนสตี้ในพื้นที่นี้)

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, Six Months On: Gaza's Great March of Return, จาก:

www.amnesty.org/en/latest/campaigns/2018/10/gaza-great-march-of-return/

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, Israel's Occupation: 50 Years of Dispossession, จาก:

www.amnesty.org/en/latest/campaigns/2017/06/Israel-Occupation-50-Years-of-Dispossession/

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, Gaza: Looming humanitarian catastrophe highlights need to lift Israel's 10-year illegal blockade, 14 มิถุนายน 2560, จาก: www.amnesty.org/en/latest/news/2017/06/gaza-looming-humanitarian-catastrophe-highlights-need-to-lift-israels-10-year-illegal-blockade/

www.amnesty.org/en/latest/news/2017/06/gaza-looming-humanitarian-catastrophe-highlights-need-to-lift-israels-10-year-illegal-blockade/

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, 'Trigger-happy' Israeli army and police use reckless force in the West Bank, 27 กุมภาพันธ์ 2557, จาก: www.amnesty.org/en/latest/news/2014/02/trigger-happy-israeli-army-and-police-use-reckless-force-west-bank/

www.amnesty.org/en/latest/news/2014/02/trigger-happy-israeli-army-and-police-use-reckless-force-west-bank/

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, Starved of Justice: Palestinians Detained without Trial by Israel, 2555, Index: MDE

³² ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ, A/RES/70/89, 15 ธันวาคม 2558, ย่อหน้า 1

³³ อ้างแล้ว ย่อหน้า 2

15/026/2012

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, State of Palestine: Stop excessive use of force, arbitrary detention and torture against peaceful demonstrators, 22 มิถุนายน 2561, Index number: MDE 21/8656/2018

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, 'Strangling Necks' Abductions, Torture and Summary Killings of Palestinians by Hamas Forces during the 2014 Gaza/Israel Conflict, 27 พฤษภาคม 2558, Index number: MDE 21/1643/2015

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, Israel/OPT – Troubled Waters: Palestinians denied fair access to water, 2552, แอมเนสตี้ Index: MDE 15/027/2009

เอกสารเผยแพร่ขององค์การสหประชาชาติและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ICJ), Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory, ความเห็นเชิงปรึกษาหารือ, 9 กรกฎาคม 2547, §§98–101

คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, รายงานของคณะกรรมการอิสระเพื่อสอบสวนผลกระทบของการตั้งชุมชนผู้อพยพชาวอิสราเอล ที่มีต่อสิทธิทางพลเรือน ทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประชากรชาวปาเลสไตน์ตลอดทั่วดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง รวมทั้งเยรูซาเล็มตะวันออก, A/HRC/22/63, 7 กุมภาพันธ์ 2556

คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม, ข้อสังเกตเชิงสรุปของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม, E/C.12/ISR/CO/3, 16 ธันวาคม 2554

คณะกรรมการต่อต้านการทรมาน, ข้อสังเกตเชิงสรุปต่อรายงานตามวาระฉบับที่ 5 ของอิสราเอล, CAT/C/ISR/CO/5, 3 มิถุนายน 2559

คณะกรรมการว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบต่อสตรี, ข้อสังเกตเชิงสรุปต่อรายงานตามวาระฉบับที่หกของอิสราเอล, CEDAW/C/ISR/CO/6, 17 พฤศจิกายน 2560

คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิเด็ก, ข้อสังเกตเชิงสรุปต่อรายงานตามวาระฉบับที่สองถึงสี่ของอิสราเอล, adopted by the Committee at its sixty-third session (27 พฤษภาคม – 14 มิถุนายน 2556), CRC/C/ISR/CO/2-4, 4 กรกฎาคม 2556

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, ข้อสังเกตเชิงสรุปต่อรายงานตามวาระฉบับที่สี่ของอิสราเอล, CCPR/C/ISR/CO/4, 21 พฤศจิกายน 2557

ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ A/RES/70/89, 15 ธันวาคม 2558

สำนักงานประสานงานด้านการบรรเทาทุกข์สหประชาชาติ UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Protection of Civilians Report, จาก: www.ochaopt.org/reports/protection-of-civilians

[มติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ 3442, 23 ธันวาคม 2558; มติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ 478, 20 สิงหาคม 2523; มติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ 446, 22 มีนาคม 2522](#)

2. ที่ราบสูงโกลัน

ในช่วงสุดท้ายของสงครามเดือนมิถุนายน 2510 อิสราเอลได้ยึดที่ราบสูงโกลันจากซีเรีย หลังมีการกำหนดเส้นแบ่งพรมแดนตามความตกลงสงบศึกชั่วคราว อิสราเอลเริ่มสนับสนุนให้มีการเข้ามาตั้งชุมชนอย่างผิดกฎหมายในเขตที่ราบสูงโกลันภายใต้การยึดครอง ในระหว่างสงครามเดือนตุลาคม 2516 ซีเรียพยายามยึดคืนพื้นที่ดังกล่าวแต่ไม่ประสบความสำเร็จ ต่อมามีการลงนามในความตกลงสงบศึกชั่วคราวฉบับใหม่ในปี 2517 และมีการส่งกองกำลังผู้สังเกตการณ์การถอนกำลังแห่งสหประชาชาติ (United Nations Disengagement Observer Force - UNDOF) เข้ามาตั้งกำลังเพื่อบังคับตามสัญญาหยุดยิง³⁴ ในปี 2524 อิสราเอลผนวกรวมพื้นที่ของที่ราบสูงโกลันเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล เพื่อตอบโต้การผนวกรวมดินแดน คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติมีมติประณามการผนวกรวมดินแดนที่ผิดกฎหมายของอิสราเอล โดยเห็นว่า “การตัดสินใจของอิสราเอลที่จะบังคับใช้กฎหมาย เขตอำนาจศาลและอำนาจบริหารของตนในเขตที่ราบสูงโกลันของซีเรียที่ถูกยึดครองมา ถือเป็นโมฆะและไม่มีผลบังคับใช้ และไม่มีผลต่อกฎหมายระหว่างประเทศ ...” และเรียกร้องว่า “อิสราเอลในฐานะเป็นกองกำลังยึดครองควรยกเลิกการตัดสินใจของตนเช่นนั้น”³⁵ ในเขตที่ราบสูงโกลันซึ่งในปัจจุบันมีประชากรชาวซีเรียอาศัยอยู่ประมาณ 20,000 คน กลายเป็นที่ตั้งของชาวอิสราเอลกว่า 30 ชุมชน โดยคิดเป็นจำนวนผู้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ 20,000 คน ประชากรกว่า 100,000 คนถูกบังคับให้ต้องไปอยู่ที่อื่น (ส่วนใหญ่เป็นชาวซีเรียเชื้อสายดรูซ บางส่วนเป็นผู้ลี้ภัยชาวปาเลสไตน์) อันเป็นผลมาจากสงครามและเหตุการณ์ต่อเนื่อง และยังคงขัดขวางไม่ให้เดินทางกลับมามันเกิดของตนเอง อิสราเอลทำลายหมู่บ้านกว่า 100 แห่ง และนำที่ดินส่วนใหญ่ไปใช้เพื่อเป็นที่ตั้งของชุมชนผู้อพยพอย่างผิดกฎหมาย

ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติยืนยันว่า “การเข้ามาตั้งชุมชนของชาวอิสราเอลในดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง รวมทั้งเยรูซาเล็มตะวันออก และที่ราบสูงโกลันของซีเรียที่ถูกยึดครอง เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย และเป็นอุปสรรคต่อสันติภาพและการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม”³⁶ นอกจากนี้ยังมีการเรียกร้อง “ให้อิสราเอลยอมรับการบังคับใช้ในเชิงปฏิบัติของอนุสัญญาเจนีวาว่าด้วยการคุ้มครองพลเรือนในระหว่างสงคราม วันที่ 12 สิงหาคม 2492 ฉบับที่ 1 สำหรับดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง รวมทั้งเยรูซาเล็มตะวันออก และที่ราบสูงโกลันของซีเรียที่ถูกยึดครอง และให้ปฏิบัติอย่างเคร่งครัดตามข้อบทของอนุสัญญา โดยเฉพาะข้อ 49 และให้ปฏิบัติตามพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศทั้งหมด โดยต้องยุติปฏิบัติการใด ๆ อันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อคุณลักษณะ สถานะ และองค์ประกอบด้านประชากรของดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง รวมทั้งเยรูซาเล็มตะวันออก และที่ราบสูงโกลันของซีเรียที่ถูกยึดครอง”³⁷

³⁴ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ มติข้อ 350, 31 พฤษภาคม 2517, จาก:

[www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/350\(2517\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/350(2517))

³⁵ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ, มติข้อ 497 (1981), S/RES/497, ธันวาคม 2524

³⁶ ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ, A/RES/70/89, 15 ธันวาคม 2558, ย่อหน้า 1

³⁷ อ้างแล้ว ย่อหน้า 2

ซีเรียได้ระบุในรายงานวันที่ 18 ธันวาคม 2560 (*note verbale*) ต่อสำนักงานข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ว่า “อิสราเอลได้ทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบต่อประชากรชาวซีเรียเชื้อสายอาหรับในที่ราบสูงโกลันของซีเรียที่ถูกยึดครอง รวมทั้งสิทธิด้านการพัฒนาและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน”³⁸ ซีเรียอ้างว่า อิสราเอลใช้การควบคุมตัวโดยพลการและการปฏิบัติที่โหดร้ายต่อผู้ถูกควบคุมตัว เพื่อจำกัดเสรีภาพในการเดินทางและการเข้าถึงอาชีพของพวกเขา³⁹ ซีเรียยังกล่าวหาว่ามีการละเมิดสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งสิทธิในการทำงานและสิทธิในทรัพย์สิน สิทธิที่จะมีเสรีภาพในการเดินทาง และสิทธิในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของชาวซีเรียซึ่งอาศัยอยู่ในภูมิภาคนั้น⁴⁰ ซีเรียยังกล่าวหาว่าอิสราเอลตั้งใจจะละเมิดสิทธิที่จะเข้าถึงมาตรฐานด้านสุขภาพทางกายและใจในขั้นสูงสุดเท่าที่เป็นไปได้ของประชากรชาวซีเรียในที่ราบสูงโกลันของซีเรียที่ถูกยึดครอง”⁴¹ นอกจากนี้ ซีเรียยังกล่าวหาว่ามีการละเมิดสิทธิด้านการศึกษา สิทธิทางพลเรือนและทางการเมือง⁴²

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, Israel: Government urged to allow all from Syria seeking refuge to enter Golan Heights, 20 กรกฎาคม 2555, แอมเนสตี้ Index: MDE 15/043/2012

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, Israel must investigate shooting of protesters in Golan, 6 มิถุนายน 2554, แอมเนสตี้ Index: MDE 15/027/2011

คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, สมัยประชุมที่ 34, การเข้าไปตั้งถิ่นฐานของชุมชนอิสราเอลในดินแดนของปาเลสไตน์ที่ถูกยึดครอง รวมทั้งยูธาลเลมตะวันออก และในที่ราบสูงโกลันของซีเรียที่ถูกยึดครอง, 13 เมษายน 2560 A/HRC/34/39 ย่อหน้า 51- 58

คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ 37, สิทธิมนุษยชนในที่ราบสูงโกลันของซีเรียที่ถูกยึดครอง, 12 กุมภาพันธ์ 2561, A/HRC/37/40

มติข้อ 497 (1981), รับรองในที่ประชุมคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ สมัยประชุมที่ 2319 วันที่ 17 ธันวาคม 2524, S/RES/497, <https://unispal.un.org/DPA/DPR/unispal.nsf/0/73D6B4C70D1A92B7852560DF0064F101>

รายงานคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ, เอกสารองค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับที่ราบสูงโกลัน (อิสราเอล/ซีเรีย), จาก: www.securitycouncilreport.org/un-documents/golan-heights-israelsyria/

³⁸ คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ 37, สิทธิมนุษยชนในที่ราบสูงโกลันของซีเรียที่ถูกยึดครอง, A/HRC/37/40, 12 กุมภาพันธ์ 2561, ย่อหน้า 9

³⁹ อ้างแล้ว

⁴⁰ อ้างแล้ว ย่อหน้า 10

⁴¹ อ้างแล้ว ย่อหน้า 19

⁴² อ้างแล้ว ย่อหน้า 21, 22

ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ A/RES/70/89, 15 ธันวาคม 2558

3. เซบบาฟาร์ม (เลบานอนหรือซีเรีย, ภายใต้การยึดครองของอิสราเอล)

อิสราเอลได้ยึดครองเซบบาฟาร์มในระหว่างสงครามเดือนมิถุนายน 2510 เมื่อมีการยึดพื้นที่รอบที่ราบสูงโกลัน โดยทางอิสราเอลได้ปกครองดินแดนส่วนนี้โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของที่ราบสูงโกลัน มีผู้ตั้งคำถามเกี่ยวกับเส้นแบ่งพรมแดนย้อนไปตั้งแต่สมัยอาณานิคมว่า พื้นที่ส่วนนี้เป็นส่วนหนึ่งของเลบานอนหรือซีเรีย อิสราเอลได้แย้งข้ออ้างของเลบานอนที่ว่า เซบบาฟาร์มเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของเลบานอน และเชื่อว่าเดิมแล้วพื้นที่เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของซีเรีย ในขณะที่ซีเรียไม่ได้แสดงจุดยืนอย่างชัดเจนเกี่ยวกับสถานะของดินแดนในส่วนนี้ แต่ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ซีเรียยืนยันว่าพื้นที่เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของเลบานอน อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ชัดเจนคืออิสราเอลได้เข้ามายึดครองดินแดนส่วนนี้ และได้รวมเป็นส่วนหนึ่งกับที่ราบสูงโกลันอย่างผิดกฎหมาย ในปัจจุบัน ไม่มีข้อพิพาทระหว่างเลบานอนและซีเรียเกี่ยวกับสถานะของดินแดนในส่วนนี้ โปรดดูด้านบน (ที่ราบสูงโกลัน) สำหรับเอกสารที่เกี่ยวข้องและข้อมูลเพิ่มเติม

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

โปรดดู ด้านบน (ที่ราบสูงโกลัน) สำหรับเอกสารที่เกี่ยวข้องและข้อมูลเพิ่มเติม

4. ไชปรัสตอนเหนือ (ภายใต้การยึดครองของตุรกี)

ไชปรัสตอนเหนืออยู่ภายใต้การยึดครองของตุรกีตั้งแต่ปี 2517 หลังการรุกรานเข้ามาของตุรกี ส่งผลให้ชาวไชปรัสเชื้อสายกรีกประมาณ 160,000 คนถูกบังคับให้ต้องอพยพออกจากดินแดนภายใต้การควบคุมของตุรกี และเป็นเหตุให้มีการบังคับชาวไชปรัสเชื้อสายตุรกีกว่า 40,000 คน โดยบางส่วนเข้ามาโดยสมัครใจ ให้เดินทางจากบ้านเกิดของตนมาอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ได้รับการยึดครองของตุรกีในตอนเหนือของไชปรัส⁴³

ตุรกีสถาปนาสาธารณรัฐไชปรัสตอนเหนือของตุรกี (Turkish Republic of Northern Cyprus - TRNC) ในปี 2526 คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติถือว่าการสถาปนาสาธารณรัฐไชปรัสตอนเหนือของตุรกีเป็นการกระทำที่มีขอบและเรียกร้องรัฐต่าง ๆ ให้เคารพเอกราชของสาธารณรัฐไชปรัส ตุรกียังคงตั้งกำลังทหารประมาณ 30,000-40,000 นายอยู่ในไชปรัสตอนเหนือ⁴⁴

นับแต่ยกทัพเข้ามารุกราน รัฐตุรกีได้กระตุ้นให้พลเรือนหลายหมื่นคนของตน เข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ไชปรัสตอนเหนือ โดยเราไม่สามารถทราบจำนวนที่แท้จริง⁴⁵

⁴³ James Ker-Lindsay, *The Foreign Policy of Counter Secession: Preventing the Recognition of Contested States*, Oxford University Press, 25 ตุลาคม 2555, น. 41

⁴⁴ BBC, *Cyprus talks: Erdogan dismisses full Turkish troop withdrawal*, 13 มกราคม 2560

⁴⁵ ในรายงานของเลขาธิการสหประชาชาติ ปี 2546 ต่อคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ เกี่ยวกับแผนสันติภาพ เขาได้รายงานว่าผู้นำชาวไชปรัสเชื้อสายตุรกีระบุว่า ผู้อพยพจากตุรกีประมาณ 60,000 คนได้รับสัญชาติในสาธารณรัฐไชปรัสตอนเหนือของตุรกี (TRNC) UN Doc. S/2003/398, 1 เมษายน 2546, ย่อหน้า 104

นานาชาติไม่ยอมรับสถานะของสาธารณรัฐไซปรัสตอนเหนือของตุรกี แต่ TRNC มีสถานะเป็นผู้สังเกตการณ์ในองค์การความร่วมมืออิสลาม (Organization of Islamic Cooperation - OIC) และองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (Economic Cooperation Organization - ECO) ชุมชนชาวตุรกีในไซปรัสได้เลือกตั้งสมาชิกสองคนของสมัชชารัฐสภายุโรป (Parliamentary Assembly of Europe) ภายหลังการรับรองมติข้อ 1367⁴⁶

ในปี 2542 เลขานุการสหประชาชาติเริ่มกระบวนการไกล่เกลี่ย และนำไปสู่การออกเสียงประชามติเกี่ยวกับแผนของนายอันวัน (Annan Plan) ในปี 2547 โดยเป็นข้อเสนอเพื่อคลี่คลายข้อพิพาท โดยให้สถาปนาสาธารณรัฐสองแห่ง ชาวไซปรัสเชื้อสายตุรกีส่วนใหญ่ออกเสียงเห็นชอบกับแผนการนี้ แต่ชาวไซปรัสเชื้อสายกรีกส่วนใหญ่ไม่เห็นชอบกับแผนการนี้

ภายหลังการเจรจาอย่างเข้มข้นในปี 2560 การเจรจาสันติภาพระดับสูงเพื่อเอกภาพของไซปรัส ไม่สามารถบรรลุข้อตกลงเมื่อต้นเดือนกรกฎาคม ผู้นำชาวไซปรัสเชื้อสายกรีกและผู้นำชาวไซปรัสเชื้อสายตุรกีต่างไม่สามารถตกลงกันเกี่ยวกับประเด็นความมั่นคง รวมทั้งการถอนทหารตุรกีและประเด็นเรื่องทรัพย์สิน ในเดือนพฤศจิกายน 2561 มีการเปิดจุดข้ามแดนแห่งใหม่ที่บริเวณพรมแดนใกล้กับเดียร์เนียและเลฟเกซึ่งเป็นการเชื่อมต่อระหว่างดินแดนฝ่ายเหนือและฝ่ายใต้นับเป็นการเปิดพรมแดนแห่งใหม่เป็นครั้งแรกในรอบแปดปี⁴⁷

สำนักงานข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติมีความเห็นว่า “การแบ่งแยกประเทศไซปรัสอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนทั่วทั้งเกาะ ทั้งในแง่สิทธิที่จะมีชีวิต และทำให้เกิดคำถามเกี่ยวกับผู้สูญหาย การไม่เลือกปฏิบัติ เสรีภาพในการเดินทาง สิทธิในทรัพย์สิน เสรีภาพด้านศาสนาหรือความเชื่อและสิทธิด้านวัฒนธรรม เสรีภาพด้านความเห็นและการแสดงออก และสิทธิด้านการศึกษา นอกจากนี้ ยังมีกรมองข้ามมุมมองด้านเพศสภาพ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง”⁴⁸ ตามข้อมูลของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ในปี 2559 ได้เกิดข้อกังวลด้านสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวต่อผู้หญิง การจำกัดการเข้าถึงศาสนสถาน การค้ามนุษย์ ข้อกังวลด้านสิทธิมนุษยชนที่เหลื่อมประคบด้วย สภาพการควบคุมตัวที่เลวร้ายในเรือนจำ การเลือกปฏิบัติของสังคมต่อเลสเบี้ยน เกย์ ไบเซ็กชวล ทรานเจนเดอร์และอินเตอร์เซ็ก (LGBTI) การขาดความคุ้มครองต่อผู้แสวงหาที่ลี้ภัย และการจำกัดเสรีภาพในการพูดและการแสดงออก⁴⁹ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา แอมเนสตี้ได้ปฏิบัติงานบางส่วนในไซปรัสตอนเหนือ ทั้งในประเด็นการควบคุมตัวโดยพลการที่เกิดขึ้นกับผู้ปฏิเสธไม่เข้ารับการเกณฑ์ทหาร และนักกิจกรรมด้านความหลากหลายทางเพศ

⁴⁶ Parliamentary Assembly, “‘Elected Representatives of the Turkish Cypriot Community’ will be able to sit in the Chamber”, News, 4 ตุลาคม 2547 (จาก: <http://assembly.coe.int/nw/xml/News/News-View-en.asp?newsid=331&lang=2>)

⁴⁷ BBC, “Cyprus opens first new border crossings in years”, 12 พฤศจิกายน 2561 (จาก: www.bbc.com/news/world-europe-46182370)

⁴⁸ คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ 37, รายงานของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติว่าด้วยคำถามเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในไซปรัส, A/HRC/37/22, 9 กุมภาพันธ์ 2561, ย่อหน้า 11

⁴⁹ กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ รายงานด้านสิทธิมนุษยชนปี 2559 กรณีไซปรัสและดินแดนที่อยู่ใต้การปกครองของชาวไซปรัสเชื้อสายตุรกี, จาก: www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/2016/eur/265410.htm

เอกสารเผยแพร่ขององค์การสหประชาชาติและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

มติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่ 367, 12 มีนาคม 2518 <https://digitallibrary.un.org/record/93485>

จดหมายปี 2554 <http://www.un.org/documents/ga/docs/55/a55922.pdf>

คำถามเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในไซปรัส รายงานของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, A/HRC/34/15, 1 กุมภาพันธ์ 2560, <https://undocs.org/en/a/hrc/34/15>

คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ 37, รายงานของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติว่าด้วยคำถามเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในไซปรัส A/HRC/37/22, 9 กุมภาพันธ์ 2561, ย่อหน้า 11

คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, สมัยที่ 33, รายงานของคณะทำงานว่าด้วยการสูญหายของบุคคลโดยการบังคับหรือโดยไม่สมัครใจ ในโอกาสการเดินทางไปปฏิบัติงานในตุรกี, A/HRC/33/51/Add.1, 27 กรกฎาคม 2559

คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม, ข้อสังเกตเชิงสรุปต่อรายงานตามวาระฉบับที่ 6 ของประเทศไซปรัส, E/C.12/CYP/CO/6, 28 ตุลาคม 2559

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, ข้อสังเกตเชิงสรุปต่อรายงานตามวาระฉบับที่ 4 ของประเทศไซปรัส, CCPR/C/CYP/CO/4, 30 เมษายน 2558

คณะกรรมการต่อต้านการทรมานแห่งสหประชาชาติ, ข้อสังเกตเชิงสรุปต่อรายงานตามวาระฉบับที่ 4 ของประเทศไซปรัส, CAT/C/CYP/CO/4, 16 มิถุนายน 2557

Annan Plan, 31 มีนาคม 2547, http://www.hri.org/docs/annan/Annan_Plan_April2004.pdf

ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป 95 judgments on the merits and 88 admissibility decisions rendered (by end ในปี 2560, including, most recently: [Joannou v. Turkey, Appl. No. 53240/14, คำพิพากษาวันที่ 12 ธันวาคม 2560](#);

[Güzelyurtlu and Others v. Cyprus and Turkey, Application no. 36925/07, คำพิพากษาวันที่ 4 เมษายน 2560](#)

Cyprus v Turkey, Grand Chamber, ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป App No. 25781/94, 12 พฤษภาคม 2557 (ศาลสั่งให้ตุรกีจ่ายค่าสินไหมทดแทนจำนวน 90 ล้านยูโร จากการรุกรานประเทศไซปรัส)

Loizidou v Turkey, Grand Chamber, ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป App no 15318/89, 28 พฤศจิกายน 2536, §54, 56 (ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรปยอมรับว่าตุรกีเป็นกองกำลังที่ยึดครองไซปรัสตอนเหนือ)

Parliamentary Assembly, มติข้อ 1628 (2008), 2551 (จำแนกว่าตุรกีเป็นกองกำลังที่ยึดครองไซปรัสตอนเหนือ)

รายงานคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ, เอกสารองค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับไซปรัส:

www.securitycouncilreport.org/un-documents/cyprus/

5 ซาฮาราตะวันตก (ภายใต้การยึดครองของโมร็อกโก)

โมร็อกโกได้ยึดครองซาฮาราตะวันตกตั้งแต่วันที่ 2518 ซึ่งเป็นช่วงที่สเปนซึ่งเป็นอดีตประเทศเจ้าอาณานิคมกำลังถอนตัวออกจากการควบคุมพื้นที่ทะเลทรายซาฮาราส่วนที่เป็นของสเปน หลังจากศาลยุติธรรมระหว่างประเทศยกคำร้องของโมร็อกโกที่อ้างอธิปไตยเหนือดินแดนซาฮาราตะวันตก กษัตริย์ฮุสเซนแห่งโมร็อกโกได้ประกาศอ้างสิทธิเหนือดินแดนอีกครั้ง และได้จัดให้พลเมืองชาวโมร็อกโก 300,000 คนเดินทางเข้าไปยังซาฮาราตะวันตกในการเดินทางขบวนกรีนมาร์ชเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2518

ขบวนการ Frente Popular para la Liberación de Saguia el Hamra y de Río de Oro (Polisario Front) ซึ่งเป็นขบวนการกู้ชาติที่ก่อตั้งเมื่อปี 2516 เริ่มปฏิบัติการรกรากขัดกันด้วยอาวุธ เพื่อทำสงครามกับกองทัพโมร็อกโกในซาฮาราตะวันตก ในปี 2518 ภายหลังจากโมร็อกโกได้ผนวกรวมดินแดนแห่งนี้ ในปี 2519 ขบวนการโพลีซารีโอได้ประกาศสถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยอาหรับซาฮาราวี (Sahrawi Arab Democratic Republic - SADR) ซึ่งต่อมาได้เข้าเป็นรัฐภาคีขององค์การแห่งรัฐแอฟริกา (Organization of African States) และขบวนการโพลีซารีโอได้รับการยอมรับจากที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ว่าเป็นตัวแทนของประชาชนในซาฮาราตะวันตกในปี 2522⁵⁰ เมื่อเร็ว ๆ นี้ ศาลยุติธรรมแห่งสหภาพยุโรปวินิจฉัยว่า ดินแดนซาฮาราตะวันตก (และน่านน้ำที่ติดกัน) ไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรโมร็อกโก⁵¹

การสู้รบระหว่างโมร็อกโกกับขบวนการโพลีซารีโอดำเนินต่อไป จนกระทั่งองค์การสหประชาชาติได้เข้ามาแทรกแซงและนำไปสู่ความตกลงสงบศึกในปี 2534 โดยโมร็อกโกควบคุมสองในสามของพื้นที่ ส่วนขบวนการโพลีซารีโอควบคุมพื้นที่ส่วนที่เหลือ

มีการก่อตั้งหน่วยงานสหประชาชาติเพื่อการออกเสียงประชามติในซาฮาราตะวันตก (UN Mission for the Referendum in Western Sahara - MINURSO) เมื่อปี 2534 ในดินแดนดังกล่าว ซึ่งถูกโมร็อกโกผนวกรวมเป็นของตนเองในปี 2518 รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่บริเวณค่ายผู้ลี้ภัยซาฮาราวีใกล้กับเมืองทีนคูฟ ทางตะวันตกเฉียงใต้ของอัลจีเรีย หน่วยงานแห่งนี้มีอำนาจหน้าที่ติดตามสถานการณ์หยุดยิงระหว่างกองกำลังของโมร็อกโกกับขบวนการโพลีซารีโอ รวมทั้งจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อการตัดสินชะตากรรมตนเองของประชาชนในซาฮาราตะวันตก ในปัจจุบัน MINURSO ไม่มีอำนาจหน้าที่อีกต่อไปในการเก็บข้อมูลหรือรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชน แม้ว่าจะยังคงมีการปฏิบัติมิชอบอย่างต่อเนื่องทั้งโดยทางการโมร็อกโกและขบวนการโพลีซารีโอ⁵²

⁵⁰ ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ, Question of Sahara, 21 พฤศจิกายน 2522, 34/37

⁵¹ Court of Justice of the European Union, Western Sahara Campaign UK v. Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs, Secretary of State for Environment, Food and Rural Affairs, Case C-266/16, 27 กุมภาพันธ์ 2561, ย่อหน้า 62-64, 69

⁵² แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, โมร็อกโก/ซาฮาราตะวันตก: องค์การสหประชาชาติต้องติดตามสถานการณ์สิทธิมนุษยชน

มีการประมาณว่า โมร็อกโกได้กระตุ้นให้พลเมืองชาวโมร็อกโกอย่างน้อย 200,000 คนเข้าไปตั้งถิ่นฐานในซาฮาราตะวันตกตั้งแต่ปี 2518⁵³ จึงมีคำถามว่าใครควรมีสิทธิออกเสียงในประชามติเพื่อการตัดสินชะตากรรมตนเองของประชาชนในซาฮาราตะวันตก และมีข้อโต้แย้งอย่างมากเกี่ยวกับสัดส่วนของผู้มีสิทธิออกเสียง เนื่องจากไม่มีการเปิดเผยสถิติประชากรอันเป็นที่ยอมรับอย่างเป็นทางการ

ทางการโมร็อกโกได้ปิดกั้นการดำเนินงานของบางหน่วยงาน ที่ถูกมองว่าวิพากษ์วิจารณ์ทางการในโมร็อกโกและซาฮาราตะวันตก มาตรการจำกัดเช่นนี้ครอบคลุมถึงการขัดขวางไม่ให้จดทะเบียนสมาคม การห้ามสมาคมดำเนินกิจกรรม และการเนรเทศพลเมืองต่างชาติที่ได้รับเชิญจากสมาคมเหล่านี้ ในปัจจุบัน ทางการใช้กำลังเกินขอบเขตและไม่จำเป็น เพื่อสลายการชุมนุมประท้วงอย่างสงบในเมืองต่าง ๆ ของซาฮาราตะวันตก รวมทั้งเมืองลาญูน ซิมาลา นูโดร์ และดาคลา โดยเฉพาะการใช้กำลังกับผู้เรียกร้องสิทธิในการตัดสินชะตากรรมตนเองในเขตซาร์ฮาวี รวมทั้งการเรียกร้องให้ปล่อยตัวนักโทษจากซาร์ฮาวี

ในเดือนกรกฎาคม 2560 ศาลพลเรือนตัดสินว่านักกิจกรรมชาวซาร์ฮาวี 23 คนมีความผิดฐานเกี่ยวข้องกับการปะทะกันจนมีผู้เสียชีวิตในเมืองกิม อิชสิก ในซาฮาราตะวันตก เมื่อปี 2553 และลงโทษอย่างรุนแรง รวมทั้งการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิต ภายหลังการพิจารณาคดีที่ไม่เป็นธรรมอย่างยิ่งในศาลทหารเมื่อปี 2556 ศาลพลเรือนก็ไม่สามารถสอบสวนได้อย่างดีพอต่อข้อกล่าวหาว่า จำเลยในคดีนี้ถูกทรมานระหว่างการควบคุมตัว และศาลไม่ปฏิเสธการรับฟังหลักฐานที่ได้มาจากการทรมาน⁵⁴ ผู้ถูกควบคุมตัวให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้ายที่เกิดขึ้นระหว่างการควบคุมตัวของตำรวจในซาฮาราตะวันตก หน่วยงานศาลไม่สามารถสอบสวนอย่างดีพอต่อข้อกล่าวหาเหล่านั้น และไม่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ⁵⁵

ทางการไม่ได้ดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาการลอบยฆพ่นผิดเมื่อเกิดการละเมิดที่ร้ายแรง รวมทั้งการทรมานอย่างเป็นทางการ การบังคับบุคคลให้สูญหายและการสังหารนอกกระบวนการกฎหมายที่เกิดขึ้นระหว่างปี 2490-2542 แม้จะมีข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการเพื่อความเท่าเทียมและความสมานฉันท์ (Equity and Reconciliation Commission) ซึ่งเป็นหน่วยงานยุติธรรมในช่วงเปลี่ยนผ่าน ขบวนการโพลีซารีโอก็ไม่ได้นำตัวผู้ปฏิบัติมิชอบด้านสิทธิมนุษยชนมาลงโทษ

ในซาฮาราตะวันตก และค่ายผู้ลี้ภัยซาร์ฮาวี UN must monitor human rights in Western Sahara and Sahrawi refugee camps, 10 ตุลาคม 2561, จาก: <https://www.amnesty.org/en/documents/mde29/9225/2018/en/>

⁵³ Jacob Mundy, Moroccan Settlers in Western Sahara: Colonists or Fifth Column? The Arab World Geographer: มกราคม 2555, ปีที่ 15, ฉบับที่ 2, น. 95-126

⁵⁴ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, Morocco/Western Sahara: Verdict in Sahrawi trial marred by failure to adequately investigate torture claims, 19 กรกฎาคม 2560, จาก:

<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/07/moroccowestern-sahara-verdict-in-sahrawi-mass-trial-marred-by-failure-to-adequately-investigate-torture-claims/>

⁵⁵ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, เงาของการลอบยฆพ่นผิด: การทรมานในโมร็อกโก/ซาฮาราตะวันตก Shadow of Impunity: Torture in Morocco and Western Sahara, 19 พฤษภาคม 2558, Index: MDE 29/001/2015

โดยเป็นเหตุที่เกิดขึ้นในค่ายผู้ลี้ภัยในระหว่างการควบคุมของขบวนการช่วงทศวรรษ 1970 และ 1980⁵⁶

เอกสารเผยแพร่ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, โมร็อกโค/ซาฮาราตะวันตก: องค์การสหประชาชาติต้องติดตามสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในซาฮาราตะวันตก และค่ายผู้ลี้ภัยชาวฮาวี, 10 ตุลาคม 2561, Index number: MDE 29/9225/2018

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, กองกำลังรักษาสันติภาพแห่งสหประชาชาติในซาฮาราตะวันตกต้องติดตามข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชนอย่างเร่งด่วน, 17 เมษายน 2560, จาก: www.amnesty.org/en/latest/news/2017/04/un-peacekeeping-force-in-western-sahara-and-refugee-camps-must-urgently-monitor-human-rights/

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, โมร็อกโค/ซาฮาราตะวันตก: คำพิพากษาในคดีต่อชาวซาฮาราวิมวามองจากการที่ศาลไม่สอบสวนอย่างดีพอต่อข้อกล่าวหาว่ามีการทรมาน, 19 กรกฎาคม 2560, จาก: www.amnesty.org/en/latest/news/2017/07/moroccowestern-sahara-verdict-in-sahawi-mass-trial-marred-by-failure-to-adequately-investigate-torture-claims/

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, เงาของการลอยนวลพ้นผิด: การทรมานในโมร็อกโค/ซาฮาราตะวันตก Shadow of Impunity: Torture in Morocco and Western Sahara, 19 พฤษภาคม 2558, Index: MDE 29/001/2015, จาก: <https://www.amnesty.org/en/documents/mde29/001/2015/en/>

เอกสารเผยแพร่ขององค์การสหประชาชาติและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ, มติข้อ 690, 29 เมษายน 1991

ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ ซาฮาราตะวันตก, ความเห็นเชิงปรึกษาหารือ, 16 ตุลาคม 2518

ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ, มติข้อที่ 34/37, 21 พฤศจิกายน 2522

ศาลยุติธรรมแห่งสหภาพยุโรป, *Western Sahara Campaign UK v. Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs, Secretary of State for Environment, Food and Rural Affairs*, Case C-266/16, 27 กุมภาพันธ์ 2561

ฮิวแมนไรท์วอทช์ สิทธิมนุษยชนในซาฮาราตะวันตกและในค่ายผู้ลี้ภัยทีนดูฟ, 19 ธันวาคม 2551, จาก: www.hrw.org/report/2008/12/19/human-rights-western-sahara-and-tindouf-refugee-camps

รายงานคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ, เอกสารองค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับซาฮาราตะวันตก, จาก:

⁵⁶ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, รายงานของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล 2560/18 - โมร็อกโค/ซาฮาราตะวันตก, 22 กุมภาพันธ์ 2561, แอมเนสตี้ Index: POL 10/6700/2018

6. ทรานส์ดนิสเตรีย (ภายใต้การยึดครองของรัสเซีย)

พื้นที่ซึ่งเป็นคาบสมุทรทางชายฝั่งด้านตะวันออกของแม่น้ำดนิสเตอร์ของมอลโดวา ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นคนที่เชื้อสายรัสเซียและยูเครน พวกเขาได้แยกตัวจากมอลโดวาในเดือนกันยายน 2533 การสู้รบเริ่มขึ้นเมื่อปี 2534 ต่อเนื่องไปจนถึงเดือนกรกฎาคม 2535 เมื่อมีการเจรจาหยุดยิง รัสเซียซึ่งมีทหารประจำการในดินแดนนั้น โดยเป็นส่วนหนึ่งของกองกำลังรักษาสันติภาพ มีอำนาจควบคุมโดยรวมเหนือดินแดนนี้ตั้งแต่ปี 2535 โดยรัสเซียทำการยึดครองในทางพฤตินัยผ่านหน่วยงานชื่อ “สาธารณรัฐมอลโดวาแห่งทรานส์ดนิสเตรีย” ประชาคมระหว่างประเทศไม่ยอมรับสถานะของหน่วยงานนี้หรือไม่ยอมรับความเป็นอิสระของทรานส์ดนิสเตรีย ซึ่งยังคงพึ่งพารัสเซียทั้งด้านการทหารและเศรษฐกิจ⁵⁷ องค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป (OSCE) มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการอพยพเข้ามาพำนักอาศัยโดยผ่านหน่วยงานที่เป็นตัวแทนของตนในมอลโดวา⁵⁸

จากรายงานของ Equal Rights Trust ซึ่งร่วมมือกับ Promo-Lex “การยึดมั่นต่อสิทธิมนุษยชนในทรานส์ดนิสเตรียอยู่ในสภาพเลวร้ายมาก มีปัญหาหลายอย่างเกิดขึ้นรวมทั้งการจับกุมและควบคุมตัวโดยพลการ การบังคับเกณฑ์ทหาร การปฏิบัติที่โหดร้าย และการเสียชีวิตที่น่าสงสัยที่เกิดขึ้นในกองกำลังทหารบ้านในภูมิภาคและใน “กองทัพ” การยึดทรัพย์สินอย่างไม่ชอบด้วยกฎหมาย การละเมิดสิทธิตามกระบวนการอันควรแห่งกฎหมาย การละเมิดสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก การสมาคมและการชุมนุม นอกจากนี้ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มีรายงานเพิ่มขึ้นถึงกรณีการคุกคามและการข่มขู่นักกิจกรรมด้านสิทธิมนุษยชนและสื่อมวลชน”⁵⁹

นอกจากนี้ การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างเพศเดียวกันโดยมีความยินยอมถือเป็นเรื่องผิดกฎหมาย ผู้มีความหลากหลายทางเพศถูกเลือกปฏิบัติโดยรัฐบาลและสังคม ชนกลุ่มน้อยโดยเฉพาะชาวโรมา ถูกเลือกปฏิบัติโดยรัฐบาล การจับกุมสมาชิกกลุ่มฝ่ายค้านหรือคนที่ถูกมองว่าอยู่ตรงข้ามกับรัฐบาลเกิดขึ้นโดยทั่วไป รวมทั้งการจับกุม ควบคุมตัว และการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้าย ที่เกิดขึ้นระหว่างการควบคุมตัวของตำรวจ⁶⁰ สื่อมวลชนมีอยู่จำกัดมาก โดยเป็นสื่อที่เป็น

⁵⁷ ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ, การถอนกำลังทหารต่างชาติทั้งหมดและโดยไม่มีเงื่อนไขออกจากดินแดนของสาธารณรัฐมอลโดวา, มติข้อ 72/282, 22 มิถุนายน 2561; Parliamentary Assembly Council of Europe (PACE), การปฏิบัติตามพันธกรณีและพันธกิจของสาธารณรัฐมอลโดวา มติข้อที่ 1955 (2556), 2 ตุลาคม 2556; ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป, *Ilascu and Others v. มอลโดวาและรัสเซีย*, 48787/99, 8 กรกฎาคม 2547

⁵⁸ องค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป, CSCE Mission to the Republic of Moldova, CSCE/19-CSO/Journal No.3, ภาคผนวก 3, 4 กุมภาพันธ์ 2536

⁵⁹ The Equal Rights Trust/Promo-Lex: ‘From Words to Deeds – Addressing Discrimination and Inequality in Moldova’, มิถุนายน 2559, น. 30, จาก:

www.equalrightstrust.org/ertdocumentbank/From%20Words%20to%20Deeds%20Addressing%20Discrimination%20and%20Inequality%20in%20Moldova_0.pdf ; Thomas Hammarberg, รายงานสถานการณ์ด้านสิทธิ

มนุษยชนในภูมิภาคทรานส์ดนิสเตรีย สาธารณรัฐมอลโดวา, 14 กุมภาพันธ์ 2556

⁶⁰ Thomas Hammarberg, รายงานสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคทรานส์ดนิสเตรีย สาธารณรัฐมอลโดวา, 14

ของรัฐหรือถูกควบคุมโดยรัฐเป็นส่วนใหญ่ พื้นที่ของเสรีภาพมีอยู่อย่างจำกัด โดยมีการปฏิเสธไม่ขึ้นทะเบียนหลายศาสนา และรัฐบาลมักไม่อนุญาตให้มีการประท้วงในพื้นที่สาธารณะ⁶¹

เอกสารเผยแพร่ขององค์การสหประชาชาติและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, มอลโดวา: การทรมาน การเลือกปฏิบัติ และการลายนวลพันผิด, รายงานของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลที่เสนอต่อองค์การสหประชาชาติ การประชุมทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน, ตุลาคม 2554, แอมเนสตี้ Index: EUR 59/001/2011, กรกฎาคม 2554

มติที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ 72/282, การถอนกำลังทหารต่างชาติทั้งหมดและโดยไม่มีเงื่อนไขออกจากดินแดนของสาธารณรัฐมอลโดวา, A/RES/72/282, 26 มิถุนายน 2561

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, ข้อสังเกตเชิงสรุปต่อรายงานตามวาระฉบับที่ 3 ของสาธารณรัฐมอลโดวา, CCPR/C/MDA/CO/3, 18 พฤศจิกายน 2559

คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม, ข้อสังเกตเชิงสรุปต่อรายงานตามวาระฉบับที่ 3 ของสาธารณรัฐมอลโดวา, E/C.12/MDA/CO/3, 19 ตุลาคม 2560

Thomas Hammarberg, รายงานว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคทรานส์ดนีส์เตรีย สาธารณรัฐมอลโดวา, 14 กุมภาพันธ์ 2556

ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป, *Ilascu and Others v. มอลโดวาและรัสเซีย*, 48787/99, 8 กรกฎาคม 2547

ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป, *Catan and Others v. มอลโดวาและรัสเซีย*, App. nos. 43370/04, 8252/05 และ 18454/06, 19 ตุลาคม 2555

องค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป, CSCE Mission to the Republic of Moldova, CSCE/19-CSO/Journal No.3, ภาคผนวก 3, 4 กุมภาพันธ์ 2536

กุมภาพันธ์ 2556. <http://md.one.un.org/content/unct/moldova/en/home/publications/joint-publications/report-on-human-rights-in-the-transnistrian-region-of-the-republ.html>

⁶¹ Freedom House, 'Freedom in the World 2559', มอลโดวา, สิงหาคม 2559, จาก:

<https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/moldova>; United Kingdom: Home Office, Country Policy and Information Note - มอลโดวา: สิทธิมนุษยชนในทรานส์ดนีส์เตรีย, 1 พฤษภาคม 2560, v 1.0, น. 13, จาก: www.refworld.org/docid/59439c794.html

องค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป, คณะผู้แทนขององค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป
กังวลกับปฏิบัติการด้านทหารโดยไม่ได้รับอนุญาตในพื้นที่ความมั่นคง OSCE Mission to Moldova concerned about
unsanctioned military exercises in the Security Zone, 15 เมษายน 2561, จาก: www.osce.org/mission-to-moldova/390644

7. นากอร์โน-คาราบัค (ภายใต้การยึดครองของอาร์เมเนีย)

ภูมิภาคนากอร์โน-คาราบัคประกาศเอกราชจากอาเซอร์ไบจานเมื่อปี 2534 หลังแยกตัวจากสหภาพโซเวียต กองทัพ
อาร์เมเนียสนับสนุนนากอร์โน-คาราบัคในระหว่างการสู้รบกับกองกำลังของรัฐบาลอาเซอร์ไบจาน ซึ่งส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต
30,000 คน และเกือบหนึ่งล้านคนต้องพลัดถิ่นในระหว่างสงคราม รวมทั้งยังก่อให้เกิดการละเมิดกฎหมายมนุษยธรรม
ระหว่างประเทศ รวมถึงการสังหารหมู่พลเรือนและการบังคับให้โยกย้ายถิ่นฐาน มีความตกลงหยุดยั้งเกิดขึ้นในปี 2537
โดยอาร์เมเนียจะยังคงมีอำนาจควบคุมเหนือสาธารณรัฐนากอร์โน-คาราบัค (Nagorno-Karabakh Republic - NKR) ที่
สถาปนาตนเองเพียงฝ่ายเดียว นับแต่นั้นมา NKR ไม่มีสถานะเป็นรัฐในสายตาประชาคมระหว่างประเทศ และที่ประชุม
สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ เห็นว่านากอร์โน-คาราบัคยังเป็นส่วนหนึ่งของ
อาเซอร์ไบจานที่อยู่ภายใต้การยึดครองของอาร์เมเนีย⁶²

ได้เกิดการสู้รบด้วยอาวุธเป็นเวลาสั้นๆระหว่างกองกำลังของรัฐบาลอาเซอร์ไบจาน กับกองกำลังของ NKR เมื่อเดือน
เมษายน 2559 อาเซอร์ไบจานระบุว่าส่งผลให้มีพลเรือนเสียชีวิตหกคน และเจ้าหน้าที่ทหาร 31 คน ส่วนกระทรวงกลาโหม
ของอาร์เมเนียระบุว่า มีผู้ถูกสังหารในฝั่งของตนเอง 93 คน รวมทั้งพลเรือนสี่คน ทั้งสองฝ่ายต่างกล่าวหากันว่ารายงาน
ตัวเลขการบาดเจ็บล้มตายของทหารต่ำกว่าความเป็นจริง ในขณะที่รายงานการบาดเจ็บล้มตายของพลเรือนสูงกว่าความเป็นจริง
มีรายงานว่าทั้งสองฝ่ายได้พุ่งเป้าโจมตีทรัพย์สินของพลเรือนรวมทั้งโรงเรียน

ในเดือนกรกฎาคม 2560 ได้เกิดการปะทะกันครั้งใหม่ในนากอร์โน-คาราบัค ส่งผลให้พลเรือนเชื้อสายอาเซอร์ไบจาน
เสียชีวิตอย่างน้อยสองคน รวมทั้งที่เป็นผู้เยาว์ ภายหลังจากการยิงระเบิดใส่ของกองกำลังที่ได้รับการหนุนหลังจาก
อาร์เมเนีย⁶³

เอกสารเผยแพร่ขององค์การสหประชาชาติและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ, มติข้อ 884 (2536), 12 พฤศจิกายน 2536

ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ, สถานการณ์ในดินแดนภายใต้การยึดครองกรีนีอาเซอร์ไบจาน, มติข้อ 62/243,

⁶² ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ, สถานการณ์ในดินแดนภายใต้การยึดครองของอาเซอร์ไบจาน, มติข้อ 62/243,
A/RES/62/243, 25 เมษายน 2511; คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ, มติข้อ 884 (2536), 12 พฤศจิกายน 2536

⁶³ แอมเนสตี อินเทอร์เน็ต เนชั่นแนล, รายงานของแอมเนสตี อินเทอร์เน็ต เนชั่นแนล 2560/18 - อาเซอร์ไบจาน, 22 กุมภาพันธ์
2561, แอมเนสตี Index: POL 10/6700/2018

A/RES/62/243, 25 เมษายน 2551; ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ

ศาลสิทธิมนุษยชนยุโรป *Chiragov and Others v อาร์เมเนีย*, Grand Chamber, Judgment, App no 13216/05, 16 มิถุนายน 2558

FIDH, นากอร์โน-คาราบัก: Affected civilians of both sides of conflict wait for peace and justice to come, 18 กรกฎาคม 2559, จาก: www.fidh.org/en/issues/international-justice/Nagorno-Karabakh-affected-civilians-of-both-sides-of-conflict-wait

8. อับคาเซียและภูมิภาคออสเซเชียใต้/ชินวาลี (ภายใต้การยึดครองของรัสเซีย)

รัสเซียเป็นกองกำลังยึดครองในภูมิภาคออสเซเชียใต้/ชินวาลีและในอับคาเซียตั้งแต่ปี 2551

จอร์เจียเผชิญกับการขัดกันด้วยอาวุธที่ยืดเยื้อ และการพลัดถิ่นของประชาชนโดยเป็นผลมาจากข้อพิพาทด้านดินแดนหลายครั้ง นับแต่แยกตัวจากสหภาพโซเวียตในปี 2534-2535 ภายหลังจากประกาศอิสรภาพของจอร์เจียออกจากสหภาพโซเวียตเมื่อปี 2534 ภูมิภาคออสเซเชียใต้/ชินวาลีและอับคาเซีย ซึ่งเป็นพื้นที่ปกครองตนเองได้ประกาศแยกตัวออกจากจอร์เจีย ความขัดแย้งรุนแรงขึ้นจนเป็นการขัดกันด้วยอาวุธในทั้งสองพื้นที่ เนื่องจากรัฐบาลกลางที่กรุงทบิลีซีพยายามรักษามบูรณภาพของดินแดนเอาไว้ รัฐบาลกรุงทบิลีซีได้สูญเสียการควบคุมเหนือดินแดนส่วนใหญ่ของอับคาเซีย ยกเว้นบริเวณโตรกรารโคโดรีเมื่อปี 2536 และสูญเสียการควบคุมพื้นที่บางส่วนในภูมิภาคออสเซเชียใต้/ชินวาลี ยกเว้นพื้นที่ส่วนใหญ่ที่เป็นหมู่บ้านเชื้อสายจอร์เจีย และเขตอาคาลกอร์เมื่อปี 2535 มีการลงนามในความตกลงหยุดยิงเมื่อปี 2535 กรณีการสู้รบในภูมิภาคออสเซเชียใต้/ชินวาลี และในปี 2537 กรณีการสู้รบในอับคาเซีย มีการส่งกองกำลังสันติภาพร่วมระหว่างจอร์เจีย รัสเซีย และออสเซเชีย เข้าไปประจำการในภูมิภาคออสเซเชียใต้/ชินวาลี และมีการส่งกองกำลังสันติภาพรัสเซียไปประจำการในอับคาเซีย

การขัดกันด้วยอาวุธในอับคาเซียช่วงทศวรรษ 1990 ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตอย่างน้อย 10,000 คน และกลายเป็นผู้พลัดถิ่นประมาณ 250,000 คน ส่วนใหญ่เป็นคนที่อพยพออกจากหลายพื้นที่ของจอร์เจียที่อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลาง⁶⁴ มีผู้เสียชีวิตประมาณ 1,000 ในระหว่างสงครามในภูมิภาคออสเซเชียใต้/ชินวาลีในช่วงทศวรรษ 1990 และประมาณ 60,000 คนกลายเป็นผู้พลัดถิ่น ส่วนใหญ่เป็นคนที่อพยพออกจากออสเซเชียตลอดทั่วประเทศจอร์เจีย หลายคนหลบหนีไปลี้ภัยอยู่ในสหพันธรัฐรัสเซีย ส่วนพลเมืองเชื้อสายจอร์เจียประมาณ 10,000 คนจากภูมิภาคออสเซเชียใต้/ชินวาลีอพยพหลบหนีไปยังพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ของจอร์เจีย⁶⁵

⁶⁴ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, จอร์เจีย สรุปล้างข้อกล่าวหาด้านสิทธิมนุษยชน, EUR 56/002/1998, 1998, จาก <http://www.amnesty.org/en/library/asset/EUR56/002/1998/en/29bab221-d9d7-11dd-af2bb1f6023af0c5/eur560021998en.pdf>

⁶⁵ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, จอร์เจีย: ในช่วงเปลี่ยนผ่าน: ประชากรผู้พลัดถิ่นในจอร์เจีย Georgia: In the Waiting

ได้เกิดความรุนแรงขึ้นเป็นช่วง ๆ นับจากนั้นมา ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตและผู้พลัดถิ่นมากขึ้น แต่สงครามครั้งใหญ่ปะทุขึ้นอีกครั้งในภูมิภาคคอซเซเซียใต้/ชินวาลีเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2551 ในระหว่างที่จอร์เจียและรัสเซียทำสงครามเพื่อแย่งชิงอำนาจควบคุมภูมิภาคคอซเซเซียใต้/ชินวาลี สงครามได้ลุกลามไปยังพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกรุงทบิลิซิและอับคาเซีย ซึ่งมีผลเกี่ยวข้องกับทางการในทางพฤตินัยทั้งภูมิภาคคอซเซเซียใต้/ชินวาลีและอับคาเซีย จอร์เจียได้สูญเสียอำนาจควบคุมเหนือดินแดนส่วนต่าง ๆ ในอับคาเซียและภูมิภาคคอซเซเซียใต้/ชินวาลี ที่เคยควบคุมมาก่อน (บริเวณโตรกธารโคโดรี เขตอาคาลกอร์ หมู่บ้านเชื้อสายจอร์เจียในภูมิภาคคอซเซเซียใต้/ชินวาลี) มีการลงนามในข้อตกลงสงบศึกเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม โดยเป็นความตกลงที่มีเนื้อหาหักข้อและเป็นผลจากการไกล่เกลี่ยของสหภาพยุโรป ซึ่งช่วยให้ยุติสงคราม⁶⁶

ในระหว่างปฏิบัติการทางทหาร ทั้งกองกำลังจอร์เจียและรัสเซียต่างละเมิดกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ส่งผลให้พลเรือนอย่างน้อย 350 คนเสียชีวิต และอีกหลายพันคนได้รับบาดเจ็บระหว่างสงคราม ภายหลังจากสงคราม ในดินแดนที่อยู่ใต้การควบคุมทางทหารของรัสเซีย ทั้งภายในและรอบภูมิภาคคอซเซเซียใต้/ชินวาลี กลุ่มทหารบ้านที่จงรักภักดีกับภูมิภาคคอซเซเซียใต้/ชินวาลีได้ปฏิบัติการปล้นสะดมและวางเพลิงในวงกว้าง โดยมีเป้าหมายเป็นหมู่บ้านและเมืองที่ประชากรส่วนใหญ่มีเชื้อสายจอร์เจีย⁶⁷ คาดว่ามีประชาชน 26,000 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้มีเชื้อสายจอร์เจียได้หลบหนีไปจากหมู่บ้านในภูมิภาคคอซเซเซียใต้/ชินวาลี และจนทุกวันนี้ก็ยังไม่สามารถเดินทางกลับบ้านได้ ดูเหมือนจะเป็นผลมาจากนโยบายที่จงใจบังคับให้มีพลัดถิ่นของพลเมืองเชื้อสายจอร์เจีย⁶⁸ ชาวจอร์เจียประมาณ 2,000 คนจากบริเวณโตรกธารโคโดรีในอับคาเซีย ได้หลบหนีไปยังดินแดนภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกรุงทบิลิซิ ซึ่งยิ่งทำให้จำนวนผู้พลัดถิ่นในประเทศของจอร์เจียเพิ่มขึ้น⁶⁹ พลเมืองเชื้อสายคอซเซเซีย 30,000 คนลี้ภัยชั่วคราวไปอยู่อาศัยในคอซเซเซียเหนือ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสหพันธรัฐรัสเซีย แต่ยังสามารถเดินทางกลับมาบ้านที่ภูมิภาคคอซเซเซียใต้/ชินวาลีได้ ไม่นานหลังสงครามยุติลง⁷⁰

Room: Internally Displaced People in Georgia, EUR 56/002/2010, 2553, จาก

<https://www.amnesty.org/en/documents/EUR56/002/2010/en/>

⁶⁶ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ความขัดแย้งระหว่างจอร์เจีย-รัสเซีย พลเรือนที่ตกเป็นเหยื่อของสงคราม the Georgia-Russia conflict, Civilians in the Line of Fire, EUR 04/005/2008, 2551, จาก

<https://www.amnesty.org/en/documents/EUR04/005/2008/en/>

⁶⁷ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ความขัดแย้งระหว่างจอร์เจีย-รัสเซีย พลเรือนที่ตกเป็นเหยื่อของสงคราม, EUR 04/005/2008, 2551

⁶⁸ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, พลเรือนภายหลังสงคราม: สงครามระหว่างจอร์เจีย-รัสเซียผ่านไปหนึ่งปี Civilians in the aftermath of the war: the Georgia-Russia conflict a year on, EUR 04/001/2009, 2552, จาก

<https://www.amnesty.org/en/documents/EUR04/001/2009/en/>

⁶⁹ Institute for War and Peace Reporting - IWPR, Kodori Gorge Refugees in Limbo, 2552, จาก

http://www.iwpr.net/?p=crs&s=f&o=349387&apc_state=henh

⁷⁰ UNHCR, "UNHCR concern as shelter capacity in Georgia town of Gori is exhausted", 2551, จาก

ไม่นานหลังสงครามยุติลงในเดือนสิงหาคม 2551 รัสเซียประกาศยอมรับเอกราชของภูมิภาคคอซเซตเซียใต้/ชินวาเลียและ
อับคาเซีย รัฐภาคีสหประชาชาติอีกสี่แห่งก็ยอมรับเอกราชของประเทศเหล่านี้⁷¹ ประชาคมระหว่างประเทศส่วนใหญ่และ
รัฐบาลจอร์เจียประณามการยอมรับเอกราชโดยรัฐบาลรัสเซีย คณะมนตรียุโรป⁷² รัฐสภายุโรป⁷³ Parliamentary
Assembly ขององค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป⁷⁴ และ Parliamentary Assembly ของคณะมนตรี
ยุโรป⁷⁵ ถือว่าภูมิภาคคอซเซตเซียใต้/ชินวาเลียและอับคาเซียเป็นดินแดนของจอร์เจียที่อยู่ภายใต้การยึดครองของรัสเซีย

รัสเซียยังคงตรึงกำลังทหารในภูมิภาคที่ประกาศแยกตัวออกไปทั้งสองแห่ง รวมทั้งกองกำลังพิทักษ์ชายแดนตามแนว
เส้นแบ่งพรมแดน (administrative boundary lines - ABLs) ที่แยกอับคาเซียและคอซเซตเซียใต้จากพื้นที่ส่วนที่เหลือของ
จอร์เจีย ผู้อาศัยอยู่ในอับคาเซียและคอซเซตเซียซึ่งอยู่ในดินแดนภายใต้การปกครอง ส่วนใหญ่มีสัญชาติรัสเซีย

นับแต่ปี 2554 กองกำลังพิทักษ์ชายแดนของรัสเซียและรัฐบาลที่ปกครองอับคาเซียและภูมิภาคคอซเซตเซียใต้/ชินวาเลีย
ในทางพฤตินัย ได้เร่งกระบวนการประกาศใช้เส้นแบ่งพรมแดนเพียงฝ่ายเดียว และเริ่มก่อสร้างกำแพง จำกัดเสรีภาพใน
การเดินทางโดยผลการตลอดทั่วพื้นที่พรมแดนที่อยู่ภายใต้การควบคุมทางพฤตินัยของตน มีการควบคุมตัวและสั่งปรับ
ประชาชนหลายสิบคนในข้อหาข้ามพรมแดน “อย่างผิดกฎหมาย” การเปลี่ยนแปลงของเส้นแบ่งพรมแดนและการสร้าง
กำแพง ส่งผลให้เกษตรกรไม่สามารถเข้าไปยังที่ดินทำกิน เรือกสวนไร่นา และทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ของตนได้ ถูกจำกัดเสรีภาพ
ในการเดินทางโดยผลการ และส่งผลกระทบต่อสิทธิที่จะทำงาน มีอาหาร สิทธิด้านสุขภาพ และการมี

<http://www.unhcr.org/georgia.html?page=news&id=48bd56044>

⁷¹ นิคารากัว นาอูรู เวเนซุเอลลา และซีเรีย

⁷² คณะกรรมาธิการยุโรป, "รายงานความก้าวหน้าฉบับแรกว่าด้วยการปฏิบัติตามแผนการเปิดเสรีวีซ่าของจอร์เจีย First
Progress Report on the implementation by Georgia of the Action Plan on Visa Liberalisation", 2556, จาก
[https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-is-
new/news/news/docs/20131115_1st_progress_report_on_the_implementation_by_georgia_of_the_apvl_en.pdf](https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-is-new/news/news/docs/20131115_1st_progress_report_on_the_implementation_by_georgia_of_the_apvl_en.pdf)

⁷³ รัฐสภายุโรป, มติที่ประกอบด้วยข้อเสนอแนะของรัฐสภายุโรปต่อคณะมนตรี คณะกรรมาธิการ และกระทรวงการ
ต่างประเทศแห่งสหภาพยุโรป ว่าด้วยการเจรจาตามความตกลงการสมาคมระหว่างสหภาพยุโรป-จอร์เจีย
(2011/2133(INI)), 2554, จาก

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P7-TA-2011-0514>

⁷⁴ องค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป Parliamentary Assembly, Monaco Final Declaration, มติว่า
ด้วยสถานการณ์ในจอร์เจีย, 2555, จาก [http://www.oscepa.org/meetings/annual-sessions/2012-monaco-annual-
session/2012-monaco-final-declaration/1683-15](http://www.oscepa.org/meetings/annual-sessions/2012-monaco-annual-session/2012-monaco-final-declaration/1683-15)

⁷⁵ คณะมนตรียุโรป Parliamentary Assembly, จอร์เจียและรัสเซีย: สถานการณ์ด้านมนุษยธรรมในพื้นที่ซึ่งได้รับ
ผลกระทบจากสงครามและความขัดแย้ง มติที่ 1916 (2013), 2556, จาก [https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-
XML2HTML-en.asp?fileid=19435&lang=en](https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=19435&lang=en)

มาตรฐานการดำรงชีพอย่างเพียงพอ⁷⁶

พนักงานอัยการของศาลอาญาระหว่างประเทศ ได้รับอนุญาตเมื่อปี 2559 ให้เริ่มการสอบสวนเหตุการณ์ในจอร์เจีย โดยจะครอบคลุมถึง “อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ” รวมทั้งการสังหาร การบังคับให้พลเรือนอพยพและการประหารชีวิตพลเรือนและอาชญากรรมสงคราม รวมทั้งการโจมตีประชากรที่เป็นพลเรือน การสังหารโดยเจตนา การสังหารให้มีการโจมตีกองกำลังรักษาสันติภาพ การทำลายทรัพย์สิน และการปล้นสะดม ซึ่งมีการกล่าวหาว่าเกิดขึ้นในบริบทของการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศ ระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม - 10 ตุลาคม 2551”⁷⁷

เอกสารเผยแพร่ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, จอร์เจีย: ในช่วงเปลี่ยนผ่าน: ประชากรผู้พลัดถิ่นในจอร์เจีย, EUR 56/002/2010, 2553, จาก <https://www.amnesty.org/en/documents/EUR56/002/2010/en/>

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, พลเรือนภายหลังสงคราม: สงครามระหว่างจอร์เจีย-รัสเซียผ่านไประยะหนึ่งปี, EUR 04/001/2009, 2009, จาก <https://www.amnesty.org/en/documents/EUR04/001/2009/en/>

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ข้อเสนอของแอมเนสตี้เกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างจอร์เจีย-รัสเซีย ปี 2551 ด้วยความสนับสนุนจากรายงานใหม่ของสหภาพยุโรป, จาก: www.amnestyusa.org/amnestys-conclusions-about-2008-georgia-russia-conflict-supported-by-new-eu-report/

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, จอร์เจีย/รัสเซีย: ความขัดแย้งระหว่างจอร์เจีย-รัสเซีย พลเรือนที่ตกเป็นเหยื่อของสงคราม, แอมเนสตี้ Index: EUR 04/005/2008, 18 พฤศจิกายน 2551

เอกสารเผยแพร่ขององค์การสหประชาชาติและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ICC Pre-Trial Chamber I ให้อำนาจพนักงานอัยการเพื่อเริ่มสอบสวนเกี่ยวกับสถานการณ์ในจอร์เจีย, ICC-CPI-20160127-PR1183, 27 มกราคม 2559, www.icc-cpi.int/Pages/item.aspx?name=pr1183

สถานการณ์ในจอร์เจีย, ICC-01/15, www.icc-cpi.int/georgia

ถ้อยแถลงของพนักงานอัยการศาลอาญาระหว่างประเทศ, Mrs Fatou Bensouda* เกี่ยวกับการเดินทางไปเยือนของศาลอาญาระหว่างประเทศในจอร์เจียเมื่อเร็ว ๆ นี้, 18 กุมภาพันธ์ 2559, www.icc-cpi.int/Pages/item.aspx?name=16_02_18_otp-stat

⁷⁶ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, รายงานของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล 2560/61 - จอร์เจีย, 22 กุมภาพันธ์ 2561, แอมเนสตี้ Index: POL 10/6700/2018

⁷⁷ ICC Pre-Trial Chamber I ให้อำนาจพนักงานอัยการเพื่อเริ่มสอบสวนเกี่ยวกับสถานการณ์ในจอร์เจีย, ICC-CPI-20160127-PR1183, 27 มกราคม 2559, www.icc-cpi.int/Pages/item.aspx?name=pr1183

คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, ความร่วมมือกับจอร์เจีย, มติข้อที่ 34/37, 2560, จาก <https://daccess-ods.un.org/TMP/680517.852306366.html>

องค์การว่าด้วยความมั่นคงและความร่วมมือในยุโรป, สิทธิมนุษยชนในดินแดนภายใต้การยึดครองจอร์เจีย, RC.DEL/186/10, 18 ตุลาคม 2553

PACE, ผลจากสงครามระหว่างจอร์เจียและรัสเซีย, มติข้อ 1633 (2008)

9. บาตดาเม, เจริเทรีย (ภายใต้การยึดครองของเอธิโอเปีย)

ในวันที่ 27 เมษายน 2536 เจริเทรียประกาศเอกราชจากเอธิโอเปีย และได้รับการยอมรับเป็นรัฐภาคีขององค์การสหประชาชาติ เอธิโอเปียประกาศรับรองเอกราชของเอธิโอเปียในวันที่ 29 เมษายน 2536 ทั้งสองประเทศได้ลงนามในความตกลงมิตรภาพและความร่วมมือ (Agreement of Friendship and Co-operation) เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2536

อย่างไรก็ดี ความเป็นปรปักษ์ทั้งสองประเทศเริ่มขึ้นในเดือนพฤษภาคม 2541 และต่อมาในเดือนธันวาคม 2543 ทั้งสองฝ่ายได้ลงนามความตกลงสงบศึก ซึ่งนำไปสู่การจัดตั้งคณะกรรมการแบ่งพรมแดนระหว่างเอธิโอเปีย-เอธิโอเปีย (Eritrea - Ethiopia Boundary Commission)⁷⁸ กลไกเพื่อไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้านพรมแดนระหว่างสองประเทศ⁷⁹

คณะกรรมการแบ่งพรมแดนระหว่างเอธิโอเปีย-เอธิโอเปีย⁸⁰ วินิจฉัยว่าบาตดาเมและพื้นที่ใกล้เคียงประมาณ 1,000 ตารางกิโลเมตรซึ่งอยู่ภายใต้การยึดครองของเอธิโอเปียในปี 2541 เป็นส่วนหนึ่งของดินแดนเอธิโอเปีย ไม่ใช่ของเอธิโอเปีย โดยประเทศอื่น ๆ ได้ยื่นข้อเท็จจริงดังกล่าว ในขณะที่เอธิโอเปียยังคงตั้งกำลังต่อไปอยู่ในบาตดาเมและพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการยึดครองอย่างหนึ่ง

ในรายงานปี 2560 ผู้รายงานพิเศษว่าด้วยสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในเอธิโอเปียย้ำว่า การยึดครองบาตดาเมของเอธิโอเปียละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศ และได้ย้ำต่อไปว่า “การไม่ปฏิบัติตามข้อวินิจฉัยของคณะกรรมการแบ่งพรมแดน ไม่อาจถือเป็นความชอบธรรมสำหรับปฏิบัติการทางทหารและการบังคับเกณฑ์ทหารที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด และเป็นไปโดยพลการของรัฐบาลเอธิโอเปียได้ ในทำนองเดียวกัน การยึดครองหมู่บ้านอย่างผิดกฎหมาย ไม่อาจสร้างความชอบธรรมให้กับการละเมิดสิทธิมนุษยชนและอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ซึ่งผู้รายงานพิเศษและคณะกรรมการได้สวนได้เก็บข้อมูลระหว่างการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของตน”⁸¹ จากข้อมูลของฮิวแมนไรท์วอตช์ อิชเสียส อีฟเวอร์รี

⁷⁸ คณะกรรมการแบ่งพรมแดนระหว่างเอธิโอเปีย-เอธิโอเปีย, มติว่าด้วยการกำหนดเส้นแบ่งพรมแดนระหว่างรัฐเอธิโอเปียและสหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเอธิโอเปีย, 2545, น. 11 http://www.eritrea.be/EEBC_decisions_2002.pdf

⁷⁹ สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อพิพาทด้านดินแดน โปรดดู, คณะกรรมการแบ่งพรมแดนระหว่างเอธิโอเปีย-เอธิโอเปีย, มติว่าด้วยการกำหนดเส้นแบ่งพรมแดนระหว่างรัฐเอธิโอเปียและสหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเอธิโอเปีย, 2545, น. 11

⁸⁰ เป็นคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาลเอธิโอเปียและเอธิโอเปียในปี 2545

⁸¹ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ รายงานของผู้รายงานพิเศษว่าด้วยสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในเอธิโอเปีย, Sheila B. Keetharuth, A/HRC/35/39, 7 มิถุนายน 2560, ย่อหน้า 9

ประธานาธิบดีของเอริเทรียได้อ้างความขัดแย้งกับเอธิโอเปียและสถานการณ์ในบาดาเม เพื่อเป็นเหตุผลสนับสนุน “นโยบายในประเทศที่มุ่งกดขี่ รวมทั้งการบังคับให้เกณฑ์ทหารเป็นเวลานาน”⁸²

ในเดือนกรกฎาคม 2561 อาบี อ่าห์เหม็ด นายกรัฐมนตรีเอธิโอเปียและอิซเซียส อ์ฟเวอร์กี ประธานาธิบดีของเอริเทรีย ได้ลงนาม “ปฏิญญาร่วมว่าด้วยสันติภาพและมิตรภาพ เพื่อฟื้นฟูความสัมพันธ์ทางการทูตและการค้าระหว่างทั้งสองประเทศ ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากเอธิโอเปียยอมรับความตกลงสันติภาพปี 2543 กับเอริเทรียในเดือนมิถุนายน 2561 ได้มีการเปิดจุดข้ามพรมแดนระหว่างทั้งสองประเทศ และเอธิโอเปียแสดงพันธกิจที่จะถอนกำลังทหารออกไป อย่างไรก็ตาม ยังไม่เป็นที่ชัดเจนว่าจะมีการทำจริงเช่นนั้นหรือไม่”⁸³

เอกสารเผยแพร่ขององค์การสหประชาชาติและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, เอริเทรีย: สันติภาพกับเอธิโอเปียต้องเป็นปัจจัยเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสิทธิมนุษยชน Eritrea: Peace with Ethiopia must be catalyst for human rights change, 14 กรกฎาคม 2561, จาก: www.amnesty.org/en/latest/news/2018/07/ERITREA-peace-with-Ethiopia-must-be-catalyst-for-human-rights-change/

คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ มติข้อ 1430 (2002) รับรองในที่ประชุมคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติในสมัยประชุมที่ 4,600, S/RES/1430, 14 สิงหาคม 2002

คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ จดหมายลงวันที่ 2 ตุลาคม 2551 จากเลขาธิการถึงประธานคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ, S/2008/630, 3 ตุลาคม 2551

คณะกรรมการแบ่งพรมแดนระหว่างเอริเทรีย-เอธิโอเปีย, มติว่าด้วยการกำหนดเส้นแบ่งพรมแดนระหว่างรัฐเอริเทรียและสหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเอธิโอเปีย, 2545

คณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, สมัยประชุมที่ 35, รายงานของผู้รายงานพิเศษว่าด้วยสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในเอริเทรีย, Sheila B. Keetharuth, A/HRC/35/39, 7 มิถุนายน 2560

ถ้อยแถลงของประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแอฟริกาว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างเอริเทรียและเอธิโอเปีย, 20 มิถุนายน 2561, จาก: <https://au.int/en/pressreleases/20180620/statement-chairperson-african-union-commission-relations-between-eritrea-and>

The Hague Justice Portal, คณะกรรมการแบ่งพรมแดนระหว่างเอริเทรีย-เอธิโอเปีย, จาก:

⁸² ฮิวแมนไรท์วอตช์ เหตุการณ์ในเอริเทรียปี 2560, จาก: www.hrw.org/world-report/2018/country-chapters/ERITREA

⁸³ BBC, “Ethiopia-eritrea border reopens after 20 years,” 11 กันยายน 2561, จาก www.bbc.com/news/world-africa-45475876

BBC, "Ethiopia's Abiy and Eritrea's Afwerki declare end of war," 9 กรกฎาคม 2561, จาก:

www.bbc.com/news/world-africa-44764597

10. ไครเมีย (ภายใต้การยึดครองของรัสเซีย)

รัสเซียได้ยึดครองไครเมียตั้งแต่ปี 2557 ทหารรัสเซียได้บุกเข้าไปในไครเมีย ภายหลังจากการโค่นล้มมิกดอร์ ยานูโควิช ประธานาธิบดียูเครน ซึ่งสนับสนุนรัสเซีย โดยเป็นผลมาจากการประท้วง "ยูโรมาйдาน" ที่กรุงเคียฟซึ่งเป็นเมืองหลวงในเดือนกุมภาพันธ์ 2557

ในเดือนมีนาคม 2557 ภายหลังจากการออกเสียงประชามติที่มีผู้คัดค้านในไครเมียภายใต้การยึดครอง ซึ่งผลการออกเสียงปรากฏว่าประชาชนเลือกที่จะแยกตัวออกจากยูเครน ประธานาธิบดีวลาดิเมียร์ ปูตินแห่งรัสเซีย ได้ลงนามในกฎหมายเพื่อผนวกดินแดนไครเมีย⁸⁴ ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้รับรองมติข้อ 68/262 เพื่อโต้แย้งความชอบด้วยกฎหมายของการออกเสียงประชามติครั้งนั้น มติข้อ 68/262 ระบุว่า "การออกเสียงประชามติที่เกิดขึ้นในสาธารณรัฐปกครองตนเองไครเมียและที่เมืองเซวาสโตโพล ในวันที่ 16 มีนาคม 2557 ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่อาจถือเป็นเหตุผลเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของสาธารณรัฐปกครองตนเองไครเมีย หรือเมืองเซวาสโตโพลได้"⁸⁵ สำนักงานอัยการศาลอาญาระหว่างประเทศได้สรุปความเห็นที่ "สถานการณ์ในดินแดนไครเมียและเซวาสโตโพล มีข้อเท็จจริงปรากฏว่าเป็นการยึดครองอย่างต่อเนื่อง"⁸⁶

ทางการไครเมียได้จำกัดสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออก การชุมนุมอย่างสงบ และการสมาคมโดยพลการ ชาวไครเมีย-ทาทาร์ต้องเผชิญกับการเลือกปฏิบัติ เมจิสแห่งประชาชนชาวไครเมีย-ทาทาร์ (Mejlis of the Crimean Tatar People) ซึ่งเป็นรัฐบาลในเขตปกครองตนเองและเป็นตัวแทนของชาวไครเมีย-ทาทาร์ ได้ถูกห้ามไม่ให้ปฏิบัติหน้าที่โดยพลการ หน่วยงานเพียงไม่กี่คนที่กล้าฟ้องคดีเพื่อปกป้องเสียงที่พวกเขาพิจารณาในไครเมีย ต้องเผชิญกับการคุกคามจากทางการรัสเซีย⁸⁷

ในมติข้อ 71/205 ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติมีข้อสังเกตว่า "ได้เกิดการปฏิบัติมิชอบและการละเมิดอย่างร้ายแรงต่อประชาชนผู้อยู่อาศัยในไครเมีย โดยเฉพาะการสังหารนอกกระบวนการกฎหมาย การลักพาตัว การบังคับบุคคลให้สูญหาย การดำเนินคดีทางการเมือง การเลือกปฏิบัติ การคุกคาม การข่มขู่ ความรุนแรง การควบคุมตัวโดยพลการ การทรมานและการปฏิบัติที่โหดร้ายต่อผู้ถูกควบคุมตัว และมีการส่งตัวพวกเขาจากไครเมียไปสหพันธรัฐรัสเซีย รวมทั้งมี

⁸⁴ BBC, "ยูเครน: ปูตินลงนามในกฎหมายผนวกดินแดนไครเมีย Ukraine: Putin signs Crimea annexation" 21 มีนาคม 2557, จาก: www.bbc.com/news/world-europe-26686949

⁸⁵ ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ, 68/262. บุรณภาพด้านดินแดนของยูเครน, A/RES/68/262, 1 เมษายน 2557,

⁸⁶ ศาลอาญาระหว่างประเทศ สำนักงานอัยการ, *รายงานว่าด้วยการไต่สวนเบื้องต้น*, พฤศจิกายน 2559, ย่อหน้า 158

⁸⁷ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, รายงานของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล 2560/18 - ยูเครน, 22 กุมภาพันธ์ 2561, แอมเนสตี้ Index: POL 10/6700/2018

รายงานการปฏิบัติมิชอบต่อเสรีภาพขั้นพื้นฐานอื่น ๆ รวมทั้งเสรีภาพในการแสดงออก ศาสนาและความเชื่อ และการสมาคม และสิทธิในการชุมนุมอย่างสงบ”⁸⁸

เอกสารเผยแพร่ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ยูเครน: ไครเมียในยุคมิด: การปิดปากเสียงที่เห็นต่าง, 15 ธันวาคม 2559, Index number: EUR 50/5330/2016

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ไครเมีย: การห้ามการชุมนุมของชาวไครเมีย-ทาทาร์มีเป้าหมายเพื่อปิดปากผู้เห็นต่าง, 13 เมษายน 2559, จาก: www.amnesty.org/en/press-releases/2016/04/ban-on-ethnic-crimean-tatar-assembly-aimed-at-snuffing-out-dissent/

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ไครเมีย: นักกิจกรรมชาวไครเมีย-ทาทาร์กว่า 70 คนถูกดำเนินคดีพร้อมกับการปราบปรามอย่างหนักหน่วง, 18 ธันวาคม 2560, จาก: www.amnesty.org/en/latest/news/2017/12/crimea-more-than-70-crimean-tatar-activists-put-on-trial-simultaneously-in-brazen-crackdown/

เอกสารเผยแพร่ขององค์การสหประชาชาติและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ 68/262. บุรณภาพด้านดินแดนของยูเครน A/RES/68/262, 1 เมษายน 2557

ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ 71/205 สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในสาธารณรัฐปกครองตนเองไครเมียและเมืองเซวาสโตโพล (ยูเครน), A/RES/71/205, 19 ธันวาคม 2559

สำนักงานข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในสาธารณรัฐปกครองตนเองไครเมียและเมืองเซวาสโตโพลที่อยู่ภายใต้การยึดครองชั่วคราว (ยูเครน), จาก: www.ohchr.org/Documents/Countries/UA-crimea2014_2017_EN.pdf

ศาลอาญาระหว่างประเทศ สำนักงานอัยการ, *รายงานว่าด้วยการไต่สวนเบื้องต้น*, พฤศจิกายน 2559

11. ยูเครนตะวันออก*

นับแต่ปี 2557 ได้เกิดการขัดกันด้วยอาวุธในประเทศในยูเครนตะวันออก มีหลักฐานชี้ว่าได้เกิดการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศด้วยเช่นกัน มีความเห็นไม่ตรงกันว่ารัสเซียได้ใช้อำนาจควบคุมอย่างเพียงพอต่อกลุ่มติดอาวุธ ซึ่งสู้รบกับ

⁸⁸ ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ, 71/205 สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในสาธารณรัฐปกครองตนเองไครเมียและเมืองเซวาสโตโพล (ยูเครน), 19 ธันวาคม 2559, A/RES/71/205

รัฐบาลกลางในยูเครนตะวันออก จนถึงได้ว่ารัสเซียเป็นกองกำลังยึดครองในดินแดนนั้นหรือไม่ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลมีความเห็นว่า มีเหตุผลมากเพียงพอที่จะเชื่อว่า อันที่จริงแล้ว รัสเซียมีอำนาจควบคุมอย่างเป็นทางการในสาธารณรัฐที่ประกาศสถานะตนเอง ในภูมิภาคดอร์เนียสต์และลูฮันส์ก และยอมถือว่าการปฏิบัติเช่นนั้นเป็นการยึดครอง⁸⁹

การประท้วง “ยูโรมาйдาน” เมื่อปี 2557 ส่งผลให้เกิดการโค่นล้มประธานาธิบดีวิกตอร์ ยานูโควิชแห่งยูเครนในวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2557 และรัสเซียส่งกำลังทหารเข้ายึดครองไครเมีย ในช่วงเวลาเดียวกัน ได้เกิดความรุนแรงประปรายในหลายเมืองและอำเภอในยูเครนตะวันออก เป็นการปะทะกันระหว่างประชาชนที่สนับสนุนการประท้วงในกรุงเคียฟกับฝ่ายต่อต้าน

จนถึงกลางเดือนมีนาคม กลุ่มติดอาวุธที่ต่อต้านรัฐบาลซึ่งในเบื้องต้นเรียกตนเองว่าเป็น “กองกำลังปกป้องตนเอง” ได้ยึดอาคารที่ทำการของรัฐบาลในหลายเมืองและอำเภอในภูมิภาคดอร์เนียสต์และลูฮันส์ก พวกเขามีข้อเรียกร้องต่าง ๆ รวมทั้งการขออำนาจปกครองตนเองโดยอยู่ภายใต้สหพันธรัฐยูเครน ไปจนถึงการประกาศเอกราช การขอผนวกรวมเป็นส่วนหนึ่งของรัสเซีย ในเดือนเมษายน 2557 กองกำลังแบ่งแยกดินแดนได้ประกาศจัดตั้ง “สาธารณรัฐประชาชนดอร์เนียสต์” (Donetsk People’s Republic - DNR) และ “สาธารณรัฐประชาชนลูฮันส์ก (Luhansk People’s Republic -

⁸⁹ มีปัจจัยบางประการที่มิประเมินให้เหตุผลว่ารัสเซียมีอำนาจควบคุมอย่างเป็นทางการ

- กลุ่มต่าง ๆ ที่ได้ยึดครองอาคารที่ทำการของรัฐบาลในเมืองและอำเภอหลักในช่วงฤดูใบไม้ผลิปี 2557 เป็นบุคคลที่มีสัญชาติรัสเซียหรือมีแกนนำเป็นชาวรัสเซีย แม้ว่ารัสเซียจะปฏิเสธว่ากลุ่มเหล่านี้ไม่ได้ทำงานให้กับรัสเซียอย่างเป็นทางการ แต่อย่างน้อยรัสเซียอนุญาตให้พวกเขาเดินทางมาที่ยูเครนแบบลับ ๆ และได้รับกำลังและอาวุธหนุนเสริมจากรัสเซีย ซึ่งเป็นเหตุให้รัสเซียควบคุมกลุ่มเหล่านี้ โดยมีการส่งสลายกลุ่มหรือก่อตั้งกลุ่มใหม่เป็นช่วง ๆ ตามการควบคุมที่เป็นเอกภาพของรัสเซีย (มีรายงานว่าในบางกรณีได้มีคำสั่งสังหารแกนนำของกลุ่มเหล่านี้) นอกจากนี้ ไม่มีกลุ่มติดอาวุธที่สำคัญอื่น ๆ เลย นอกเหนือจากกลุ่มที่เป็นการจัดตั้งโดยตรงของรัสเซีย
- รัสเซียอาจมีการส่งกำลังทหารเข้ามาไม่มากนัก แต่เป็นที่ชัดเจนว่า รัสเซียอาจเพิ่มกำลังทหารเมื่อใดก็ได้ กรณีที่ความขัดแย้งรุนแรงขึ้น มีความเป็นไปได้อย่างมากว่า “ผู้เชี่ยวชาญ” ของรัสเซียดำรงตำแหน่งที่สำคัญในหน่วยงานปกครองตามพหุติณัยเหล่านี้ โดยเฉพาะในบรรดาหน่วยงานทหารและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งกระทรวงความมั่นคงของรัฐ ซึ่งเป็นที่หวาดกลัวมากที่สุด (ใน “สาธารณรัฐ” ทั้งสอง)
- รัสเซียมีบทบาทในการให้เงินทุนและกำลังทหารสนับสนุนอย่างไม่ต้องสงสัย โดยหากไม่ได้รับความสนับสนุนเช่นนี้ กองกำลังในพื้นที่และวงจรชีวิตทางเศรษฐกิจของ “สาธารณรัฐ” ต้องล่มสลายลงอย่างแน่นอน
- ไม่เป็นที่ชัดเจนว่าการตัดสินใจในเรื่องใดเป็นอำนาจของท้องถิ่น แต่แทบไม่ต้องสงสัยเลยว่า รัสเซียเป็นผู้อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญ ผู้นำในท้องถิ่นดูเหมือนจะเป็นหนี้บุญคุณต่อรัสเซีย บางคนได้เดินทางกลับไปรัสเซียด้วยเงื่อนไขที่ไม่ชัดเจน หรือบางส่วนก็ถูกสังหารไป
- หากรัสเซียถอนทหาร ถอนกำลังสนับสนุนด้านเศรษฐกิจและการเมืองออกไป “สาธารณรัฐทั้งสองแห่ง” ต้องล่มสลายลงอย่างแน่นอน หรือไม่ก็ตกอยู่ใต้การควบคุมของรัฐบาลกลางแห่งยูเครน

LNR) และได้สถาปนาอำนาจปกครองในระดับที่แตกต่างกันในเมือง อำเภอ และหมู่บ้านหลายแห่งในทั้งสองภูมิภาค

ในกลางเดือนเมษายน 2557 กองทัพรัฐบาลยูเครนและกระทรวงมหาดไทยเริ่มปฏิบัติการตอบโต้การก่อความไม่สงบ ซึ่งรัฐบาลเรียกว่าเป็น “ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้าย” (ซึ่งยุติลงอย่างเป็นทางการในวันที่ 30 เมษายน 2561 และถูกทดแทนด้วย “ปฏิบัติการของกองกำลังฝ่ายพันธมิตร”) ในวันที่ 11 พฤษภาคม กลุ่มที่ต่อต้านรัฐบาลกรุงเคียฟประกาศชัยชนะใน “การออกเสียงประชามติ” ที่พวกเขาจัดขึ้นในประเด็นเกี่ยวกับเอกราชของภูมิภาคดอร์เนียร์และลูฮันส์ก ในวันที่ 16 พฤษภาคม พลเอกมีโคลา โสโมชา รองอัยการสูงสุดประกาศว่า “สาธารณรัฐที่ประกาศแยกตนเองทั้งสองแห่ง หรือที่เรียกว่า (สาธารณรัฐประชาชน) ดอร์เนียร์และลูฮันส์ก เป็นองค์การก่อการร้ายทั้งสองแห่ง” ตามกฎหมายยูเครน

นับแต่สงครามเริ่มต้นขึ้น รัฐบาลรัสเซียประกาศอย่างชัดเจนให้ความสนับสนุนทางการเมืองกับกลุ่มแบ่งแยกดินแดน และได้ใช้อิทธิพลควบคุมกลุ่มเหล่านี้อย่างชัดเจน ในขณะที่สงครามยืดเยื้อไปจนถึงเดือนสิงหาคม หลักฐานต่าง ๆ ที่น่าเชื่อถือทั้งรายงานและภาพถ่ายดาวเทียมจากองค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (NATO) และข้อมูลจากทหารรัสเซียที่ถูกจับตัวในยูเครน ต่างชี้ว่ากองกำลังของรัสเซียมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในปฏิบัติการทางทหารเพื่อต่อต้านกองกำลังของรัฐบาลยูเครน⁹⁰ สำนักงานอัยการศาลอาญาระหว่างประเทศระบุว่า จากการประเมินความเกี่ยวข้องโดยตรงของกองกำลังรัสเซีย “ชี้ให้เห็นถึงการมีอยู่ของการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศในบริบทของสงครามติดอาวุธในยูเครน ตะวันออก นับแต่วันที่ 14 กรกฎาคม 2557 เป็นอย่างน้อย ซึ่งเกิดขึ้นพร้อมกับการขัดกันด้วยอาวุธในประเทศ” แต่อัยการศาลไม่ได้สรุปว่ารัสเซียได้ใช้อำนาจควบคุมกลุ่มติดอาวุธที่สนับสนุนรัสเซียทั้งหมด (เช่น อัยการไม่ได้มองว่ารัสเซียเป็นกองกำลังที่ยึดครองพื้นที่บางส่วนของยูเครน แตกต่างจากกรณีไครเมีย)⁹¹ ในรายงานปี 2561 OTP ระบุว่า “ได้พิจารณาข้อมูลที่บ่งชี้ว่า สหพันธรัฐรัสเซียได้ใช้อำนาจควบคุมโดยรวมต่อกลุ่มติดอาวุธในยูเครนตะวันออก” แต่ไม่ได้ให้ข้อสรุปจนเป็นที่ชัดเจน⁹²

ในระหว่างความขัดแย้ง แอมเนสตี้สามารถเก็บข้อมูลการบังคับบุคคลให้สูญหาย การควบคุมตัวโดยพลการ และการทรมานหรือการปฏิบัติที่โหดร้าย ซึ่งเป็นผลงานของทางการยูเครนและกลุ่มทหารบ้าน ทั้งยังได้เก็บข้อมูลการลักพาตัว การควบคุมตัวโดยไม่ให้ติดต่อกับโลกภายนอก การปฏิบัติที่โหดร้ายและการทรมานในพื้นที่ที่ได้รับการควบคุมของกลุ่มแบ่งแยกดินแดน แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลทราบว่ามีข้อกล่าวหาในหลายกรณีว่าการสังหารอย่างจงใจเหมือนเป็นการประหารชีวิตพลเรือนโดยกลุ่มติดอาวุธที่ได้รับการสนับสนุนจากรัสเซียในพื้นที่ยูเครนตะวันออก แต่ได้รับฟังพยานหลักฐานที่น่าเชื่อถือเพียงไม่กี่กรณี นอกจากนั้น ยังมีข้อกล่าวหาว่าเกิดการสังหารนอกกระบวนการกฎหมาย โดยกองกำลังของรัฐบาลกรุงเคียฟที่เกิดขึ้นในเมืองโคมูนาร์ และนิซชินยา และครินกา⁹³

⁹⁰ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและฮิวแมนไรท์วอตช์, “You Don't Exist” การควบคุมตัวโดยพลการ, การบังคับบุคคลให้สูญหาย และการทรมานในยูเครนตะวันออก, Index: EUR 50/4455/2016, 2559

⁹¹ ศาลอาญาระหว่างประเทศ สำนักงานอัยการ, [รายงานว่าด้วยการไต่สวนเบื้องต้น](#), พฤศจิกายน 2559, ย่อหน้า 169-170

⁹² ศาลอาญาระหว่างประเทศ สำนักงานอัยการ, [รายงานว่าด้วยการไต่สวนเบื้องต้น](#), ธันวาคม 2561, ย่อหน้า 73

⁹³ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, การสังหารอย่างรวบรัดในระหว่างสงครามในยูเครนตะวันออก, Index: EUR

เอกสารเผยแพร่ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ยูเครน: ยุติการลดยกเว้นพินิจ เมื่อเกิดการปฏิบัติมิชอบเกี่ยวกับการควบคุมในบริบทที่มี การขัดกันด้วยอาวุธในยูเครน EUR 50/5558/2017

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนลและฮิวแมนไรท์วอตช์, “You Don't Exist” การควบคุมตัวโดยพลการ, การบังคับบุคคลให้สูญหาย และการทรมานในยูเครนตะวันออก, Index: EUR 50/4455/2016, 2559

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ยูเครน: Breaking Bodies: การทรมานและการสังหารอย่างรวบรัดในยูเครนตะวันออก, Index: EUR 50/1683/2015 แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, บทสรุป การสังหารที่เกิดขึ้นในระหว่างสงครามยูเครนตะวันออก, Index: EUR 50/042/2014, 2557

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ยูเครน: มีหลักฐานเพิ่มขึ้นยืนยันว่าเกิดอาชญากรรมสงครามและการมีส่วนร่วมของรัสเซีย <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2014/09/ukraine-mounting-evidence-war-crimes-and-russia-involvement/>

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ยูเครน: หลักฐานใหม่มากมายที่ได้มาจากนักโทษที่ถูกทรมานและสังหารระหว่างความ ขัดแย้ง <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2015/05/ukraine-new-evidence-prisoners-tortured-and-killed-amid-conflict/>

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ไม่มีความยุติธรรมให้กับเหยื่อการทรมานในยูเครนตะวันออก <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/05/no-justice-for-eastern-ukraine-victims-of-torture/>

เอกสารเผยแพร่ขององค์การสหประชาชาติและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, รายงานว่าด้วยสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในยูเครน 16 สิงหาคมถึง 15 พฤศจิกายน 2559, จาก: www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/UAReport16th_EN.pdf

UN, ผู้แทนโครงการและผู้แทนด้านมนุษยธรรมแห่งสหประชาชาติในยูเครน (UN Resident Coordinator and Humanitarian Coordinator in Ukraine), Neal Walker ถ้อยแถลงเกี่ยวกับผลกระทบด้านมนุษยธรรมเนื่องจากสงครามในยูเครนตะวันออก, 8 พฤศจิกายน 2560

50/042/2014, 2557; สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในภูมิภาคนี้ โปรดดู สำนักงานข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, รายงานว่าด้วยสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในยูเครน 16 สิงหาคมถึง 15 พฤศจิกายน 2559, จาก: www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/UAReport16th_EN.pdf

12. บางส่วนตอนเหนือของซีเรีย (ภายใต้การยึดครองของตุรกีตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2559)

ตุรกีเริ่มปฏิบัติการยูเฟรติสซิลด์ ซึ่งเป็นยุทธการทางบกในตอนเหนือของซีเรียเมื่อเดือนสิงหาคม 2559 กองกำลังของตุรกีต่อสู้ร่วมกับกลุ่มติดอาวุธชาวซีเรียที่สนับสนุนตุรกี และสามารถยึดดินแดนที่อยู่ใต้การควบคุมของกลุ่มติดอาวุธที่เรียกตัวเองว่ากลุ่ม Islamic State (IS) ได้ รัฐบาลซีเรียไม่ได้ยินยอมให้กองทัพตุรกีเข้ามาในพื้นที่ของซีเรีย⁹⁴ การมีส่วนร่วมของกองกำลังตุรกียังมีเป้าหมายเพื่อขัดขวางไม่ให้กองกำลังพิทักษ์ประชาชนชาวเคิร์ดแห่งซีเรีย (Syrian Kurdish People's Protection Units - YPG) ซึ่งเป็นกองกำลังของรัฐบาลปกครองตนเองภายใต้การนำของพรรคสหภาพประชาธิปไตยชาวเคิร์ดแห่งซีเรีย (Syrian Kurd Democratic Union Party - PYD) สามารถเข้ายึดครองพื้นที่บริเวณพรมแดนประเทศตุรกีระหว่างเมืองฮาฟรินกับโคบานะ ตุรกีมองว่า YPG เป็นกลุ่มเดียวกับ Kurdistan Workers' Party (PKK) ซึ่งเป็นกลุ่มติดอาวุธที่ต่อสู้ทำสงครามกับตุรกีมาหลายทศวรรษ

ตุรกีประกาศความสำเร็จของปฏิบัติการยูเฟรติสซิลด์ในตอนเหนือของซีเรียเมื่อเดือนมีนาคม 2560 หลังประกาศเช่นนั้น กองกำลังตุรกียังคงอยู่ในพื้นที่ จากรายงานต่าง ๆ ระบุว่า กองกำลังของตุรกีในเมืองฮาซซ-อัล-باب และจาบาลุส ได้ฝึกกำลังตำรวจและกลุ่มต่อต้านรัฐบาลในพื้นที่ และมีอิทธิพลเหนือสภาท้องถิ่น และกำกับดูแลการส่งมอบความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

ในเดือนมกราคม 2561 ตุรกีและกลุ่มติดอาวุธที่เป็นพันธมิตรของตนในซีเรีย ได้เริ่มปฏิบัติการโจมตีกองกำลังของ YPG สามเดือนต่อมา ตุรกีและกองกำลังพันธมิตรสามารถยึดเมืองฮาฟรินและพื้นที่ข้างเคียงได้ มีการบังคับขับไล่ประชาชนหลายพันคนให้หนีออกไปจากพื้นที่ ไปแสวงหาที่พักพิงในพื้นที่ใกล้เคียงที่เขตอัล-ซาหีบ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่พวกเขายังคงใช้ชีวิตอย่างยากลำบากทุกวันนี้

จากข้อมูลของชาวบ้านหลายคนในเมืองฮาฟริน กองกำลังติดอาวุธของตุรกีได้เข้ามาตั้งกำลังจำนวนมากในใจกลางเมือง และในหมู่บ้านใกล้เคียงหลายแห่ง ในวันที่ 1 กรกฎาคม กระทรวงการต่างประเทศตุรกี [แถลง](#) ว่ากองกำลังของตนจะยังคงอยู่ที่เมืองฮาฟรินต่อไปเพื่อทำการพัฒนาพื้นที่

จากข้อมูลงานวิจัยของแอมเนสตี้ ที่ผ่านมามีได้เกิดการละเมิดหลายประการต่อพลเรือนในเขตฮาฟรินภายใต้การยึดครองและพื้นที่ใกล้เคียง ส่วนใหญ่เป็นการละเมิดโดยกลุ่มติดอาวุธในซีเรียที่ได้รับการสนับสนุนและติดอาวุธโดยตุรกี การ

⁹⁴ ซีเรียไม่ยินยอมให้ทหารตุรกีเข้ามาในพื้นที่ สำหรับข้อมูลเพิ่มเติม โปรดดู: SANA, Army Command: Any Turkish military presence inside Syria will be dealt with as an "occupation force" คำสั่งของกองทัพ: กำลังทหารตุรกีในซีเรียจะถูกปฏิบัติเหมือนเป็น "กองกำลังเพื่อยึดครอง", 22 ตุลาคม 2559, จาก: <https://sana.sy/en/?p=91290> และโปรดดู: SANA, ซีเรียยืนยันตามข้อเรียกร้องให้ตุรกียุติการยึดครองพื้นที่ในซีเรียโดยทันทีและไม่มีเงื่อนไข Syria reiterates demand for immediate and unconditional withdrawal of Turkish occupation forces from Syrian territory, 26 มีนาคม 2561, จาก: <https://sana.sy/en/?p=131898>

ละเมิดเหล่านี้รวมถึงการควบคุมตัวโดยพลการ การบังคับบุคคลให้สูญหาย และการยึดทรัพย์สิน และยังมีกรณีการปล้นสะดม ซึ่งกองกำลังตุรกีเพิกเฉย กลุ่มติดอาวุธบางส่วนและกองกำลังของตุรกีเองได้ยึดโรงเรียน ซึ่งกระทบต่อการศึกษารวมถึงเด็กหลายพันคน

ภายหลังปฏิบัติการเชิงรุกในเดือนมกราคม 2561 ประชาชนต้องหลบหนีไปหาที่พักพิงในเขตอัล-ซาร์ฮาที่อยู่ใกล้เคียง โดยอย่างน้อย 140,000 คนยังคงต้องอาศัยอยู่ในค่ายผู้พลัดถิ่นหรืออาศัยอยู่ในบ้านที่ถูกทำลาย และไม่สามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการรักษาพยาบาล ผู้ได้รับบาดเจ็บและผู้ป่วยเรื้อรังต้องรอเพื่อขออนุญาตจากรัฐบาล ก่อนจะสามารถเดินทางไปที่เมืองอาเลปโป ซึ่งเป็นเมืองใกล้สุดที่สามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลได้

รัฐบาลซีเรียยังขัดขวางไม่ให้พลเรือนจากพื้นที่อัล-ซาร์ฮาเดินทางไปยังพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ของซีเรีย เพื่อแสวงหาสภาพชีวิตที่ดีกว่า เท่ากับบีบบังคับให้คนจำนวนมากต้องยอมจ่ายเงินจำนวนมากให้กับผู้ที่ช่วยลักลอบนำพวกเขาไปยังพื้นที่ที่ถูกห้ามไปได้

นอกจากนั้น กองกำลัง YPG ยังตั้งด่านสกัดจากอัล-ซาร์ฮาไปยังเมืองอาฟริน โดยจงใจขัดขวางไม่ให้ผู้พลัดถิ่นสามารถเดินทางกลับไปบ้านเกิดของตนเองได้ นับแต่ปฏิบัติการทางทหารยุติลง พลเรือนผู้พลัดถิ่นต้องเดินทางไกลอย่างยากลำบากผ่านภูเขาเพื่อกลับไปบ้านของตนเองที่เมืองอาฟริน⁹⁵

เอกสารเผยแพร่ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ซีเรีย: ตุรกีต้องยุติการละเมิดที่ร้ายแรงของกลุ่มพันธมิตรของตน และการละเมิดของกองกำลังตุรกีในเมืองอาฟริน, 2 สิงหาคม 2561 (จาก: www.amnesty.org/en/latest/news/2018/08/syria-turkey-must-stop-serious-violations-by-allied-groups-and-its-own-forces-in-afirin/)

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ซีเรีย: พลเรือนหลายร้อยคนมีชีวิตรุนแรงในขณะปฏิบัติการโจมตีเมืองอาฟรินรุนแรงยิ่งขึ้น, 28 กุมภาพันธ์ 2561, จาก: www.amnesty.org/en/latest/news/2018/02/syria-hundreds-of-civilian-lives-at-risk-as-afirin-offensive-escalates/

เอกสารเผยแพร่ขององค์การสหประชาชาติและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

รัฐสภายุโรป มติว่าด้วยซีเรีย (2018/2626(RSP), จาก :

www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=%2f%2fEP%2f%2fTEXT%2bMOTION%2bB8-2018-0150%2b0%2bDOC%2bXML%2bV0%2f%2fEN&language=EN

คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ จดหมายเดียวกันลงวันที่ 20 มกราคม 2561 จากพุทธทาสของคณะผู้แทนถาวร

⁹⁵ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ตุรกีต้องยุติการละเมิดที่ร้ายแรงของกลุ่มพันธมิตรของตน และการละเมิดของกองกำลังตุรกีในเมืองอาฟริน, 2 สิงหาคม 2561 (จาก: www.amnesty.org/en/latest/news/2018/08/syria-turkey-must-stop-serious-violations-by-allied-groups-and-its-own-forces-in-afirin/)

ตุรกีในองค์การสหประชาชาติ ถึงเลขาธิการและประธานคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ, S/2018/733, 26 กรกฎาคม 2561

II. สถานการณ์ของข้อพิพาทเกี่ยวกับเอกราช

ปัจจุบันมีสถานการณ์ที่เป็นข้อพิพาทยาวนานเกี่ยวกับอธิปไตยของดินแดนบางแห่ง ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับความเห็นไม่ตรงกันด้านประวัติศาสตร์ว่า ดินแดนเหล่านี้มีสิทธิประกาศตนเองเป็นรัฐอิสระ หรืออย่างน้อยมีสิทธิในการตัดสินชะตากรรมตนเองหรือไม่ ข้อพิพาทหลายประการเป็นผลมาจากมรดกยุคอาณานิคมของยุโรป ตัวอย่างที่รู้จักกันมากที่สุดได้แก่กรณีที่เกิดขึ้นในทิเบต แคว้นเมียร์ และปาปัวตะวันตก

1. ทิเบต

จีนยืนยันว่าทิเบตเป็นส่วนหนึ่งของตนมาหลายศตวรรษแล้ว ส่วนชาวทิเบตที่สนับสนุนการตัดสินชะตากรรมตนเองไม่เห็นด้วยกับข้ออ้างนี้ ระหว่างปี 2456 ขณะที่ทะเลลามะองค์ที่ 13 ประกาศเอกราชของทิเบตกับปี 2493 เมื่อกองทัพปลดแอกประชาชนบุกเข้ามาในภาคตะวันออกของทิเบต ส่งผลให้เกิดข้อพิพาทเกี่ยวกับอธิปไตยของดินแดนแห่งนี้ ในปี 2494 ทะเลลามะองค์ที่ 14 ลงนามใน “แผน 17 ข้อเพื่อการปลดแอกอย่างสันติของทิเบต” กับจีน เอกสารชิ้นนี้รับรองอธิปไตยของจีนเหนือทิเบต โดยในทางกลับกันจีนต้องเคารพระบบการเมืองที่เป็นอยู่ สถานะ การปฏิบัติหน้าที่และพระราชอำนาจของทะเลลามะ ชาวทิเบตบางคนบอกว่าการยอมรับอธิปไตยของจีน เป็นผลมาจากการถูกบังคับจึงถือว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย ภายหลังจากล่มสลายของขบวนการต่อต้านระบอบปกครองจีนในปี 2502⁹⁶ ทะเลลามะได้หลบหนีจากทิเบตไปตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นในอินเดีย หลายปีต่อมาหลังการปราบปรามการลุกฮือ ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้มีมติไม่กี่ครั้ง เพื่อประณามการละเมิดอย่างต่อเนื่องด้านสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนในทิเบต มติข้อ 1723 (2504) เรียกร้อง “ให้ยุติการปฏิบัติที่จำกัดสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของประชาชนในทิเบต รวมทั้งสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง” ไม่มีรัฐภาคีสหประชาชาติแห่งใดที่ยอมรับว่าทิเบตเป็นรัฐอิสระ หรือมองว่าทิเบตอยู่ภายใต้การยึดครองของจีน สหราชอาณาจักรเป็นรัฐสุดท้ายที่ยอมรับอธิปไตยของจีนเหนือทิเบต (ในปี 2551)⁹⁷

ชาวทิเบตต้องเลือกกับการปฏิบัติและการจำกัดสิทธิที่จะมีเสรีภาพทางศาสนาและความเชื่อ ความเห็นและการแสดงออก การชุมนุมโดยสงบและการสมาคม⁹⁸ ในข้อสังเกตเชิงสรุปต่อประเทศจีนเมื่อปี 2559 คณะกรรมการต่อต้านการทรมานระบุว่า ได้รับ “รายงานจำนวนมากจากแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือที่จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการทรมาน การสังหารระหว่าง

⁹⁶ สำหรับรายละเอียดการละเมิดของจีนในยุคก่อนการลุกฮือเมื่อปี 2502 และในระหว่างการปราบปรามการลุกฮือ โปรดดู International Commission of Jurists, คำถามเกี่ยวกับทิเบตและหลักนิติธรรม The Question of Tibet and the Rule of Law, 2502, จาก: <http://www.icj.org/wp-content/uploads/1959/01/tibet-rule-of-law-report-1959-eng.pdf>

⁹⁷ BBC, จีนยินดีกับการตัดสินใจของสหราชอาณาจักรเกี่ยวกับทิเบต China Welcomes UK Tibet Decision, 15 พฤศจิกายน 2551, จาก: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/asia-pacific/7730774.stm>

⁹⁸ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, รายงานของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล 2560/18 - ประเทศจีน, 22 กุมภาพันธ์ 2561, แอมเนสตี้ Index: POL 10/6700/2018

การควบคุมตัว การควบคุมตัวโดยพลการและการหายตัวไปของชาวทิเบต”⁹⁹ ในปี 2560 สำนักงานข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ แสดงข้อกังวลเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิทางวัฒนธรรมและศาสนาในทิเบต¹⁰⁰ ในปี 2559 ผู้รายงานพิเศษด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้ส่งจดหมายร่วมไปยังทางการจีน แสดงข้อกังวลเกี่ยวกับ “การจำกัดอย่างรุนแรงต่อเสรีภาพทางศาสนาในเขตปกครองตนเองทิเบต (Tibetan Autonomous Prefecture) รวมทั้งการขับไล่ศาสนิกจำนวนมากจากเขตลาซุง การ์ และเยเชน การ์ การทำลายวัดวาอารามในเขตลาซุง การ์ และผลกระทบด้านวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมเนื่องจากการทำเหมืองในเขตภูเขา Holy Gong-ngon Lari Mountain รวมทั้งการใช้กำลังจนเกินขอบเขต และการจับกุมและควบคุมตัวโดยพลการต่อผู้ประท้วงอย่างสงบ”¹⁰¹ ในปี 2561 คณะกรรมการว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบแห่งสหประชาชาติ แสดงข้อกังวลในข้อสังเกตเชิงสรุป เกี่ยวกับ “รายงานว่ามีกรณียาคำว่าก่อการร้ายอย่างกว้างขวาง โดยใช้ถ้อยคำกว้าง ๆ ที่อ้างถึงแนวคิดสุดโต่ง และไม่ได้มีกรณียาคำว่าก่อการร้ายอย่างชัดเจนในกฎหมายจีน ซึ่งอาจส่งผลให้มีการดำเนินคดีอาญากับการแสดงออกของพลเรือนและการแสดงออกทางศาสนาอย่างสงบ และอาจส่งผลให้มีการเลือกปฏิบัติทางอาญากับชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์และศาสนา รวมทั้งชาวพุทธทิเบต ...”¹⁰²

นโยบายด้านชาติพันธุ์ของจีนระบุว่า “เอกภาพทางชาติพันธุ์เป็นหลักการพื้นฐานของจีนในการจัดการกับปัญหาด้านชาติพันธุ์ใด ๆ รวมทั้งองค์ประกอบสำคัญของนโยบายด้านชาติพันธุ์ของจีน” และ “ประเทศมีเจตจำนงแน่วแน่ตามกฎหมายที่จะป้องกันและปราบปรามการแทรกซึมใด ๆ เข้าสู่ประเทศจีน การก่อวินาศกรรม และการกระทำที่มุ่งโค่นล้มรัฐบาลจีน โดยเป็นผลมาจากพลังของลัทธิก่อการร้าย ลัทธิแบ่งแยกและลัทธิสุดโต่ง” ทางการจีนมองว่า “การต่อต้านลัทธิแบ่งแยก” เป็นภารกิจหลักในการกำกับดูแลเขตปกครองตนเองทิเบตและมณฑลอื่น ๆ ที่มีประชากรเชื้อสายทิเบต (ทิเบต) ทะไลลามะองค์ที่ 14 ที่อยู่ระหว่างลี้ภัยเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของชาวพุทธทิเบต บรรดาผู้ศรัทธาทะไลลามะถูกตราหน้าว่าเป็น “ก๊ิกทะไลลามะ” และเป็นตัวแทนของกองกำลังแบ่งแยกดินแดน บุคคลหรือกลุ่มที่ศรัทธาตามแนวทางของทะไลลามะถูกดำเนินคดีฐานเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน “เพื่อแบ่งแยกดินแดน” หรือองค์กรผิดกฎหมาย¹⁰³ ในรายงานประเทศว่าด้วยการปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนในปี 2560 ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ มีการตั้งข้อสังเกตว่า การละเมิดสิทธิ

⁹⁹ คณะกรรมการต่อต้านการทรมาน, ข้อสังเกตเชิงสรุปต่อรายงานตามวาระฉบับที่ 5 ของจีน, CAT/C/CHN/CO/5, 3 กุมภาพันธ์ 2559, ย่อหน้า 40

¹⁰⁰ สำนักงานข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ เกี่ยวกับการดำเนินงานของสำนักงานและการพัฒนาสิทธิมนุษยชนในช่วงที่ผ่านมา, Item 2: รายงานประจำปีและการให้ข้อมูลทางวาจาเพิ่มเติมในระหว่างสมัยประชุมที่ 34 ของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชน, 8 มีนาคม 2560

¹⁰¹ จดหมายของผู้รายงานพิเศษ, Reference: AL CHN 10/2016, 7 พฤศจิกายน 2559, จาก:

<https://spcommreports.ohchr.org/TMResultsBase/DownloadPublicCommunicationFile?gld=22816>

¹⁰² คณะกรรมการว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ, ข้อสังเกตเชิงสรุปต่อรายงานตามสถานการณ์ฉบับที่ 14 จนถึง 17 ของประเทศจีน, CERD/C/CHN/CO/14-17 กันยายน 2561, ย่อหน้า 36

¹⁰³ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, รายงานที่เสนอต่อคณะกรรมการว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ สมัยประชุมที่ 96, 2561, แอมเนสตี้ Index: ASA 17/8742/2018

มนุษย์ชนที่เร่ร่อนมากที่สุดได้แก่ “การสูญหายของบุคคล การทรมานโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ การควบคุมตัวโดยพลการ... และการควบคุมเสรีภาพด้านการพูด ศาสนา การสมาคม การชุมนุม และการเดินทางโดยรัฐบาล”¹⁰⁴ ในรายงานว่าด้วยสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของทิเบตในปี 2559 ของฮิวแมนไรท์วอตช์ มีการระบุว่า “ทางการมีความอดทนน้อยลงต่อการแสดงออกและการชุมนุมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายระหว่างประเทศ พร้อมกันนั้นรัฐยังเข้ามากควบคุมชีวิตประจำวันของประชาชนมากขึ้น มีการดำเนินคดีอาญามากขึ้นต่อกิจกรรมที่ไม่ใช้ความรุนแรงรวมทั้งการประท้วง และในหลายกรณีเป็นการตอบโต้ที่ไม่ได้สัดส่วนกับการประท้วงของประชาชนในท้องถิ่น มาตรการเหล่านี้ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายที่เรียกว่า เหวินเหวินหรือ “การควบคุมเสรีภาพ” ส่งผลให้ทางการขยายการดำเนินงานหลายประการ และปราบปรามประเด็นต่าง ๆ มากขึ้นในพื้นที่ของทิเบตโดยเฉพาะในชนบท”¹⁰⁵

เอกสารเผยแพร่ขององค์การสหประชาชาติและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ, มติข้อ 1353 (XIV), 21 ตุลาคม 1959; มติข้อ 1723 (XVI), 20 ธันวาคม 1961; มติข้อ 2079 (XX), 18 ธันวาคม 1965

คณะกรรมการต่อต้านการทรมาน, ข้อสังเกตเชิงสรุปต่อรายงานตามวาระฉบับที่ห้าของประเทศจีน, CAT/C/CHN/CO/5, 3 กุมภาพันธ์ 2559, ย่อหน้า 40

Social and Economic Council Commission on Human Rights, รายงานสถานการณ์ในทิเบตของเลขาธิการ, E/CN.4/1992/37, กุมภาพันธ์ 5, 1992

จดหมายของผู้รายงานพิเศษ, Reference: AL CHN 10/2016, 7 พฤศจิกายน 2559, จาก:

<https://spcommreports.ohchr.org/TMResultsBase/DownloadPublicCommunicationFile?gld=22816>

รายงานขององค์การสหประชาชาติ ผู้รายงานพิเศษว่าด้วยความยากจนสุดโต่งและสิทธิมนุษยชน ระหว่างการเดินทางไปเยือนจีน, A/HRC/35/26/Add.2, 28 มีนาคม 2560

International Commission of Jurists, คำถามเกี่ยวกับทิเบตและหลักนิติธรรม, 2502, จาก: <http://www.icj.org/wp-content/uploads/1959/01/tibet-rule-of-law-report-1959-eng.pdf>

มติและการรับรองในระหว่างประเทศเกี่ยวกับทิเบต (2502-2547), จาก: <https://tibet.net/wp-content/uploads/2014/10/International-resolutions-on-tibet.pdf>

¹⁰⁴ กระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐฯ จีน-ทิเบต, รายงานประเทศว่าด้วยการปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนในปี 2560, 2561, จาก: www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm?year=2017&dldid=277075

¹⁰⁵ ฮิวแมนไรท์วอตช์ อย่างบ้าคลั่ง: การควบคุมตัวและการดำเนินคดีต่อชาวทิเบตตามการรณรงค์ “ควบคุมเสรีภาพ” ของจีน, 22 พฤษภาคม 2559, จาก: <https://www.hrw.org/report/2016/05/22/relentless/detention-and-prosecution-tibetans-under-chinas-stability-maintenance#>

ฮิวแมนไรท์วอชท์ อย่างบ้างครั้ง: การควบคุมตัวและการดำเนินคดีต่อชาวทิเบตตามการรณรงค์ “ควบคุมเสถียรภาพ” ของจีน, 22 พฤษภาคม 2559, จาก: <https://www.hrw.org/report/2016/05/22/relentless/detention-and-prosecution-tibetans-under-chinas-stability-maintenance#>

คณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ, ข้อสังเกตเชิงสรุปต่อรายงานตามวาระฉบับที่ 14-17 ของประเทศจีน, CERD/C/CHN/CO/14-17 กันยายน 2561, จาก: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CERD%2fC%2fCHN%2fCO%2f14-17&Lang=en

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, รายงานที่เสนอต่อคณะกรรมการว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกแบบ สมัยประชุมที่ 96, 2561, แอมเนสตี้ Index: ASA 17/8742/2018, จาก: <https://www.amnesty.org/en/documents/asa17/8742/2018/en/>

2. แคชเมียร์

ภูมิภาคแคชเมียร์เป็นเหตุแห่งข้อพิพาทในเอเชียใต้มาหลายทศวรรษ ก่อนที่อินเดียและปากีสถานจะประกาศเอกราชจากระบบอาณานิคมของอังกฤษในปี 2490 แคชเมียร์เป็นรัฐที่ปกครองโดยเจ้าพื้นเมือง (princely state) โดยมีเจ้าผู้ปกครองชาวฮินดูคือ มหาราชา ฮารี สิงห์ แต่ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม ในฐานะเป็นรัฐที่ปกครองโดยเจ้าพื้นเมืองและไม่ได้อยู่ใต้ระบอบอาณานิคมโดยตรงในช่วงที่มีการประกาศเอกราช เจ้าผู้ปกครองจึงมีทางเลือกว่าจะรวมเป็นส่วนหนึ่งของอินเดีย ปากีสถาน หรือเป็นรัฐอิสระ ความลังเลเกี่ยวกับทางเลือกเหล่านี้ และผลจากการก่อกบฏที่ได้รับการสนับสนุนจากปากีสถานในเดือนตุลาคม 2490 เจ้าผู้ปกครองจึงเลือกขอกำลังสนับสนุนจากอินเดีย และได้ลงนามในกฎบัตรเพื่อเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอินเดีย

หลังการสู้รบสิ้นสุดลง แคชเมียร์แยกตัวออกมาช่วงปลายปี 2490 อินเดียได้ยื่นคำร้องต่อองค์การสหประชาชาติ กล่าวหาปากีสถานในเดือนมกราคม 2491 องค์การสหประชาชาติรับรองมติหลายข้อในระหว่างปี 2491-2492 เรียกร้องให้มีการหยุดยิง ให้ปากีสถานถอนกำลังทั้งหมดออกไป และให้จัดการออกเสียงประชามติเพื่อกำหนดอนาคตของทั้งรัฐจัมมูร์และแคชเมียร์ (แค้วนจัมมูร์และแคชเมียร์) แม้จะมีการเห็นชอบต่อการหยุดยิง อินเดียยืนยันกรานว่าปากีสถานต้องถอนทหารของตนออกไปจากดินแดนที่เคยยึดครองก่อนการออกเสียงประชามติ แต่ปากีสถานอ้างว่าจำเป็นต้องตั้งกำลังเอาไว้ก่อนเพื่อประกันให้มีการออกเสียงประชามติที่เสรีและเป็นธรรม และปฏิเสธที่จะถอนกำลังทหารออกไป แต่ในตอนนั้นไม่มีการจัดการออกเสียงประชามติแต่อย่างใด

อดีตรัฐที่ปกครองโดยเจ้าพื้นเมืองจึงถูกแบ่งออกเป็นสองส่วน โดยปากีสถานสามารถควบคุมพื้นที่ภูเขาด้านตะวันตกและด้านเหนือของแคชเมียร์ (ซึ่งเรียกในชื่ออาซัด หรือแคชเมียร์ “เสรี”) และกิลกิต-บอลติสถานตามลำดับ (ซึ่งต่อมากมีการยกดินแดนบางส่วนให้กับจีน) อินเดียสามารถควบคุมพื้นที่ตอนกลางรอบกรุงศรีนคร ซึ่งเป็นหุบเขาในแคชเมียร์ที่มีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม เขตจัมมูร์ที่มีประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิม และลาดักห์ที่มีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวพุทธทางตอนใต้และตะวันออกตามลำดับ ดินแดนเหล่านี้รวมกันเรียกว่ารัฐแค้วนจัมมูร์และแคชเมียร์ของอินเดีย เส้นแบ่งแนวหยุดยิงที่ถูกกำหนดในปี 2492 และอยู่ใต้การกำกับดูแลขององค์การสหประชาชาติ ได้ถูกเปลี่ยนชื่อมาเป็น Line of

Control (LoC) หลังเกิดสงครามระหว่างอินเดียกับปากีสถานในปี 2508 และ 2514 และมีการสู้รบอย่างจำกัดเกิดขึ้นในปี 2542 ระหว่างทั้งสองประเทศเหนือประเด็นเส้นแบ่ง LoC ในเขตคารากีลของลาดักห์

ปากีสถานยังคงเรียกร้องให้ปฏิบัติตามข้อมติของสหประชาชาติที่มีการรับรองเมื่อปลายทศวรรษ 1940 เพื่อให้มีการออกเสียงประชามติ อินเดียแย้งว่าข้อพิพาทเกี่ยวกับแคชเมียร์ควรได้รับการคลี่คลายแบบทวิภาคี สอดคล้องกับความตกลงสมิลาระหว่างอินเดียและปากีสถานเมื่อปี 2515 เนื่องจากอินเดียไม่สามารถจัดการออกเสียงประชามติได้ จึงเป็นเหตุให้เกิดความไม่พอใจมากขึ้นในบรรดาชาวแคชเมียร์ ส่งผลให้เกิดกลุ่มติดอาวุธหลายกลุ่มที่เรียกตัวเองว่าเอกราชของแคชเมียร์ ในช่วงปลายทศวรรษ 1960 แต่ประชาชนทั่วไปเริ่มโกรธเคืองมากขึ้นต่อรายงานว่ามีกรณีพิพาทระหว่างการเลือกตั้งในแค้วนจัมมูร์และแคชเมียร์ โดยเฉพาะการเลือกตั้งระดับรัฐในปี 2510

นับแต่กลางปี 2532 แนวหน้าปลดแอกจัมมูร์และแคชเมียร์ (Jammu and Kashmir Liberation Front - JKLF) และกลุ่มต่อต้านติดอาวุธอื่น ๆ ได้นำขบวนการประชาชนและกลุ่มติดอาวุธต่อสู้เรียกร้องเอกราช ทำให้เกิดความรุนแรงขึ้นภายในรัฐ และเป็นเหตุให้มีการประกาศใช้อำนาจประธานาธิบดี (President's Rule) (เป็นอำนาจสั่งการโดยตรงของรัฐบาลกลางอินเดีย) ระหว่างปี 2533-2539 ในช่วงหลายปีนั้น ขบวนการ JKLF สูญเสียอิทธิพลให้กับขบวนการฮิสบูล มูจาฮิดีน ซึ่งเป็นกลุ่มติดอาวุธที่สนับสนุนการผนวกดินแดนกับปากีสถาน ในเวลาเดียวกัน ได้มีพลเมืองต่างชาติเข้ามาเกี่ยวข้องกับสงครามครั้งนี้มากขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มติดอาวุธต่าง ๆ รวมทั้ง Lashkar-e-Taiba และ Harkat-ul Mujahidin อินเดียอ้างตลอดว่าปากีสถานมีบทบาทใน “สงครามตัวแทน” ครั้งนี้ โดยให้กำลังทหารสนับสนุนกับกลุ่มติดอาวุธฝ่ายตรงข้ามกับอินเดีย โดยเฉพาะกลุ่มที่สนับสนุนให้รวมแคชเมียร์กับปากีสถาน แม้ว่ารัฐบาลปากีสถานจะปฏิเสธครั้งแล้วครั้งเล่าว่าไม่ได้สนับสนุนกลุ่มเหล่านี้ แต่ผู้เชี่ยวชาญเชื่อว่ากองทัพปากีสถานยังคงสนับสนุนปฏิบัติการของกลุ่มเหล่านี้ตลอดทั่วแนวเส้นแบ่งการควบคุมที่อยู่ในเขตแคชเมียร์ภายใต้การบริหารของอินเดีย¹⁰⁶ การลุกฮือต่อต้านด้วยกำลังอาวุธและการปราบปรามโดยกองกำลังของอินเดีย ส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงในแค้วนจัมมูร์และแคชเมียร์ ในปี 2533 มีการตราพระราชบัญญัติกองกำลังติดอาวุธที่มีอำนาจพิเศษ (จัมมูร์และแคชเมียร์) (Armed Forces Special Powers (Jammu and Kashmir) Act - AFSPA) เพื่อให้รัฐบาลสามารถส่งกำลังทหารติดอาวุธและมีอำนาจพิเศษในการใช้กำลัง เมื่อต้องปฏิบัติการในรัฐที่จัดว่าเป็น “พื้นที่ไม่สงบ” รวมทั้งไม่ต้องรับผิดชอบจากการถูกดำเนินคดี¹⁰⁷

แค้วนจัมมูร์และแคชเมียร์ (ยกเว้นเขตเลห์และลาดักห์) ถูกประกาศว่าเป็น “พื้นที่ไม่สงบ” ตามกฎหมายซึ่งให้อำนาจเจ้าหน้าที่ (ในชั้นสัญญาบัตรและต่ำกว่านั้น) “สามารถยิงปืนหรือใช้กำลังอย่างอื่นถึงขั้นที่เสียชีวิตได้” ไม่เฉพาะกรณีที่เป็น การป้องกันตนเอง แต่รวมถึงการยิงปืนใส่บุคคลใดที่ละเมิดกฎหมายหรือคำสั่ง “ที่ห้ามการชุมนุมของบุคคลห้าคนหรือกว่า

¹⁰⁶ สำนักงานข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, รายงานว่าด้วยสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในแคชเมียร์: พัฒนาการในรัฐจัมมูร์และแคชเมียร์ของอินเดีย นับจากเดือนมิถุนายน 2559 ถึงเมษายน 2561, และข้อกังวลด้านสิทธิมนุษยชนทั่วไปในเขตอาซัซ จัมมูร์และแคชเมียร์ และกิลบิต-บอลติสถาน, 14 มิถุนายน 2561, ย่อหน้า 5

¹⁰⁷ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, กฎหมายที่ไร้กฎหมาย การควบคุมตัวตามพระราชบัญญัติความปลอดภัยสาธารณะในรัฐจัมมูร์และแคชเมียร์ A Lawless Law: Detentions under the Jammu and Kashmir Public Safety Act, Index: ASA 20/001/2011, 2554, น. 9

นั้น”

การจำแนกว่าเป็น “พื้นที่ไม่สงบ” เปิดโอกาสให้กองทัพและกลุ่มทหารบ้านยืนยันได้ว่าตนเองอยู่ในสถานะ “ต้องปฏิบัติกรอย่างเข้มแข็ง” ทุกขณะ และทำให้ปฏิบัติการใด ๆ ของรัฐ รวมทั้งการละเมิดสิทธิมนุษยชน ถือเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติหน้าที่ทางราชการ และจะได้รับการปฏิบัติในฐานะการทำหน้าที่บริการ แทนที่จะถูกดำเนินคดีอาญา

มีการตรึงกำลังทหารอินเดียในแคว้นจัมมูร์และแคชเมียร์เป็นเวลาหลายทศวรรษมาแล้ว หน้าที่อย่างเป็นทางการของทหารเหล่านี้คือการคุ้มครองพลเรือน รักษาความมั่นคงของรัฐ และต่อสู้กับความรุนแรงของกลุ่มติดอาวุธ อย่างไรก็ตาม กำลังทหารเหล่านี้อ้างว่าทำหน้าที่รักษาความมั่นคง แต่ก็ได้ละเมิดสิทธิมนุษยชนร้ายแรงหลายประการ โดยไม่ต้องถูกลงโทษ

ความรุนแรงในแคว้นจัมมูร์และแคชเมียร์ส่งผลกระทบต่อประชาชนทุกฝ่าย ตั้งแต่ปี 2533-2554 มีรายงานว่า รัฐบาลแคว้นจัมมูร์และแคชเมียร์บันทึกจำนวนผู้เสียชีวิตทั้งหมด 43,000 คน โดยในจำนวนผู้เสียชีวิต 21,323 คน ถือเป็น “กลุ่มทหารบ้าน” 13,226 คน เป็น “พลเรือน” (กล่าวคือผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับความขัดแย้งนั้น) พวกเขาล้วนถูกกลุ่มติดอาวุธสังหาร ส่วนกองกำลังของรัฐ 5,369 คนถูกกลุ่มติดอาวุธสังหาร และ “พลเรือน” 3,642 คน ถูกสังหารโดยกองกำลังของรัฐบาล¹⁰⁸ โดยทั่วไปแล้ว เหตุของการปฏิบัติมิชอบด้านสิทธิมนุษยชนในรัฐแห่งนี้ ไม่สามารถแสวงหาความยุติธรรมได้ ไม่ว่าจะผู้กระทำความผิดจะเป็นเจ้าหน้าที่รัฐหรือไม่ก็ตาม

ได้เกิดวัฒนธรรมการลอบยวพันผิดในแคชเมียร์ในแง่การละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติระบุว่า “การดำเนินคดีอาญาหรือแพ่งต่อกองกำลังความมั่นคงและกลุ่มติดอาวุธ ที่ปฏิบัติงานด้วยอำนาจพิเศษ อาจไม่สามารถเกิดขึ้นได้โดยไม่ได้รับความสนับสนุนจากรัฐบาลกลาง ส่งผลให้เกิดบรรยากาศการลอบยวพันผิดและทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงการเยียวยาที่ควรได้รับตามข้อ 2 ย่อหน้า 3 ของกติกา¹⁰⁹” หน่วยงานของรัฐมักสั่งควบคุมตัวบุคคล โดยไม่ดำเนินคดีตามกฎหมายอาญา¹¹⁰ ทหารอินเดียยังมักใช้กำลังที่ไม่จำเป็นหรือเกินขอบเขตต่อผู้ประท้วง มีการปิดกั้นการสื่อสาร และพุ่งเป้าโจมตีนักข่าวและนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ประชาชนในเขตอาซัซ จัมมูร์และแคชเมียร์ และกิลบิต-บอลติสถานไม่ได้รับสิทธิและการคุ้มครองทุกประการเท่าที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญของปากีสถาน รัฐธรรมนูญชั่วคราวฉบับ AJK มีมาตรการจำกัดสิทธิของบุคคลที่วิพากษ์วิจารณ์การผนวกรวมดินแดนของ AJK กับปากีสถาน¹¹¹

¹⁰⁸ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ถูกปฏิเสธ: ความล้มเหลวด้านความรับผิดชอบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนของเจ้าหน้าที่ความมั่นคงในจัมมูร์และแคชเมียร์ Denied: Failures in accountability for human rights violations by security force personnel in Jammu and Kashmir, Index: ASA 20/1874/2015, 2558, น. 8

¹⁰⁹ ข้อสังเกตเชิงสรุปของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ กรณีอินเดีย, CCPR/C/79/Add.81, 4 สิงหาคม 1997, ย่อหน้า 21

¹¹⁰ OHCHR, รายงานว่าด้วยสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในแคชเมียร์, 14 มิถุนายน 2561, ย่อหน้า 57

¹¹¹ อ้างแล้ว ย่อหน้า 147-154

เอกสารเผยแพร่ของแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, กฎหมายที่ไร้กฎหมาย การควบคุมตัวตามพระราชบัญญัติความปลอดภัยสาธารณะในรัฐจัมมูร์และแคชเมียร์, แอมเนสตี้ 2554, Index: ASA 20/001/2011

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ฎกปฏิเสช: ความล้มเหลวด้านความรับผิดชอบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนของเจ้าหน้าที่ความมั่นคงในจัมมูร์และแคชเมียร์, 2558, แอมเนสตี้ Index: ASA 20/1874/2015

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, มาตรฐานระดับโลกเกี่ยวกับการใช้กำลังของตำรวจ ซึ่งเป็นกรละเมิดในแคชเมียร์ Global Standards On Police Use Of Force Violated In Kashmir, 12 กันยายน 2559, จาก: <https://amnesty.org.in/news-update/global-standards-police-use-force-violated-Kashmir/>

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, สูญเสียการมองเห็นในแคชเมียร์: ผลกระทบของการใช้กระสุนลูกปราย Losing Sight in Kashmir: the Impact of Pellet-Firing Shotguns, จาก: www.amnestyusa.org/reports/losing-sight-in-Kashmir-the-impact-of-pellet-firing-shotguns/

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, ต้องมีการคุ้มครองสิทธิเด็กในการเข้าถึงการศึกษาในแคชเมียร์ Children's Right To Education Must Be Protected In Kashmir, 4 พฤศจิกายน 2559, จาก: <https://amnesty.org.in/news-update/childrens-right-education-must-protected-Kashmir/>

เอกสารเผยแพร่ขององค์การสหประชาชาติและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อสังเกตเชิงสรุปของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ กรณีอินเดีย, CCPR/C/79/Add.81, 4 สิงหาคม 1997

คณะกรรมการว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติในทุกรูปแบบต่อสตรี , ข้อสังเกตเชิงสรุปต่อรายงานตามวาระฉบับที่สี่และห้าของอินเดีย, CEDAW/C/IND/CO/4-5, 24 กรกฎาคม 2557

สำนักงานข้าหลวงใหญ่ด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ, รายงานว่าด้วยสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในแคชเมียร์: พัฒนาการในรัฐจัมมูร์และแคชเมียร์ของอินเดีย นับแต่เดือนมิถุนายน 2559 ถึงเมษายน 2561 และข้อกังวลด้านสิทธิมนุษยชนทั่วไปในเขตอาชัซ จัมมูร์และแคชเมียร์ และกิลบิต-บอลติสถาน 14 มิถุนายน 2561

3. ปาปัวตะวันตก¹¹²

ปาปัวตะวันตกเป็นอาณานิคมของเนเธอร์แลนด์ในปี 2427 โดยเป็นส่วนหนึ่งของเขตปกครอง Netherlands East Indies

¹¹² คำว่าปาปัวตะวันตก แม้จะมีนัยในเชิงการเรียกร่องเอกราช แต่ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา เป็นคำที่ถูกใช้เรียกพื้นที่ส่วนตะวันตกของเกาะนิวกินี (โดยแยกจากพื้นที่ส่วนที่เป็นปาปัวนิวกินี) เมื่ออินโดนีเซียได้พยายามผนวกรวมดินแดนแห่งนี้ มีการตั้งชื่อว่าเป็นแคว้นอีเรียนจาจา จากนั้นได้เรียกว่าแคว้นปาปัว ในปี 2546 ดินแดนแห่งนี้ได้ถูกแบ่งออกเป็นแคว้นปาปัว

แม้ว่ารัฐบาลเนเธอร์แลนด์รับรองการประกาศเอกราชของอินโดนีเซียในปี 2492 แต่ปาปัวยังมีสถานะเป็นอาณานิคม จนกระทั่งปี 2504 แม้ว่าอินโดนีเซียจะอ้างสิทธิเหนือปาปัว อินโดนีเซียประกาศให้ปาปัวเป็นส่วนหนึ่งของประเทศ ในคำประกาศอิสรภาพเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2488 โดยให้เหตุผลว่าดินแดนของอินโดนีเซียครอบคลุมพื้นที่ทุกส่วนที่เคยเป็น Netherlands Indies แรกกุดันจากอินโดนีเซียและพันธมิตรหลายประเทศ ส่งผลให้เนเธอร์แลนด์ยอมมอบอำนาจควบคุมเหนือดินแดนแห่งนี้ให้กับองค์การสหประชาชาติ ตามเงื่อนไขในความตกลงนิวยอร์กในเดือนสิงหาคม 2505 ในเดือน พฤษภาคม 2506 มีการส่งมอบอำนาจควบคุมโดยพฤตินัยให้กับอินโดนีเซีย ระหว่างรอการออกเสียงประชามติเพื่อกำหนดสถานะทางการเมืองของดินแดนแห่งนี้ภายในปี 2512

ในปี 2512 ทางอินโดนีเซียจัดการออกเสียงประชามติที่เรียกว่าปฏิบัติการทางเลือกเสรี (Act of Free Choice - Penentuan Pendapat Rakyat - PEPERA) ภายใต้การกำกับดูแลขององค์การสหประชาชาติ แม้ว่าองค์การสหประชาชาติและหลายประเทศแสดงข้อสงวนที่มีต่อลักษณะการจัดการออกเสียงประชามติครั้งนี้ แต่ที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติก็ยอมรับการผนวกรวมปาปัวเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2512

ในช่วงระเบียบใหม่ (New Order) (2508-2541) ภายใต้ประธานาธิบดีซูฮาร์โต กองทัพได้ละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวางในปาปัวและพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ของอินโดนีเซีย โดยลายนวลพันผิดแทบจะทุกกรณี รวมทั้งการสังหารอย่างไม่ชอบด้วยกฎหมาย การทรมาน การบังคับบุคคลให้สูญหาย การควบคุมตัวโดยพลการและความรุนแรงทางเพศ เพื่อปราบปรามทั้งขบวนการติดอาวุธและขบวนการเรียกร้องเอกราชอย่างสงบ

แม้จะไม่มีตัวเลขที่ชัดเจนของการสังหารที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยกองทัพในปาปัวในยุคระเบียบใหม่ แต่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งอินโดนีเซียประมาณว่าระหว่างปี 2506-2541 มีผู้ถูกสังหารอย่างไม่ชอบด้วยกฎหมายระหว่างปฏิบัติการของทหารประมาณ 10,000 คน เป็นการสังหารที่เกิดขึ้นไม่เพียงเฉพาะระหว่างปฏิบัติการต่อต้านการก่อความไม่สงบ หากยังรวมถึงการตอบโต้กิจกรรมที่ถูมองว่าเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของรัฐ รวมทั้งการชุมนุมทางการเมืองอย่างสงบ

นับแต่การล่มสลายของรัฐบาลซูฮาร์โตในปี 2541 อินโดนีเซียได้ปฏิรูปเชิงสถาบันและเชิงกฎหมายหลายประการ รัฐบาลยุคหลังซูฮาร์โตยังประกาศยอมรับอย่างเป็นทางการถึงประวัติศาสตร์ที่ยาวนานของการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยกองทัพในพื้นที่อาเจห์และปาปัว และกำหนดให้พื้นที่ทั้งสองแห่งมีอำนาจบริหารปกครองตนเองเป็นพิเศษ

การปฏิรูปในปี 2541 (Reformasi) นำไปสู่การเคารพมากขึ้นต่อสิทธิมนุษยชน รวมทั้งสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุมอย่างสงบตลอดทั่วอินโดนีเซีย ทางเราได้ยกเลิกกฎหมายที่ถูกใช้เพื่อปิดปากผู้วิพากษ์วิจารณ์และยกเลิกมาตรการจำกัดสิทธิของสื่อมวลชน พรรคการเมืองและสหภาพแรงงาน อินโดนีเซียยังกำหนดเป็นข้อบทในรัฐธรรมนูญและกฎหมายเพื่อคุ้มครองเสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุมอย่างสงบ

อย่างไรก็ดี เมื่อนักเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องเอกราชใช้เสรีภาพที่ได้กลับคืนมา เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของ

และปาปัวตะวันตก

ขบวนการทางการเมือง และกระตุ้นเสียงเรียกร้องเอกราช พวกเขาจำเป็นต้องเผชิญกับมาตรการจำกัดสิทธิของกองทัพ

จากเสียงเรียกร้องที่เพิ่มขึ้นของชาวปาปัวให้ทบวงสภาพทางการเมืองของภูมิภาคแห่งนี้ในเดือนพฤศจิกายน 2544 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Dewan Perwakilan Rakyat or DPR) ได้ผ่านร่างพระราชบัญญัติ Law No. 21 พ.ศ. 2544 ว่าด้วยอำนาจปกครองเป็นพิเศษของแคว้นปาปัว กฎหมายดังกล่าวส่งมอบอำนาจมากขึ้นให้กับรัฐบาลส่วนท้องถิ่นในการบริหารกิจการของตนเอง และยังเพิ่มส่วนแบ่งรายได้จากการเก็บภาษีให้ แม้ว่ารัฐบาลกลางยังคงควบคุมกิจการต่างประเทศ ความมั่นคง กลาโหม และกระบวนการยุติธรรมเอาไว้

รัฐบาลชุดต่อ ๆ มาต่างสัญญาที่จะช่วยให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในปาปัว และยุติการละเมิดสิทธิมนุษยชนของกองทัพ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลเหล่านี้ต่างไม่ยอมประนีประนอมต่อข้อเรียกร้องของขบวนการกบฏเอกราช ไม่ว่าจะเป็นการเคลื่อนไหวในแนวสันติหรือการใช้อาวุธ และยังได้จำกัดการเข้าถึงพื้นที่ปาปัวของผู้สังเกตการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ รัฐบาลยุคหลังซูลาโต้ยังแทบไม่มีความอดทนให้กับเสรีภาพในการแสดงออกในปาปัว โดยกลัวว่าจะนำไปสู่การเรียกร้องมากขึ้นเพื่อให้ได้เอกราช และสุดท้ายจะทำให้เสียบูรณภาพด้านดินแดนไป

สาเหตุสำคัญของความขัดแย้งเกิดขึ้นจากนโยบายเคลื่อนย้ายประชากรของอินโดนีเซีย กล่าวคือรัฐบาลจ่ายเงินเพื่อกระตุ้นให้คนจากพื้นที่อื่นอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในปาปัว ซึ่งเป็นเขตที่มีประชากรเบาบาง โครงการนี้เริ่มต้นเมื่อปี 2506 ได้ยุติลงเมื่อปี 2543 ในสายตาของชนพื้นเมืองในปาปัวแล้วเป็นการรุกรานทางประชากร ทำลายโอกาสที่จะมีงานทำ และผลักดันให้พวกเขาไปอยู่ชายขอบ สัดส่วนของชนพื้นเมืองในปาปัวลดลงอย่างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนประชากรกลุ่มอื่นในปาปัว โดยประชากรกลุ่มอื่นในปาปัวเคยมีสัดส่วนแค่ 2% ในปี 2502 และ 4% ในปี 2514 แต่ได้เพิ่มขึ้นเป็น 35% ในปี 2543 สมัยที่ยังรวมเป็นแคว้นเดียว ในปี 2553 สำนักงานสถิติแห่งชาติประมาณว่าสัดส่วนชาวปาปัวที่ไม่ใช่ชนพื้นเมืองคิดเป็นจำนวน 23.8% ของประชากร 2.83 ล้านคนในแคว้นปาปัว และคิดเป็น 47.7% ของประชากร 760,000 คนในปาปัวตะวันตก แต่นักวิจัยบางคนเชื่อว่าตัวเลขที่แท้จริงอาจสูงกว่านี้¹¹³

ในข้อสังเกตเชิงสรุปต่อรายงานฉบับแรกของอินโดนีเซีย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติแสดงข้อกังวลเกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกและการชุมนุม รวมทั้งรายงานว่ามีการใช้กำลังเกินกว่าเหตุ และการสังหารนอกกระบวนการกฎหมายโดยตำรวจและทหารระหว่างการประท้วง นอกจากนี้ ในบทสรุปยังแสดงข้อกังวลเกี่ยวกับการใช้ “กลไกความมั่นคงเพื่อลงโทษฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองและนักปกป้องสิทธิมนุษยชน” ในอินโดนีเซีย¹¹⁴

ในระหว่างการประชุมทบวงสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติในเดือนพฤษภาคม 2560 รัฐมนตรีต่างประเทศอินโดนีเซียสัญญาว่า สำนักงานอัยการสูงสุดจะสอบสวนทางอาญาต่อข้อกล่าวหาว่ามีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงในวาชอร์และวาเมนา และจะมีการสั่งฟ้องกับศาลสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตาม สิ่ง

¹¹³ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, อย่าไปยุ่ง ปล่อยให้เขาตายไป การลายนวลพันผิดในปาปัว Don't Bothers, Just Let Him Die, Killing with Impunity in Papua, Index: ASA 21/8198/2018, 2561, น. 15 – 22

¹¹⁴ ข้อสังเกตเชิงสรุปของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ต่อรายงานฉบับแรกของอินโดนีเซีย, CCPR/C/IDN/CO/1, 21 สิงหาคม 2556, ย่อหน้า 16, 28

ที่สัญญาจะไม่เกิดขึ้น และมีความคืบหน้าโดยรวมค่อนข้างน้อย ในแง่ความรับผิดชอบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชนในอดีต¹¹⁵

เอกสารเผยแพร่ขององค์การสหประชาชาติและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, Don't Bothers, Just Let Him Die, การสังหารและลายนวลพันผิดในปาปัว, Index: ASA 21/8198/2018, 2561

ข้อสังเกตเชิงสรุปของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ต่อรายงานฉบับแรกของอินโดนีเซีย, CCPR/C/IDN/CO/1, 21 สิงหาคม 2556

รายงานของคณะทำงานว่าด้วยการประชุมทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน – อินโดนีเซีย, A/HRC/36/7, 14 กรกฎาคม 2560, จาก: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G17/192/60/PDF/G1719260.pdf?OpenElement>

สิทธิมนุษยชนและสันติภาพในปาปัว, ปาปัวตะวันตกตามกลไกสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ Human Rights and Peace for Papua, West Papua at the UN Human Rights Mechanisms, จาก: <http://humanrightspapua.org/resources/55-papua-at-un> (สำหรับชุดเอกสารขององค์การสหประชาชาติเกี่ยวกับปาปัวตะวันตก)

¹¹⁵ แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล, อย่าไปยุ่ง ปล่อยให้เขาตายไป การลายนวลพันผิดในปาปัว, Index: ASA 21/8198/2018, 2561